

Llibret

Falla **Poble Nou**

Torrent, falles 2023

Libret

Falla

Poble Nou

Torrent, falles 2023

Festa d'Interès Turístic, Autònom de la Comunitat Valenciana, Bé d'Interès Cultural (Immaterial) i Patrimoni Immaterial de la Humanitat (UNESCO)

Les falles de Torrent celebrem el centenari del primer esbós conservat d'una falla de Torrent. Centenari falla Carrer Cambrils 1923-2023.

El llibre ha participat en la convocatòria dels premis de la Generalitat per a la Promoció de l'Ús del Valencià de l'any 2023.

Este llibret participa en els Premis de les Lletres Falleres.

Aquest llibret ha participat en els Premis al valencià del llibret de l'Oficina de Promoció i Ús del Valencià de l'Ajuntament de Torrent.

© dels textos: els les autors/es
© de la present edició:
A. C. Falla Poble Nou de Torrent

Edita:

A. C. Falla Poble Nou de Torrent

Depòsit legal:

V-1636-2021

Coordinació:

Emilio José García González
Javier Mozas Hernando
Beatriz Vilata Martínez

Quadern didàctic infantil:

Paula Miquel Rodríguez Palmero
Gemma Rafa García

Portada:

Eduving Porras Molina

Correcció:

Ramon Estellés Feliu

Explicacions de les falles:

Miriam Simó Esquivel

Disseny i impressió:

www.samarucsg.es

Fotografies:

Arxiu A. C. Falla Poble Nou
Arxiu Ajuntament de Torrent
Arxiu *Levante EMV*

Amb la col·laboració:

Sumari

06

Editorial

—
08

Salutació presidenta

—
10

Salutació Fallera
Major de Torrent

—
12

Salutació Fallera
Major Infantil de
Torrent

—
14

Comiats Falleres
Majors 2022

—
16

Salutació Fallera
Major 2023

—
18

Entrevista Fallera
Major 2023

—

20

Comissió

—
24

Falla gran

—
34

Recompensa

—
35

Els premis de 2023

—
36

Crònica de les falles
2022

—
103

Contingut infantil

—
104

Salutació Fallera
Major Infantil 2023

—
106

Entrevista Fallera
Major Infantil 2023

—

108

Comissió infantil

—
110

Falla infantil

—
122

Contingut cultural

—
220

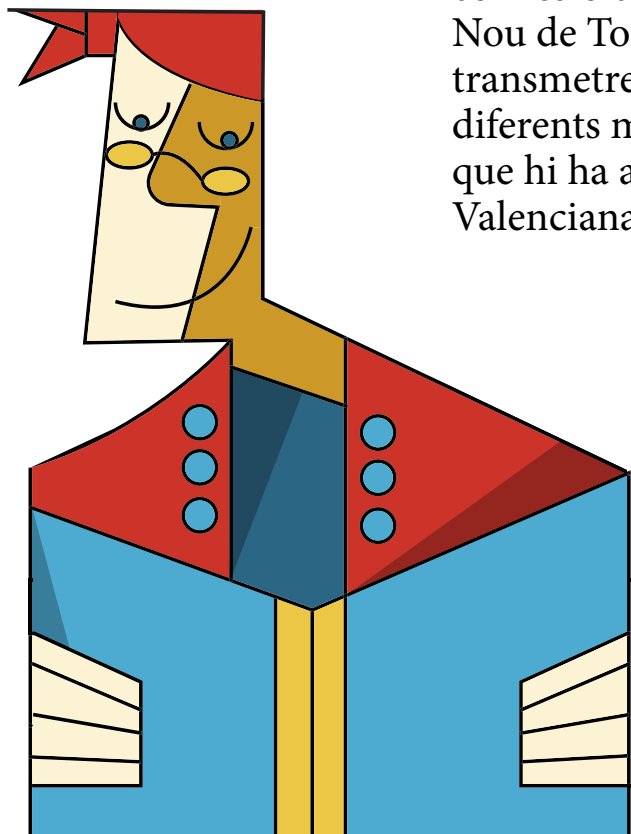
Programa d'actes i
festejos 2023

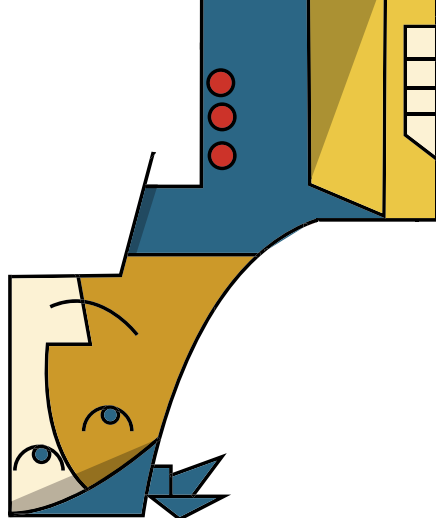
—
226

Comerços i empreses
col·laboradores

Models de comissió

Aquest any 2023, des de la comissió cultural fallera Poble Nou de Torrent hem volgut transmetre al nostre llibret els diferents models de comissió que hi ha a tota la Comunitat Valenciana.

Reflectint a la nostra portada, obra d'Eduving Porras, les falles festives, amb més activitat fallera, les més nombroses, amb més quantitat de gent, les falles de patrocini, les tradicionals, les experimentals i les culturals... I és que si cada persona som un món... Cada casal no es queda darrere i té una finalitat o senya d'identitat diferent que els fa ser única.

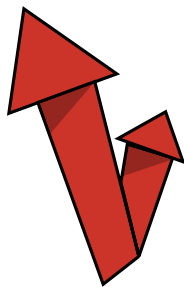
Esperem volgut lector i volguda lectora, que aquesta publicació siga del més interessant i que vos aporte el coneixement suficient per a mirar més enllà de tot el patrimoni cultural que aporten les nostres associacions sent un verdader tresor vertebrador de la societat a cada barri o població.

Presidència 2023

ANNA M. MARCILLA VIGO

Benvolguts amics, amigues, veïns, veïnes, fallers i falleres de la nostra estimada comissió:

Aquest any, tinc l'honor de dirigir-me a vosaltres des d'una altra perspectiva. No em puc sentir més orgullosa de representar aquesta gran comissió.

Com cada any, em dirigisc a vosaltres a través d'aquest llibret per poder compartir la nostra festa, aquesta setmana tan intensa i emotiva on gaudirem com ens han ensenyat a fer-ho, sent una gran família.

Vull demanar-vos que ens acompanyeu en cada acte, en cada cercavila... A tot.

Que estigueu amb nosaltres i que xaleu amb tota la comissió d'aquest any.

Junt amb Ana Belén i Toni, els meus companys de càrrec, puc dir-vos que estem molt orgullosos de veure com la nostra falla creix cada vegada més.

També he de donar les gràcies a tots els nostres fallers i amics, que esteu sempre al nostre costat.

Acompanyant les nostres falleres majors, estarem al vostre costat en tot moment i desitjant que passeu les millors Falles de les vostres vides.

Amb molta estima, els vostres presidents: Ana María, Ana Belén i Toni.

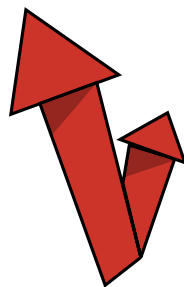

**Salutació de la Fallera Major
de Torrent 2023**

ANNA MORA MIQUEL

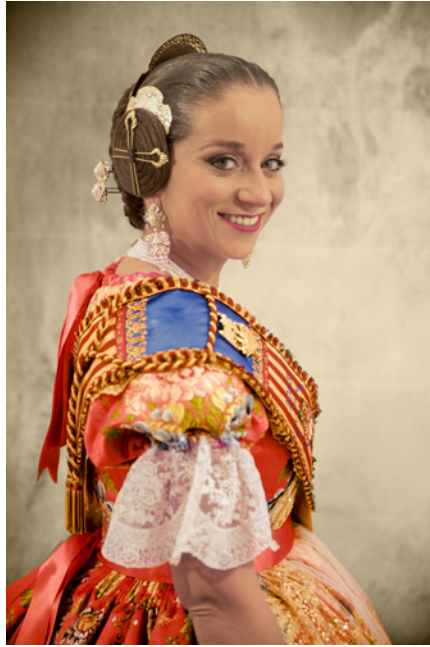
Estimats fallers i falleres de la Falla Poble Nou.

Avanç de començar, m'agradaria agrair-vos la gran oportunitat que m'heu oferit al deixar-me expressar part del que sent al vostre llibret. Com a Fallera Major de Torrent de l'any 2023, és tot un orgull ser partícip d'una part tan important per a les falles com és el llibret. Aquest quedarà sempre a la memòria de la vostra comissió i al meu cor.

Des que en 1957 va fundar la vostra comissió tots els fallers i falleres heu treballat per millorar any enre any, per mantenir viu l'esperit de la nostra festa i per créixer com a fallers i falleres, involucrant-vos de totes les formes possibles al món de les falles mostrant a tots i totes el que som i el que ens fa grans.

Tots i totes vosaltres sou els encarregats i les encarregades de què la nostra festa continue més viva que mai, de transmetre als que són el futur de la nostra festa, els més menuts i menudes, els valors que ens van inculcar a nosaltres els nostres avantpassat perquè

coneguen la història i la tradició de les falles i d'ensenyar que tenim una de les festes més meravelloses del món.

Ana, Gemma i Ana aquest any vosaltres sou les encarregades de coudir i ensenyar per tot Torrent el millor de la vostra comissió. Permeteu-vos riure, plorar, brillar però sobretot, gaudiu de cada instant d'aquest any que, quan acabe guardareu per sempre al vostre cor.

Finalment tant la meua Cort d'Honor com jo desitgem que tots junts i juntes gaudim d'una gran setmana fallera on els pilars fonamentals siguen el treball, l'harmonia i la germanor.

Amb molta estima, la Fallera Major de Torrent 2023.

Anna Mora Miquel

regnat i vaig poder conèixer-la més intensament durant uns dies inoblidables en les proves de “Camí d’un somni”. Noa, encara que els nostres camins no han pogut continuar junts enguany, saps que comptes amb nou amigues falleres per a tota la vida. Una forta abraçada i continua gaudint de les falles com tu saps.

I ara, que l’ambient faller inunda els nostres carrers adornats amb les seues senyeres, ara que comencen a mesclar-se el so de la música i el soroll i l’aroma dels masclets, us desitge a tots els fallerets i falleretes de la comissió una gran setmana fallera i sobretot a tu, la meua volguda Gemma, Fallera Major Infantil de la Falla Poble Nou. Xicoteta en edat però molt gran en esperit faller. Et vull molt!!

Viu i gaudeix amb moltíssima il·lusió enguany que segur mai oblidaràs al costat de la teua Fallera major Anna i els teues presis Toni i Ana María i junts, sentir-vos orgullosos i orgullosos de poder representar a la vostra falla i el vostre barri aquest 2023.

Un bes molt fort

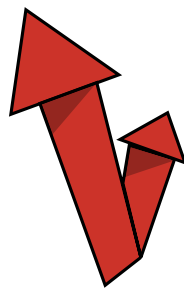
Lorena González Andreu
Fallera Major Infantil de Torrent 2023

**Acomiadament de la
Fallera Major 2022**

MARIA JOSÉ RAGA GARCÍA

Benvolguts fallers

Aquest any per a mi ha sigut molt especial. He complit un somni que sempre portava al cor, i ho he fet acompanyada dels meus amics i la comissió que em va veure nàixer.

M'heu fet molt feliç i m'he sentit recolzada en tots els moments des del primer dia fins a l'últim, així que sols em queda dir-vos: Gràcies!

Gràcies per estar al meu costat i al de Noa, Toni i Manolo,

perquè ens ho hem passat fenomenal, i sempre hem pensat i hem volgut deixar la nostra comissió en el lloc que es mereix.

Moltes gràcies, fallers, per demostrar-me el que m'aprecieu. A la gent amiga, per acompanyar-me sempre, i, a la meua família, per recolzar-me sempre i estar allà on i com feia falta.

Molt agraïda, amics.

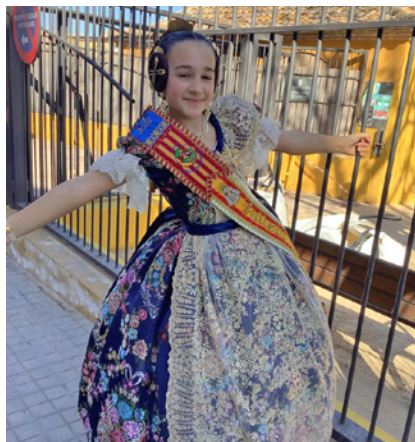
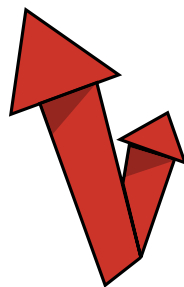
María José

Acomiadament de la Fallera Major Infantil 2022

NOA FUENTES REDONDO

Hola, fallers i falleres de la Falla Poble Nou!

En primer lloc, vull donar-los les gràcies a Toni, M. José i Manolo per estar en el seu lloc sempre i per l'any tan meravellós que entre tots hem creat, encara que haja sigut un poquet difícil.

També volia agrair a la meua família i a la comissió per acompanyar-me sempre en aquest viatge. La veritat és que, si no haguera sigut per vosaltres, ara no tindria a qui

dedicar-li aquestes paraules. Res més em queda, solament dir-los, a Toni, Ana, Gemma, Ana Belén i Ana Maria, que visqueu aquest any al màxim, que és súper bonic i passa volant.

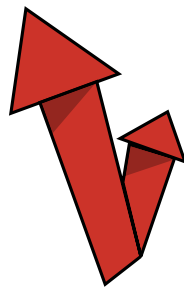
Ara sí. Visca la Falla Poble Nou!

Salutació de la Fallera Major 2023

ANA ASENSI CALATRAVA

Benvolguts fallers i falleres:

Com ja sabeu, després dels últims anys, ben complicats per a les famílies falleres i per al món sencer, aquestes són les primeres Falles que anem a viure amb major normalitat.

Per fi han tornat els culinaris, les revetles i la convivència fallera que tant trobàvem a faltar. Els carrers tornen a tindre música, decoracions, color i flors. I jo tinc la sort de poder viure aquestes festes d'una manera molt especial.

Tots sabeu que és per a mi una gran il·lusió complir aquest somni i poder representar la meua comissió allà on vaja, portant el nom de la Falla Poble Nou al cor perquè sou l'altra família de la qual forme part.

No puc més que agrair-vos a tots vosaltres tot el suport que m'heu mostrat i que continueu mostrant-me un dia darrere d'un altre, sent, com sempre diem, una gran família fallera.

Voldria poder expressar amb paraules tots aquells sentiments tan bonics que estic experimentant i l'emoció tan gran que sent, però crec que les paraules quedarien curtes; per tant, crec que el millor que puc fer es gaudir de la nostra festa amb Gemma, els nostres Presidents i tots vosaltres com només els fallers i les falleres sabem fer i així demostrar que no hi ha major orgull que ser la vostra Fallera Major.

Moltes gràcies a tots.

Visquen les Falles i visca la Falla Poble Nou!

Ana

Entrevista a la Fallera Major 2023

Parla'ns de tu... (edat, on estudies o treballes, des de quan eres fallera).

Em diuen Anna, tinc trenta-sis anys, treballo en Administració de Personal que és la rama dels recursos humans que s'encarrega de la feina administrativa (confeccionar contractes, nòmines, assegurances socials, etc.)

Soc fallera d'aquesta comissió des de fa sis anys aproximadament, però sempre he sigut fallera de sentiment i he gaudit molt de fer rutes falleres amb els amics o els meus pares i la meua germana, visitant els diferents monuments i llegint la crítica, anant d'espectadora a l'Ofrena, o, fins i tot, ballant dansà una temporada!

Havies imaginat alguna vegada ser representant de la teua comissió?

Havia imaginat moltes vegades com seria ser representant de la meua comissió, però mai no m'haguera imaginat que finalment faria realitat aqueixa il·lusió.

Sempre has format part de la mateixa comissió?

No, no sempre; quan era xiqueta, vaig formar part d'una comissió de Paterna, que acabà per dissoldre's, i després vaig passar molts anys xalant en les falles com a espectadora.

Però d'ençà que vaig aplegar a aquesta comissió, la seua gent m'ha fet sentir part d'aquesta gran família fallera de tal manera que sembla que forme part d'ella tota la vida!

Eres més de paella o de xocolate?

He d'elegir? Les dues tenen el seu moment... No diria mai que no a una bona paella per a dinar, i, generalment, soc més de salat que de menjar dolç, però un xocolate amb xurros o bunyols... que bo! No hi ha un berenar més faller.

Una pel·lícula favorita?

Totes les de Disney,
El que el vent es va emportar, Forrest Gump...
Com elegir-ne només una?

Millor mascletada o castell de focs d'artifici?

Mascletada.

El teu color preferit per a un vestit regional?

Els colors foscos o molt vius m'agraden molt; però, per damunt de tots, el roig.

Quin és l'acte que més t'agrada?

La Crida i l'Ofrena, els dos són molt emotius per a mi.

Quina creus que és la imatge de Torrent en l'actualitat?

Torrent és una ciutat gran i plural que sap conservar la seua identitat gaudint de les seues tradicions i festes.

A més de ser fallera, formes part d'una altra festa?

No, però sempre com a espectadora participe de les altres festes.

Que esperes d'aquestes pròximes falles?

Espere fruit de la festa i de tots els actes, viure el moment amb la resta de fallers i falleres i crear records meravellosos per a mi i els meus companys de viatge d'aquest any.

Què destaquen dels teus companys de regnat?

La seua amistat i el seu compromís amb la falla i els fallers i les falleres d'aquesta comissió.

I de Gemma, la Fallera Major Infantil, que és un amor de xiqueta i que, encara que és xicoteta, té una il·lusió molt gran i una vitalitat contagiosa.

Quina és la falla que més recordes i per què?

Una de les falles que més recorde és la falla del Pirata que vam plantar a les falles que celebrarem al setembre, no sols per les seues dimensions sinó pel que significava per a tots nosaltres després de l'any de pandèmia: tornar a veure monuments al carrer, tornar a sentir la música de les bandes i xarangues, tornar a vestir la nostra indumentària, tornar a ressorgir de les cendres!

Canviaries alguna cosa de les falles?

Les falles són una festa meravellosa i, a més, cada vegada més obertes i inclusives. No canviaria el que són, però sí que m'agrada veure com evolucionen.

JUNTA DIRECTIVA

Presidents:

Ana Maria Marcilla
Ana Belén García
Toni Cabello

Jessy Santamaria Marcilla
M. Carmen López Ibáñez
Ana Tellez Ortí
Cristina Vigo Pichardo

Vicepresident 1r

Vicente Peris Martínez

Delegada de Cultura

Gema Raga García

Vicepresident 2n

Guzman Juanes Blasco

Delegada de Recompenses

Vanesa Saiz Marcilla

Vicepresident 3r

Juanjo Castello Aguado

Delegat d'Esports

Rubén Vilata Martínez

Secretaria

M. Carmen Cantos Cambroneró

Vicedelegats d'Esports

Paco Marcilla González
Abel Toledo García

Vicesecretari

Ángel Vilata Martínez

Delegat d'Activitats de Casal

Ángel Saiz Marcilla

Tresorera

M. José Raga García

Delegats d'Activitats de Casal

Salva Juanes Raga
Antonio Tintero Catala
Martin Fuentes Mañes

Delegat de loteries

Valentin Company Andreu

Comptadora

Ana Asensi Calatrava

Delegats de

materials Pirotècnics

Abel Toledo Cuadros
Manuel Blasco Millan

Delegada d'Infantils

Beatriz Vilata Martínez

Delegat de Casal

Vicente Vilata González

Vicedelegades de Festejos i Infantils

Ana Redondo Triguero
Paula Miquel Rodríguez
Juli Giménez Viñes
Rosarin Santamaría Marcilla

Vicedelegat de Casal

Emilio Lozoya Martínez

CENS FALLER

Jaume Ballester Fernández

David López González

Carlos Aguilera Llàcer

Samuel Cabello Cantos

Sergio Medina Godoy

Javier Juanes Raga

Daniel Martínez Miquel

Alan Ramos García

Enrique Tronchoni Ortí

Sergio Jara Vigo

Cristian Cabello Cantos

Raúl Fabia Saiz

Christian Cabañero Cortes

Yeray García Ortiz

Arturo Marcilla Vigo

Jorge Martínez Miquel

Jorge López Alcina

Adrián Ruiz Flor

Daniel Ferrer Muñoz

Pablo Prieto Cañabate

Nacho Vilanova Ferrer

Francisco Marín Sánchez

Ramón Viñes Cubes

Juan Manuel Marín Barea

Enrique Toledo Sandia

Manuel Herreros Mocholí

Abraham Sanz Ortega

David Paños Ruiz

Joaquín Roger Romo

José Vicente Galdanes Catalá

Javier Miquel Ortí

Lorenzo Berlanga González

Sergio Domínguez Ruiz

Miguel Ángel Ortí Campayo

Alejandro Castro Puig

José Luis Castilla Bellver

Antonio Barrachina Sabio

José D. Almodóvar Campillos

Jaume Fabia Ruiz

Vicente Vilata Martínez

Ramón Martí Puig

José Luis González García

Francisco Miquel Silla

José Enrique Ortí Campayo

Raúl Raga Guijarro

Juan Carlos Ortí Pareja

Jordi Silvestre Puchal

Ramón Caballero Jericó

Salvador Martínez Cavero

José Donate Aguilar

Rafael Silvestre Puchal

José Miquel Ortí

Ramón Pérez Campayo

Vicente Jara Juárez

Tomas Ballester Descals

Antonio Pedro Medina Ramos

José Juan López González

Rafael Marín Álvarez

CENS FALLER

José Antonio Maroto Moran
Pascual Tronchoni Vilar
Francisco Méndez Guerrero
Isidro García Giménez
Pascual Caballero Parra
Vicente Puig Selma
Miguel Raga Chust
Salvador Raga Chust
Enrique Ortí Escriba
Manuel González Rodríguez
Jorge Javier Murciano

Fallera Major Ixent

M. José Raga García
Andrea Vilata Moya
Mireia Carratalà López
Rocío Jara Vigo
Kasandra Ballesteros Furió
Marta M. Rodríguez Palmero
Juli Vilata Giménez
Marianela Raga Zamora
Paula Miquel Rodríguez Palmero
Natalia Ramírez González
Bea Ferriol Martínez
Mireya Márquez Leons
Noelia Tronchoni Ortí
Macarena Peris Piles
Cristina Duran Gordillo
Alicia Herreros Moncholi
Cristina Reyes Pelegrin
Camila Nicole Álvarez Rebollo
Andrea Marín Barea
Inmaculada Alagarda Mansilla
Rocío López Ibáñez
Jessica Santamaría Marcilla
Amparo Ribes Vigo
Pilar Puig Navarro
María Mercedes Mantas Javier
Tamara Paños Ruiz
Corín Méndez Romero
Mariángeles Méndez Romero

CENS FALLER

Mª Carmen López Ibáñez
Elisabeth Traver Casaus
Cristina Vigo Pichardo
Carmen Velasco Heredia
Beatriz Vilata Martínez
Ana María Picazo Caballero
Silvia Caballero Jericó
Puri Marcilla González
Carolina Díaz Almerich
Sofia Pecorari
Inmaculada Moya Martínez
Almudena Moya Martínez
Juli Giménez Viñes
Ana Redondo Triguero
Rosarin Santamaria Marcilla
Gema Raga García
M. José Tellez Ortí
Vanesa Saiz Marcilla
Elena Ferrando Paris
M. Amparo Medina Company
Rosa Borrás Giménez
Esther Ortí Paños
M. Dolores Miquel Ortí
Rosana González García
Paqui Miquel Ricart
M. Carmen Cantos Cambronero
Encarna Ortí Pareja
Mercedes González García
M. Jesús González García

M. José Godoy Morales
Ana Tellez Ortí
M. Dolores Llàcer Sanz
Marga Barea Segura
M. Dolores Ibáñez Garriguez
Pilar Casaus Clemente
Rosario Marcilla Garrigues
Felisa Sabio Ferrando
Rebeca Sánchez Martínez
Puri González García
Julia Viñes Català
Silvia Jericó Sanchis
Sheila Vilata Carrasco

En busca del Dorado

Lema falla gran

Artista: Fede Alonso

Així com en uns altres segles es va creure i buscar incansablement *El Dorado* (aquella ciutat sud-americana mítica per aparentment estar construïda i plagada d'or) com a objectiu de vida. Hui en dia, les persones busquem un objectiu a la vida, que ens òmpliga i que ens faça avançar. Però ja no és la recerca d'aquell *El Dorado* el que perseguim, sinó que cada persona posseeix uns somnis, unes metes diferents.

En el monument major d'aquest any, anem a trobar diferents personatges que plasmaran diferents recerques d'*El Dorado*, del sentit de la vida. I, com en la societat hi ha de tot, i açò és un monument de falla, anem a trobar personatges molt variats, des dels més filosòfics fins als més... animals?

Pam. Larsson

En busca del DORADO

Endavant, la vostra recerca a la vida i el vostre nom, gràcies. Ah, i rapidet, que en sou molts i la tinta va cara.

– Sempre aprenent, sempre llegint, que si novel·la, que si poesia. Sempre volent cultivar la ment per a saber més, i sobretot ensenyar.

Ensenyar als més menuts, aquestes personetes que es quedaran ací quan jo ja no estiga.

Si deixes aquesta empremta en els jóvens, els ajudaràs que continuen maneiant els engranatges.

¿De què serveix saber molt si no ho deixes com a llegat? –Recerca vital d'un mestre d'escola convençut.

– Salta! Balla! Dibuixa! Corre! Pinta! Nada!
Imagina! Canta! Investiga! Conta! Juga! Retalla!
Torna a saltar! Torna a ballar! Torna a córrer!

Torna a imaginar! Torna a cantar! Torna a investigar!
Aquestes són les úniques coses en què haurien de pensar tots els
xiquets del món. –Aquesta és la recerca de nosaltres, els xiquets.

– Anar volant, sense saber ben bé on parar.
Fer la casa en qualsevol acumulació d'aigua.
Eixir a la nit, o al migdia. Que més dona!
Posar-se en el braç d'algú amb olor atraient.
I degustar l'apreciat líquid roig.

Aquest és el nostre objectiu de vida, i per això vivim als xalets del
Vedat. –Aquesta és la recerca dels nombrosos mosquits tigre que
vivim al municipi.

– Òbric la llum, mire a l'espill. No em veig jo, veig els meus defectes.
Una arruga, aquesta ahir no estava, apuntar comprar crema.
La papada! Estira sempre el coll cap amunt i muscles cap arrere.
El perfilador de llavis per a engrossir-los, matisar ací per a
dissimular el nas...

He d'estar perfecta, he d'estar a l'altura – Recerca d'una dona d'una societat suposadament avançada.

– Nàixer, créixer, reproduir-me i morir. Se suposa que són els meus objectius a la vida.

Però cada volta m'ho posen més difícil.

Nàixer i no morir en l'intent a mans d'una espècie invasora o un cotxe o...

Créixer sense molt d'hàbitat on trobar aliment es fa molt complicat. Reproduir-me, encontrar parella es fa difícil quan som poquets de la meua espècie.

Nàixer, créixer, reproduir-me i morir, tot un repte. –Aquesta és la recerca d'un animal salvatge.

– Què és la vida?

A què hem vingut al món? Faig les coses bé?

Mentre pense a què he vingut, em passa la vida?

Estem ací per una cosa en concret? Som fruit de l'atzar?

Què faig amb la vida? Visc la vida? – Recerca d'una persona que li busca el sentit a la vida.

– Està bé el de hui, però podria haver fet més.

S'ha de donar el màxim, *no pain no gain*.

He d'esforçar-me al cent per cent si de veritat vull açò a la vida.

Els cinc sentits pensant en l'objectiu, no puc permetre'm descansar.

Si vols arribar al teu objectiu, has d'anar a mort a aconseguir-ho. – Aquesta és la recerca dels nous guerrers del segle XXI

Com heu pogut observar, cada ninot del monument ens representarà, amb molt d'enginy i molta crítica, la seua pròpia forma de viure, la seua recerca personal i el seu *Dorado* a la vida.

I per a finalitzar i que aquest escrit no caiga en sac foradat, hem d'afegir que, **encara que intentem trobar *El Dorado* a les nostres vides, no podem oblidar-nos de gaudir del viatge que anem recurrent.**

Entrevista al nostre artista faller 2023: **Fede Alonso**

Per Emilio José García González

Edat?

Quaranta-sis anys.

D'on eres?

De Cullera.

Podries parlar-nos dels teus inicis com a artista?

Vaig començar des de menut, quan ja anava a les portes d'un taller de falles, el de José Simó Blasco, que ja ha faltat, on, després d'una llarga temporada mirant des de fora, va anar ma mare a parlar amb ell perquè em deixaren entrar a veure com es feien les falles, i així vaig començar a fer una sèrie de falletes per al col·legi on jo anava.

Un poc més major, cap als setze anys, vaig entrar a col·laborar al taller de José Lafarga i Palomares, on m'ensenyí al seu costat.

Al temps de compaginar altres feines i en tornar del servei militar, vaig fer la meua primera falla en solitari per a la comissió Falla el Pontet en Cullera (ja dissolta).

En quines poblacions plantaràs enguany.

Aldaia, Cullera, Alginet, Torrent (Burgos encara està en l'aire. Quan siga afirmatiu o negatiu vos ho faré saber).

Quin és el primer pas que dones quan dissenyes o penses una falla?

El primer pas és madurar una idea i plasmar-la en un full. També faig ús d'un dissenyador que col·labora amb mi.

Quin és el teu punt fort?

La pintura.

Després de la crisi originada per la Covid-19 i la guerra d'Ucraïna... s'han encarat molt els materials per a fer les falles. Els artistes teniu alguna alternativa de materials o tireu més d'enginy?

D'enginy, perquè alternatives no n'hi ha...

Eres més de cartó i fusta o de suro?

Hui en dia, per a ser competitiu, has de ser més de suro: encara que no ens agrada que siga contaminant.

Quins objectius tens com a artista?

M'agradaria poder arribar a fer alguna falla important a València capital.

Has compartit o comparteixes taller amb algun artista? Si has viscut aquesta experiència, t'ha resultat positiva?

No ho he viscut mai.

Què penses del futur de les falles?

Al llarg de la història, les falles han viscut diferents escenaris, inundacions, crisis immobiliàries, pandèmies, conseqüències d'una guerra com la d'Ucraïna, i les falles han sabut adaptar-se a cada circumstància buscant solucions i alternatives per a eixir cap endavant. Pense que el futur no serà diferent, les falles estan molt arrelades en la nostra cultura i sobreviuran al llarg del temps.

Com veus les falles de Torrent?

Torrent és un poble rellevant, un dels més poblats de València, i pense que s'hauria d'invertir més en l'àmbit del monument.

Creus que s'haurien d'enfocar d'altra forma les falles? Creus que tenen més possibilitats i potencial?

A la primera pregunta, no.

A la segon, les falles tenen un gran potencial i infinites possibilitats. En el meu cas personal, com poden ser l'aplicació de tot el que apreng en les falles traslladat a la construcció d'escenaris com el *Medusa Festival* o la decoració de l'acadèmia *Jurispol* situada a Torrent, entre d'altres.

Veus que les falles han millorat des de la seua creació o han perdut la seua essència?

Pense que les falles s'han adaptat als temps i han evolucionat de forma conseqüent.

Per a tu quina ha sigut la teua millor falla?

La meua millor falla en experiència personal, la Falla la Taüt, en secció Especial, en 2005 a Cullera, ja que va ser la falla que em va permetre establir-me com a professional independent.

Com valores que faça anys llevaren la falla municipal de Torrent?

D'una forma negativa.

Creus que la nova tendència amb l'obertura internacional de la falla de l'Ajuntament de València és positiva?

Sí.

Creus necessàries les col·laboracions entre dissenyadors i artistes fallers perquè les falles evolucionen?

Aquesta pregunta és relativa, perquè un artista faller com artista que és, pot tindre en el seu cap un projecte o idea que estiga madurant i pot col·laborar amb algun dissenyador per a plasmar-lo, compartir idees... però no és una cosa absolutament necessària.

Com veus el futur dels artistes fallers?

Davant l'apujada dels preus dels materials i la competència que fomenten els premis, els artistes, per a poder garantir el seu futur, haurien de seure per a concretar volums i quantitats que foren viables dins de cada pressupost.

Alguna cosa més que vulgues compartir amb nosaltres?

Res més, sols dir que moltes gràcies per la confiança que heu dipositat en mi.

TORRE I BUNYOL D'OR AMB BRILLANTS I FULLES DE LLOREER

Per Beatriz Vilata Martínez

El passat exercici, tinguérem l'honor de fer entrega de les màximes recompenses al nostre faller Ramon Caballero i Jericó.

Un faller exemplar, d'una de les famílies més antigues de la nostra comissió, el qual, aquesta falla l'ha vist créixer als peus del nostre carrer, un faller que va exercir durant anys, en la nostra junta directiva, com a secretari!

És un orgull per a la nostra comissió tindre un faller així, perquè no hi ha dubte que el nostre benvolgut amic Ramon porta la nostra falla en el seu cor, i així ho demostra i li ho ensenya a la seua família!

Enhorabona, Ramon Caballero i Jericó, per la teua trajectòria dins de la nostra comissió.

Torre i Bunyol d'or amb fulles de Llorer i Brillants per al nostre faller:

Ramon Caballero i Jericó

ELS PREMIS DE 2023

Al llarg d'aquest exercici la nostra falla ha participat en diferents concursos, concursos que organitzen les comissions de la nostra ciutat com són: Creu de Maig, culinaris, futbol major i infantil, birles infantil, truc caberot... I aquests són per ara els premis que hem obtingut durant aquest any.

Des d'aquestes pàgines donar les gràcies a tots aquells fallers que han fet i fan possible que la nostra falla no decaiga en activitat fallera. Enhorabona, fallers!

CRÒNICA D'UN ANY DE LES NOVES FALLES

Per Beatriz Vilata Martínez

És que ja ho sabem, val més una llapissera curta que una memòria llarga... i nosaltres, a la Falla Poble Nou, ho tenim molt clar.

Per això, no podem deixar passar l'oportunitat de reflectir al nostre llibret totes les activitats que hem viscut en aquest any. Internament, amb totes les mesures de seguretat, vam retornar a poc a poc a la nova normalitat fallera.

Espere, volgut lector, que el nostre text et faça reviure cada vivència que hem tingut durant aquests mesos!

EL RESSORGIR DELS FALLERS

Després de les anhelades Falles d'Estiu, tocava posar-se en marxa i a contrarellotge, s'havien de preparar en sis mesos les nostres falles de març.

Però, per a arribar fins a març, encara quedarien al davant mesos de treball i d'il·lusió.

Amb l'arribada de l'any 2022, deixàvem enrere un núvol negre, uns records que passarien a la història de la humanitat... L'any 2022 seria per als fallers l'any del retorn, de l'esperança, de la "normalitat"... Tornava "el Ressorgir de les Falles".

GENER

Encetem any, i, és clar, encara les activitats del nostre casal es veien reflectides pel nostre principal enemic, la Covid, així que tocava ajustar cada activitat a les mesures de seguretat.

El dia 4 de gener era el dia per als nostres xiquets! Ells tenien una il·lusió que sols els més menuts poden tindre. No hi ha bitxo que pugua amb aquestes cares de felicitat, estaven esperant la vinguda dels reis mags! Aquest any optaríem per fer-ho d'una forma diferent, ja que no ens permetien poder ajuntar-nos al casal tantes persones. Es va pensar que enguany sols tindríem un o dos reis, i els xiquets anirien passant per torns a replegar el regalet que aquests els havien dut.

Així, a la fi, poguérem fer una vesprada de reis mags més pareguda a la normalitat.

El dia 19 de gener, quedaren tots els fallers que pogueren per acompanyar els nostres representants a fer una visita al taller de l'artista faller, ja que, com se sol dir, les falles estaven a girar el cantó.

S'acostava el dia més esperat per a qualsevol representant, i, en aquest any, per a tots els fallers, ja que el diumenge 23 tindriem la nostra Presentació.

Però les coses no anaven com volíem, havia pujat el repunt de casos de persones contagiades per la Covid, així que ens veírem en l'obligació moral d'ajornar la Presentació, perquè poguera ser el més normal possible, i poder gaudir tots junts d'aquest acte tan especial i important per a una comissió. L'ajornarem al dia 20 de febrer.

FEBRER

Febrer, el mes després de març més esperat per tots els fallers. A poc a poc anàvem veient la llum. Cada vegada estava més a prop el fet de tindre unes Falles “normals”. La il·lusió i l’esperança augmentaven en els fallers que preparàvem, amb treball i constància, tot allò que el mes de febrer ens oferia.

CONCURS D'APARADORS

Com cada any, la Falla Avinguda de Torrent prepara el concurs d'aparadors en relació amb la Presentació. Cada falla munta el seu la setmana de l'Exaltació dedicat als nostres representants.

A l'aparador són obligatoris tant les bandes de les falleres majors com també una foto d'aquestes.

La nostra falla en va fer un amb la temàtica de *L'Esperança*, acompanyat dels pergamins acreditatius dels nostres representants, al costat de les bandes i fotografies que estipulaven les bases d'aquest concurs.

Es munta a la floristeria Adrimar, situada al carrer del Pare Méndez, on cada any tenen l'amabilitat de deixar-nos un espai per poder fer aquest concurs.

PRESENTACIÓ 2022

Per fi arriba el dia, ja estem a 20 de febrer, tot pareix que torna a la normalitat. Hui se celebra la nostra Presentació. Una Presentació preparada amb esforç, estima, constància i treball.

Tots els fallers i totes les falleres queden al casal al voltant de les 09.15 hores, per començar aquest matí ple d'emocions i nervis. Tornàvem a sentir el nuc a l'estómac que tant anhelàvem.

Al costat de la nostra xaranga A Vorem, anàrem a recollir els nostres representants. Primer recolliríem les falleres majors de l'any 2022 i després les falleres majors dels anys 2020 i 2021.

Tots junts ens encaminàrem al teatre Llar Antonià, on tindria lloc aquesta celebració.

Tots prenen el seu seient, i es recorda per activa i per passiva que han d'estar asseguts i, és clar, amb la mascareta posada. Els llums s'apaguen, la funció va a començar.

Aquest any, un grup de xiques de la nostra falla posaren en escena *El Gran Showman*, amenitzant així la tan esperada vetlada.

Comença la Presentació, amb el protocol de cada any, rebent per a presidir l'acte els nostres estendards i la nostra senyera. Ara sí, la Presentació pot començar.

Acomiadarem el qui fins hui havia sigut el nostre President Infantil, David, i donarem la benvinguda i vam fer entrega del faixí al nostre nou xiquet que serà l'encarregat de portar el nom de President Infantil de l'any 2022, Manolo Blasco Ferrando.

Vam anomenar la xiqueta encarregada durant dos anys de representar tots els xiquets i totes les xiquetes de la comissió en aquests dos anys tan complicats, rebérem damunt de l'escenari Belén. Ella fou l'encarregada de rebre els xiquets de la nostra comissió i, al costat del President Infantil, Manolo, van posar les bandes a les xiquetes de la Cort d'Honor infantil. Abans d'acomiar Belén, imposarà el seu corbatí al nostre estendard.

Arribà el moment més esperat per a una xiqueta, el moment quan el teu cor batega molt fort en sentir el teu nom sent proclamada com a la nostra Fallera Major Infantil, Noa Fuentes Redondo.

La gent es va posar en peu per a acollir, entre somriures, aplaudiments i unes quantes llagrimetes, la nostra xiqueta, que creuà el corredor fins a arribar a l'escenari.

Noa i Manolo es retiren, per així donar pas a la Presentació major.

És moment de rebre el màxim representant de tota la falla, el nostre President, Toni.

Ara és el torn de nomenar la dona que ha donat força i exemple de valentia davant d'aquesta situació. Al nostre escenari, la Fallera Major dels anys 2020 i 2021, M. Carmen, al costat de Toni. Els dos tingueren el gust de rebre primerament la junta executiva i els vocals i, és clar, de fer la imposició de bandes a la seua Cort d'Honor.

Arriba el moment més esperat, el moment quan és nomenada la fallera que ens representarà per tots els carrers de la ciutat, és moment de cridar la nostra Fallera Major, M. José Raga Garcia.

Una vegada dalt de l'escenari, Toni i M. José s'amaguen, perquè comence l'esperada apoteosi.

Per finalitzar l'apoteosi, les xiques tancaren aquest moment amb un ball de la pel·lícula *El gran showman*, "This is me", donant-lo així per finalitzat.

És moment de fer l'intercanvi de bandes, on s'ajunten a l'escenari falleres majors ixents i entrants.

Les bandes de les falleres majors són portades per persones molt importants per a elles, convertint-se així en un dels moments més emotius de la nostra Presentació.

Una vegada posades les bandes, varem rebre els xiquets d'honor. Són els xiquets nascuts en cada exercici faller i que els seus pares són fallers de la nostra comissió.

La mantenidora de Manolo va ser M. José, la iaia del xiquet.

La mantenidora de Noa va ser la seua tia Laura, i, la de M. José, va ser la seua neboda Maria.

Abans de baixar els nostres representants, vàrem tindre el plaer de rebre el grup de ball de la Vall d'Uixó, del qual forma part el nostre President Infantil.

Una vegada els representants estigueren a l'escenari, arribà un moment molt important per al nostre President, Toni, ja que les falleres majors, juntament amb els presidents, que han tingut la sort d'estar al seu costat durant la seua presidència, li varen rendir un homenatge, amb un vídeo i, com a detall, amb un gran estendard de la falla.

Ara era moment de rebre les comissions amigues de la ciutat de Torrent, com també les Falleres Majors de Torrent i la Vall d'Uixó i la seua cort d'honor. Per finalitzar l'acte, cantàrem els himnes de Torrent i València.

Presentació superada!

PRESENTACIÓ DEL LLIBRET 2022

L'acte va començar amb l'acompanyament del tabal i la dolçaina als nostres representants fins a arribar a l'ajuntament de Torrent, on totes les persones que s'acostaren a aquest innovador acte esperaven a la porta per a rebre els nostres representants.

El passat dimarts 22 de febrer de 2022, a les 20.30 h, vàrem celebrar, al saló d'actes de l'Ajuntament de Torrent, la presentació del nostre llibret per a les Falles de la nova normalitat.

Aquest llibret va tindre la participació de persones riques en història, en saviesa fallera, els qui ens deixaren el seu granet per a poder tindre un gran treball, ja que tot açò no haguera sigut possible sense les persones que ens han ajudat a fer realitat aquesta idea!

Va ser possible amb la coordinació d'Emilio José García González, que és membre de la Comissió d'Estudis Fallers de Torrent. Emilio ha sigut, entre moltes altres coses, coordinador del primer premi

de llibrets convocat per la Generalitat en 2013. Actualment, forma part de la Falla Plaça Sant Roc de Torrent, on ha organitzat molts anys les seues setmanes culturals, i va ser membre de la Junta Local Fallera de Torrent durant alguns anys. A més, és maquetador i dissenyador d'infinitat de llibrets de falla de la nostra ciutat, sent impulsor de les revistes *Actualitat fallera*, *RiF* i *Estopí*. Va guanyar l'any 2016 el concurs de cartells de Falla de Torrent i és formador de Consumidors Reconeputs com a Experts.

Ha comptat amb l'ajuda del seu amic, Javier Mozas, que és llicenciat en Història, documentalista, paleògraf i genealogista, delegat d'Arxiu i Biblioteca de la Junta Central Fallera, membre de l'Associació d'Estudis Fallers de València i faller de Lleons-Poeta Mas i Ros. Ha publicat i coordinat diversos llibres dedicats a la història de Patraix, el camí de Sant Jaume des de València, la Guia del Museu Faller, la biografia de Vicente Luna, o diversos Llibres Fallers de la Junta Central Fallera, i són seus més de 150 articles en llibrets, revistes, llibres i webs. Ha rebut diversos premis com a reconeixement per la seua aportació a la història de les Falles, a més del premi Mocador al millor article d'investigació, el primer premi de la Generalitat de llibrets de falla, i és premi Il·lustre de la

ciutat de València. Ha format part de l'equip que va coordinar la candidatura de les Falles a Patrimoni Immateral de la Humanitat per la UNESCO.

El nostre llibret va aprofitar que València va ser elegida Capital Mundial del Disseny per a 2022. I, per aquest motiu, no podíem deixar escapar l'oportunitat que tenen els llibrets de falla com a contenidors culturals i altaveus d'opinions al voltant del disseny en la nostra festa.

Però no només a la falla com a construcció efímera, sinó a diferents elements i agents que componen aquesta gran festa que ens uneix a tots els fallers i a totes falleres sense distinció. Els artistes fallers, la il·lustració, els escriptors i investigadors, els llibrets de falla, la pirotècnia, la indumentària... un ampli i ric ventall de components patrimonials que ofereix la nostra festa per introduir constantment la innovació.

La portada va ser realitzada pel dissenyador veneçolà Eduving Porras. Actualment viu a Miami i va fer la seua primera col·laboració amb el món de les Falles per

primera vegada l'any passat, al llibret de la Falla Sant Roc de Torrent. Ha fet dissenys i col·laboracions per a marques tan reconegudes com ara Ikea, Vans o Converse.

També comptàrem amb la col·laboració de Miguel Arraiz García, qui és arquitecte per la Universitat Politècnica de València i projecte final pel Politècnic de Torí. Obtingué el primer premi de les Falles Innovadores en 2015. Coordinà la plataforma artística Pink Intruder, és el contacte regional del Burning Man a València, i, actualment, és el director de projectes de València Capital Mundial del Disseny 2022.

A més, Ferran Martínez, *megaconegut* més enllà del barranc, va fer-nos arribar el seu punt de vista. Ha format part de la taula de seguiment de les Falles per la crisi provocada per la Covid. A banda, actualment és faller de Borrull-Socors i de la Falla Cronista de Torrent... Ha format part de la Junta Local Fallera de Torrent, així com de la Junta Central Fallera, i ha encapçalat infinitat de projectes relacionats amb les Falles.

Per altra banda, Alejandro Lagarda Pérez, qui és historiador de l'art, tècnic superior en Informació i Comercialització Turística i guia turístic oficial de la Comunitat Valenciana, ha coordinat diversos llibres que ha editat el Museu Faller de València i ha impartit diverses xarrades en les quals ens parlava del fet que mai no ha existit un model únic de falla clàssica. Han sigut uns quants estils predominants que s'han succeït al llarg de la història i que han creat escola. I acaba per enfocar el problema de considerar innovadora tota aquella falla que no siga la tendència "tradicional".

Juanjo Medina és faller de la seua estimada Falla Plaça de Jesús, de València capital. Any rere any, les seues idees es plasmen en escrits que augmenten el valor de cada llibret o revista on col·labora. I és que Juanjo, rar és l'any que no està nominat per a diversos premis... Actualment, forma part de l'equip de la revista *Cendra*. Juanjo ens presentà els trets que té una falla per mantindre la seua essència, i que bèstètica i el disseny és un embolcall canviant segons estils amb un breu recorregut al llarg de la història.

Una altra col·laboració va ser l'entrevista a Dulk, de nom real Antonio Segura Donat, qui és un dels pintors contemporanis més

importants de renom internacional. És un artista multidisciplinari, des de l'art urbà i la pintura mural, fins a la pintura en majúscules, passant per la il·lustració, el dibuix, l'escultura o la fotografia. La seua obra defensa el món natural amb un toc surrealista ple de color.

Emilio García ens va acostar a la figura de l'il·lustrador Dulk, que enguany s'ha encarregat del disseny de la Falla Municipal de l'Ajuntament de València. Sempre és positiu tindre opinions de com veuen la festa, i, en aquest cas, del disseny de falles, de professionals que fins ara s'hi havien mantingut aliens, i de com és la col·laboració entre els dos mons.

Continuem amb la participació d'Okuda San Miguel, a l'avantguarda de l'art. És un pintor, escultor i dissenyador santanderí. Va fer el disseny i la pintura de la Falla Municipal de València de 2018. En el seu escrit, ens va confessar que, fins a 2018, tenia un altre concepte de la nostra festa i que, gràcies a la seua col·laboració i experiència en la Falla de l'Ajuntament, ha descobert el potencial que té la festa, i en concret el disseny en les Falles.

Gemma Altur: desvanida per les Falles. És fallera de pensament, cor i ànima. Orgullosa portadora del nom de la seua Falla de Portal de la Valldigna, així com del seu poble: Tavernes de la Valldigna. Fa uns anys que és la presidenta de la Federació de les Lletres Falleres i dona veu al col·lectiu faller en femení amb orgull.

Coordinadora del llibret de la seua comissió i sempre disposta, amable i atenta, al seu article ens planteja el llibret com un element principal a cuidar. Com tot en la festa, també va canviant amb el pas del temps, adaptant-se a les necessitats de cada moment, però sobretot cal dedicar-li temps i molt de treball.

Per altra banda, Rosa Benet Carot és llicenciada en Matemàtiques i també en Ciències i Tècniques Estadístiques. Fallera de la comissió Penya El Mocador i directiva de la Federació de Lletres Falleres i al capdavant de la coordinació dels premis Mocador i Emili Lluca, integrats en la citada Federació, es va centrar directament en el seu article en el disseny gràfic dels llibrets de falla. La intervenció dels professionals creatius està possibilitant que el disseny dels llibrets avance. Tot i que sembla que estan supeditats a les bases del concurs de la Generalitat...

Continuarem amb la participació de Manuel Sanchis Ambrós, qui és advocat i assessor fiscal, que té en cartera nombrosos artistes fallers. És un reconegut col·leccionista de revistes, publicacions, fotografies i llibrets de falla. I és director de la revista fallera *Cendra-Suc de Falles*. Ens va fer reflexionar sobre que no només els dissenyadors són part important del disseny de les falles en l'actualitat. Des de ben antic, hi ha exemples d'il·lustradors que han plasmat les seues idees i estils en algunes realitzacions de la història de les Falles. Sanchis ens fa un repàs per dissenyadors i falles des de principis del segle XX.

Aitor Sánchez Collado, incansable. Ha sigut vicepresident de la Junta Local Fallera de Torrent. Actualment és vicepresident de la seua comissió, la Falla Sant Valerià de Torrent i membre de la Comfet. A més, és periodista i professor al col·legi La Puríssima de Torrent. A pesar de la seua joventut, ha realitzat més de 100 articles culturals relacionats amb les Falles.

Ens llançà una pregunta per reflexionar: la Falla Municipal de València ha d'estar al servei del govern o ha de servir de punt de llançament de la innovació com a focus turístic? Un breu repàs per les

falles més emblemàtiques de la plaça ens mostra la resposta al llarg del temps.

Juan García Estellés és estudiós, investigador i divulgador de la pirotècnia tradicional, i més concretament del foc tradicional o foc antic. Ha recuperat i catalogat una gran col·lecció de material, documents o elements de foc d'artifici valencià que ha recuperat. És col·laborador de diversos museus a València, Barcelona i França, i ens parlà sobre el fet que tampoc la pirotècnica, com a element important per la celebració de la festa, no s'escapa del disseny, com ens indica Juan. S'han incorporat noves manifestacions pirotècniques i també han anat evolucionant, introduint innovacions.

Per altre costat, Francesc Xavier Rausell Adrián és investigador i expert en indumentària tradicional valenciana. Ha publicat diversos llibres que són en l'actualitat el referent en indumentària tradicional valenciana. És fundador i director del grup de balls populars Les Folies de Carcaixent, docent de la indumentària tradicional i moda en Escola Cànem, i col·labora freqüentment amb les institucions, i ens va acostar a la indumentària com un altre element, però no el menys rellevant per això, que es tracta al llibret. L'evolució ens mostra de nou com la tradició ha anat canviant al llarg del temps. En aquest cas, aplicat als teixits, la tintura i les tècniques de confecció.

Ramon Estellés, somriure infinit. Ha estat president de la Falla Pere Cabanes-Joan XXIII de València i secretari de la Junta Central Fallera. Actualment, forma part de l'equip de la revista *Cendra* i ha participat en in comptables xarrades, col·loquis a més d'escriure gran quantitat d'articles fallers. Amb Ramon, sempre aprens curiositats *fallerils*. Va ser encarregat de la correcció de la nostra publicació anual.

Amb tots ells conjuntament i amb la presència dels representants de la nostra comissió, el regidor de Cultura i Falles, Pasqual Martínez, membres de la nostra comissió i patrocinadors, varem gaudir de la presentació oficial del que va ser el nostre projecte cultural més important de l'any: el nostre llibret!

CRIDA 2022

Dia 26 de febrer, els carrers de Torrent desperten entre soroll, pólvora i ambient faller.

A les 08.00 h, la Junta Local Fallera de Torrent celebra la “macrodespertà”, per a tot aquell faller que s’apuntà, per a donar la benvinguda a la nostra festa.

Amb trons de bac, i per l’avinguda entre fum i esclat, fem tremolar la ciutat amb un ambient carregat de ganes, tradicions i emoció, ja que donàvem l’inici a la millor festa del món.

En acabar la “macrodespertà”, tots a desdejunar amb xocolata i “panquemaos”, a càrrec de la Junta Local Fallera de Torrent.

Cap al migdia, tots al casal a dinar, calfant motors per a la vesprada que ens esperava.

Eren les 18:00 h quan el nostre barri es va omplir d'allò que més ens agrada... la nostra música, amb la nostra xaranga. Per sort tot era com abans, sols havíem de portar, juntament amb les ganes de festa, la nostra aliada, la mascareta.

Repleguem els nostres representants i tots junts, entre rialles, balls i alegria, ens encaminem fins a la nostra Torre de Torrent, que hui no és mora ni cristiana, hui és fallera, perquè ens espera la cita més important per als nostres fallers... I sobretot esperàvem amb impaciència les veus de les nostres Falleres Majors de Torrent, que foren les encarregades de dir la frase que tant estàvem anhelant: "Fallers i falleres, alceu els vostres estendards, Torrent ja està en Falles".

En acabar l'acte de la Crida, tots junts anàrem al casal per sopar i gaudir d'aquesta increïble nit, sense oblidar que, demà, tenim la cavalcada dels menuts de la falla.

CAVALCADA INFANTIL

Dia 27 de febrer, dia per als més menuts, perquè hui se celebra un dels dies més divertits per a ells. Hui és la cavalcada dels infants.

Per fi, hui, després de mesos de preparació, elaborant vestits molt costosos, i no parlem de diners, sinó de temps invertit, de constància i imaginació, d'esforç per part de la delegació de festejos i infantils de la nostra falla, que són les encarregades de la confecció de cada vestit que porta cada xiquet; per fi, aquest dia eixiren al carrer per a lluir-los.

A pesar que per les circumstàncies internes no poguérem participar en el concurs, eixirem al carrer amb la mateixa il·lusió.

Tractava del circ. La nostra desfilada albira l'avinguda amb color i originalitat, junt amb les rialles dels xiquets res no hi faltava, des d'animals del circ fins a pallassos, passant per marionetes, domadores, i, és clar, un elefant gegant seguit de la carrossa dels nostres representants infantils. Tots els xiquets s'ho passaren pipa!

EXPOSICIÓ DEL NINOT

Dimecres dia 23 de febrer se celebraria la inauguració de l'Exposició del Ninot. Enguany sols hi havia un inconvenient, i era que, com la nostra enemiga (Covid) encara es feia de notar, varen decidir que sols podrien anar-hi els representants de cada comissió, sempre amb mascareta, clar!

El nostre ninot infantil va obtenir el primer premi en la nostra secció 3a, i, encara que en el ninot gran no tinguérem la mateixa sort, estàvem molt contents pel premi obtingut.

MARÇ

CAVALCADA DEL NINOT

Dissabte 5 de març, per fi, després de dos anys, teníem la tan delejada i esperada cavalcada major.

Aquest dia, la falla té l'amabilitat de convidar tot aquell faller, tant major com infantil, a paelles, i així poguérem estar al casal per a preparar la cavalcada.

Després de dinar, els fallers es queden al casal, en el qual, amb música, es dona el toc que un acte així es mereix.

Quan s'anava fent l'hora, els fallers es preparen, pentinen, maquillen i es visten per a esperar la nostra xaranga A Vorem, que enguany serà l'encarregada d'acompanyar-nos i donar el to festiu que falta en aquesta desfilada.

L'eixida la teníem a les 21.00 h, cosa que volia dir que, al voltant de les 20.30 h, tots anàrem en ordre cap a la font de les granotes, que és des d'on comença el nostre recorregut.

Aquest any també hi havia un requisit fonamental, tots havíem de portar mascareta, i, com ja és habitual, res de beguda durant el recorregut.

La nostra comissió, a banda dels fallers que van desfilant, té la sort de tindre un grupet que van dalt d'un camió, els quals van regalant a la gent obsequis com ulleres de sol, barrets, o anells de llums, entre altres.

I, és clar, per finalitzar aquesta cavalcada, el colofó d'or el va posar la nostra Fallera Major i el nostre President, que anaven damunt d'una carrossa, la llogada per a aquest dia.

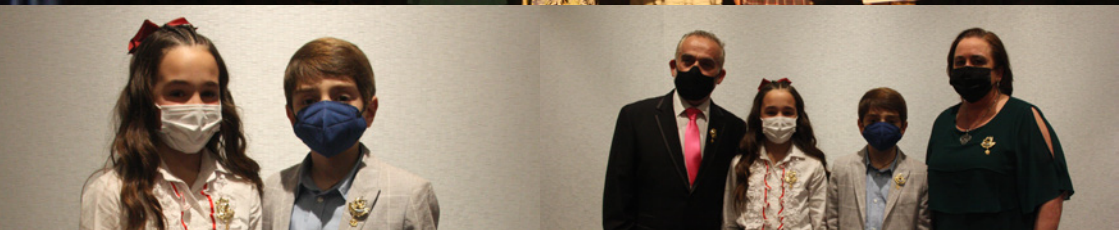

DINAR I CONCERT DE 15 WATTS

Diumenge 6 de març. Per si dissabte no havíem tingut prou, la delegació de festejos va preparar, al costat de Jorge, vocalista del grup de rock en valencià 15 Watts, un diumenge diferent, ja que férem dinar i, en acabar, gaudírem d'un concert totalment gratuït d'aquest grup valencià.

Ens delitaren i ens feren passar una estona molt agradable, i allò millor és que fou amb la nostra llengua, el valencià.

GALA EL GRANERER

El passat divendres 11 de març, es va celebrar, a la sala d'actes de l'Ajuntament de Torrent, la gala literària on es presenta el Llibre Oficial Faller de Torrent, El Granerer, i es fa l'intercanvi de fotos entre les falleres majors de les comissions torrentines amb les màximes representants de la ciutat de Torrent, Sara i Paula.

LLIURAMENT PREMI, LLIBRET 2022

El dia 8 de març, els nostres representants, vestits de fallers, varen acudir a València al Teatre Principal per arreplegar el premi que la Generalitat Valenciana, mitjançant la Conselleria d'Educació, Cultura i Esport, ens havia atorgat.

Entre més de 100 comissions de tota la Comunitat Valenciana, havíem obtingut el 13é premi, quedant així els primers de Torrent en aquest concurs, que promou l'ús del valencià en els nostres llibrets.

Replegarem aquest guardó de la mà de la nostra Fallera Major de València de 2022, Carmen.

Un orgull per a la nostra comissió.

SOPAR D'ABONATS

Divendres 11 de març, al nostre carrer ja estan muntant la carpa, la qual passarà a ser part fonamental del nostre casal els dies pròxims.

En la nostra comissió tenim la tradició de fer el sopar dels nostres abonats, que són aquelles persones que volen aportar el seu granet d'arena a la nostra falla.

Aquest sopar és un homenatge per a ells, on la falla els convida a sopar, i, en acabar, són anomenats per obsequiar-los, de la mà dels nostres representants, amb un detall d'agraïment.

Enguany també profitarem aquesta nit per a fer l'entrega de recompenses a tots els fallers que l'any 2021 no els les poguérem entregar.

SOPAR FALLERA MAJOR 2022

Com era costum abans de la Covid, el dissabte 12 de març se celebrà el tradicional sopar homenatge a la nostra Fallera Major.

El sopar tingué lloc al nostre casal al voltant de les 22.00 h.

Els familiars i amics de la nostra Fallera Major, M. José, volgueren fer-li una xicoteta sorpresa, anant fins al portal de sa casa a replegar-la i disparant una traca en eixir per la porta. En arribar al casal, es disparà un xicotet castell de focs per a poder començar aquest acte.

El sopar era a càrrec de la Fallera Major, qui va convidar a sopar tots els fallers de la nostra comissió.

En acabar el sopar, passàrem a fer l'acte, on repartírem les insígnies que pertanyien a cada faller de l'exercici 2022.

També la nostra Fallera Major va fer entrega d'un detall a la seua Cort d'Honor.

En acabar l'acte, tinguérem una xicoteta festa, i així donàrem per finalitzat el sopar de la nostra Fallera Major.

MATINAL I BERENAR DELS NOSTRES REPRESENTANTS INFANTILS.

El diumenge dia 13 de març, teníem un dels moments més divertits i esperats per la nostra comissió, "El Matinal Infantil".

En aquest matinal no podia faltar res, teníem un castell unflable per als menuts, un camp de futbol unflable per als més esportistes de la falla, i, és clar, el famós bou mecànic, on donava igual que fores gran o menut, tots gaudírem d'ell.

Mentre els xiquets i no tant xiquets s'ho passaven genial en les atraccions contractades, es preparava un gran esmorzar, un

entrepà de “torrà”, per al qual es muntaren taules al carrer per a fruit d’un gran matí.

I com no podia ser menys, tot el matí estigué amenitzat pel Dj Boro. Cap a les 15.00 h, tocava replegar i finalitzar el Matinal, per poder preparar la vesprada, perquè tindríem el berenar dels nostres representants infantils.

Al voltant de les 18.00 h, tots els xiquets de la nostra falla tenien la cita al nostre casal, ja que Manolo i Noa convidaven a un berenar.

El berenar estigué amenitzat amb la temàtica de la pel·lícula de Disney *Encanto*.

En acabar el berenar, repartiren les insígnies pertinents i també va rebre un regalet cada membre de la comissió infantil per part de Manolo i Noa.

Mentre els més menuts berenaven, un grup d’hòmens s’encaminà cap als nostres monuments, ja que estàvem a tan sols dos dies de la nostra Plantà.

DIPUTACIÓ DE VALÈNCIA

Com cada any, el dia 14 de març els nostres representants i uns quants fallers acudeixen a la Diputació de València per a recollir el banderí que cada any entrega la Diputació a les comissions falleres.

Com és tradició, en acabar la visita a la Diputació, toca fer una paradeta per a veure la gran mascleta a la plaça de l'Ajuntament de València.

FALLES 2022

15 DE MARÇ. LA PLANTÀ

Hui l'ambient és faller després de les Falles tan atípiques que tinguérem en setembre. Per fi, el 15 de març, tornem a omplir els carrers de monuments de color, de soroll, de rialles i germanor, per fi estem en Falles.

Per començar el dia, preparem una paella per a tots els fallers que estan al voltant de la nostra falla per tirar una maneta.

Durant la vesprada i la nit, el carrer comença a omplir-se de fallers, de xiquets que amb les seues rialles omplen el carrer de bullici i festa, perquè la Plantà començarà prompte.

A la nit, la nostra comissió convida tota la falla a sopar amb un entrepà de "torrà" amb beguda, acompanyat de cacaus i olives, xampany i pastissos, per donar la benvinguda als quatre dies més esperats per tot faller.

Tinguérem un contratemps, ja que, fins a les dues de la matinada, no poguérem començar la Plantà, perquè l'artista faller vingué a aquesta hora. De manera que els nervis afloraven, ja que a les 8 de la matinada del dia 16 els monuments havien d'estar totalment acabats.

Decidírem anar-nos-en a casa i baixar a les 7 del matí, per poder acabar la feina i tindre els nostres monuments llestos.

16 DE MARÇ

Després d'acabar el muntatge dels monuments, cap a les 08.30 h, tocava despertar Torrent al so dels trons i de la música de la nostra xaranga, despertant els nostres cors a ritme de la Despertà, on per fi podíem fer les activitats falleres normals.

En acabar la Despertà, els nostres representants tenien preparat el desdejuni.

Cap al voltant de les 11.00 h, la nostra Fallera Major Infantil, Noa, convidà totes les persones que allí es trobaven a un esmorzar.

Al migdia, la nostra comissió preparà arròs al forn per a tots els fallers, que prèviament s'havien apuntat en les llistes al casal, per a dinar tots junts.

En acabar el dinar, els fallers ens retiràrem per a preparar-nos, perquè a la vesprada tindriem el trasllat de la Verge, acompanyant la Falla germana Barri Cotxera.

A la nit i després de llevar-nos els vestits de fallers, ens reuníem al casal per a sopar, que també pagava la nostra comissió.

En acabar, teníem festa a càrrec de Dj Cristian.

17 DE MARÇ

A les 8 del matí, tots en peu per a la Despertà, junts amb la nostra xaranga. Hui el dia s'ha despertat emocionat en forma de pluja, perquè hui és el dia de l'Ofrena.

Doncs ni la pluja pot amb nosaltres. Decidírem fer una Despertà diferent, mentre desdejunàvem, la nostra xaranga amenitzava amb música l'ambient dins del nostre casal.

Cap al voltant de les 11.00 h, el nostre President Infantil, Manolo, convidà totes les persones que allí es trobaven en un esmorzar.

Al migdia, la nostra comissió preparà una "fideuà" de poble per a tots els fallers, que prèviament s'havien apuntat en les llistes al casal, per a dinar tots junts.

Durant el dia, la incertesa recorria els nostres cors, perquè no sabíem si podíem anar a ofrenar-li el ram a la nostra Verge, ja que el temps no ens acompanyava.

Cap al voltant de les 16.00 h, vàrem tindre la notícia que sí que es feia l'Ofrena.

Amb paraigües, i baix la pluja, anàvem desfilant cap a l'Ofrena, amb l'emoció més intensa si hi cabia, perquè era una ofrena molt especial. Al compàs de la banda de música, amb els cors bategant d'emoció, arribàrem fins a la Plaça Major, per girar el cantó i veure-la, a ella, a la nostra Patrona, a les portes de l'Església l'Assumpció.

En aquell moment, la pluja parà, tancàrem els paraigües, i fou el moment més màgic si és possible. Per fi entregàrem els nostres rams a la Mare de Déu dels Desemparats.

Ací estem, Mareta, als teus peus. Ni la pluja, ni el fred poden amb la devoció que sentim per Tu.

A la nit i després de llevar-nos els vestits de fallers, ens reuníem al casal per a sopar, sopar que també pagava la nostra comissió.

En acabar teníem festa a càrrec de Dj Lobry.

18 DE MARÇ

A les 8 del matí, tots en peu per a la Despertà. Tots junts amb la nostra xaranga, i, després, a gaudir del desdèjuni que, com cada dia de Falles, va a càrrec dels nostres representants.

Cap al voltant de les 11.00 h, el nostre President, Toni, convidà totes les persones que allí es trobaven a un esmorzar.

A les 12.00 h, tots estàvem al carrer, preparats junt amb la nostra xaranga per començar el tan esperat passacarrer.

Amb harmonia i festa, anàrem a visitar les Falles germanes, i així passàrem un matí molt alegre i divertit, on passàrem a veure la mascletà manual de la Falla Avinguda, i finalitzàrem a l'avinguda de Torrent, per a veure la mascletà que, com cada dia, dispara la Junta Local Fallera de Torrent.

Al migdia, la nostra comissió preparà pollastre al forn, per a tots els fallers que prèviament s'havien apuntat en les llistes al casal, per a dinar tots junts.

A la vesprada, entre jocs per als menuts, música i, és clar, els fallers que tornen a recuperar la tradicional partideta de truc, rebérem les comissions germanes que feien la seua cercavila, i s'acostaren fins al nostre casal per fer-nos una visita.

A la nit, tots sopàrem l'entrepà que la falla pagà per a tots els fallers, i vam poder gaudir de la nit a càrrec de Dj Cristian.

19 DE MARÇ. LA CREMÀ

Hui és l'últim dia, hui hem d'acabar de cremar les ganes de festa que ens queden, hem de gaudir del dia de Sant Josep.

Comencem la Despertà pel nostre barri, amb el tro de bac, acompanyants per la xaranga que ens amenitza el matí. En acabar el desdejuni que, com cada matí, va a càrrec dels representants, fem un gran acomiadament, per acomiadar-nos d'aquells que ja són part de la nostra família fallera, la xaranga A Vorem.

Com cada dia, toca esmorzar, i hui ens convida la nostra Fallera Major, M. José.

En acabar, prepararem el carrer, perquè, en la Falla Poble Nou, el dia de Sant Josep tenim les tradicionals paelles per a tot aquell que s'acoste al nostre carrer.

A la vesprada, tindrem una globotà per als menuts.

Toca preparar el monument infantil, ja que a les 20.00 h, ens reunirem al voltant d'aquest per començar la Cremà infantil. Un moment especial per als nostres representants infantils, que, entre llàgrimes i acompanyats per tota la seua comissió, veuen com el seu any està arribant a la seua fi.

En acabar de cremar el monument infantil, farem una parada per a sopar. Aquesta nit, la falla ha preparat hamburgueses completes amb creïlles, i per als menuts “perritos calientes” amb creïlles.

Cap a les 22.00 h, Protecció Civil s'acosta per a preparar el que serà el punt final d'aquest exercici faller.

M. José al costat de Toni i ell mateix encenen la metxa, que dona la màgia del foc, i emocionats tots els fallers veiem que la Nit del Foc, omple de calor la ciutat, que el soroll de la traca avisa tot el món de l'arribada de la primavera, que les flames anuncien que un nou exercici va a començar.

ABRIL

Després de descansar, de repassar els comptes que els secretaris trauen i sobre els quals informen els fallers, toca començar un nou projecte, un nou exercici, toca elecció de President.

Enguany en la nostra comissió hem tingut el plaer de tindre tres fallers com a presidents, els quals varen ser elegits el dia 30.

Anna Maria Marcilla Vigo
Ana Belén García García
Juan Antonio Cabello Escudero.

OFRENA A MONTSERRAT

El dia 2 d'abril, tinguérem el plaer d'assistir a l'Ofrena de flors a la Verge a Montserrat, que se celebra dins de la Setmana Fallera d'aquesta localitat veïna.

La nostra Fallera Major, M. José, acompanyada del Vicepresident 1r, Guzmán, i Noa, la Fallera Major Infantil, acompanyada pel President Infantil, Manolo, gaudiren de l'acte acompanyats de moltes comissions torrentines que també anaren a Montserrat.

PROCESSÓ DEL SANT SOPAR I CAVALLERS DEL SANT CALZE

L'11 d'abril la nostra falla tingué l'honor de participar en la Processó del Sant Calze. Una germandat que és molt especial per a nosaltres, ja que està situada dins del nostre barri i a més a més molts dels nostres fallers pertanyen a ella. Aquesta germandat està molt unida a la nostra comissió, perquè molts dels nostres fundadors vàrem ser els mateixos que la crearen.

Les nostres falleres majors, M. José i Noa, juntament amb el Vicepresident primer, Guzmán, les Falleres Majors de Torrent, Sara i Paula, i les autoritats municipals, participaren en aquest acte dins de la Setmana Santa torrentina.

COL-LABORACIÓ CONTRA EL CÀNCER

El 9 d'abril els nostres representants col·laboraren en una bona causa, aportant el granet d'arena per ajudar les persones amb tan terrible malaltia.

M. José, Noa i Manolo varen estar ajudant a recaptar diners per a la causa. Varen estar tot el matí a l'Avinguda al Vedat número 98, on estava situada la nostra taula.

MAIG

El dia 4 de maig, tinguérem el plaer i la sort de contractar l'encarregat de posar color al nostre carrer, l'encarregat de donar sentit a la nostra festa.

Teníem un artista faller: Fede Alfonso.

MANOLO EN LA DANSÀ

Mentre al casal els fallers treballen per a poder plantar la nostra creu, a València, a la plaça de la Verge, el nostre President Infantil actua en la dansà a la nostra Mare de Déu, juntament amb la Fallera Major Infantil de València, Nerea.

Manolo, la teua comissió se sent profundament orgullosa de tu.

CONCURS CREU DE MAIG

Des de 2019, no es feia aquest concurs, i tots sabem per què.

Tornem amb més força, perquè en 2018 i 2019, tinguérem el plaer i l'orgull de guanyar el primer premi de la Creu de Maig que organitza la Falla Cronista de Torrent, en la modalitat Flor Natural, i aquest any no podia ser menys.

Des del dijous dia 5 ens trobàvem al casal realitzant la nostra Creu de Maig, enguany estaria inspirada en el mantell de la nostra Verge, ja que també tenim el plaer i l'orgull que el dissabte, a poqueta nit, la nostra Verge passaria pel nostre carrer.

Férem un mirador amb la creu enmig, al voltant de 4.000 clavells de color rosa i blanc, acompanyats de fulles d'enredadora i decorat amb grava. Tot açò faria que un any més la nostra comissió aconseguira la victòria, un any més teníem el primer premi.

En acabar de plantar la creu, tindríem una gran festa, amb pinxo i canya i amenitzada pel DJ Lobry.

Com explicàvem abans, cap a les 21.30 h, teníem la visita de la nostra patrona, la nostra Mare de Déu dels Desemparats. Enguany teníem la sort que un faller de la nostra comissió era portador de la nostra Geperudeta, i, és clar, un altre faller de la nostra comissió volgué recitar-l a la nostra Mareta, un vers.

Després continuaríem amb la festa.

ELECCIÓ FALLERA MAJOR 2023

Dia 14 de maig, la nostra comissió estava d'enhorabona, ja que hui elegiríem la nova Fallera Major.

Es feu junta ordinària i quedà elegida, com a única candidata, la fallera Anna Asensi Calatraba.

CANDIDATURA.

La nostra comissió té el plaer i el gust de presentar la nostra Fallera Major Infantil de 2022, Noa Fuentes Redondo, a les proves com a candidata de la Cort d'Honor i Fallera Major Infantil de Torrent 2023.

JUNY

BESAMANS

Si hi ha un acte que queda gravat al cor dels representants, és el besamans a la nostra Patrona, la Verge dels Desemparats.

El 5 de juny, repenguérem aquest acte tan emotiu, després de dos anys.

Els nostres representants de 2020, M. Carmen, Belén i David, juntament amb els d'enguany, M. José, Noa, Manolo i Toni, varen gaudir molt d'aquest acte.

CAMPIONAT DE PARXÍS

El dia 5 de juny, va tindre lloc el campionat de parxís organitzat per la Falla Santa Llúcia. En aquest participaren Ana María, Salva, Villa i Paula, fent parelles. El concurs va estar molt ben organitzat amb esmorzar, dinar i beguda per a qui en volguera. Quan va finalitzar el besamans a València, els representants de la nostra comissió varen anar a recolzar aquestes dues parelles, que guanyaren deu partides. El campionat el va guanyar la Falla Saragossa.

ELECCIÓ FMI 2023

Dia 10 de juny, la nostra comissió estava d'enhorabona perquè hui elegiríem la nova Fallera Major Infantil.

Es feu junta ordinària i quedà elegida, com a única candidata, la xiqueta: Gemma.

FESTA DE SANT JOAN

En la nostra falla, una de les festes de carrer més esperades és la Festa de Sant Joan.

Començarem a les 18.00 h amb la festa de l'aigua, on hi havia castells unflables d'aigua i piscines per als infants de la casa. A més, els majors gaudien d'un gran pinxo i canya, amb unes tapes artesanes fetes per la delegació de festejos.

Al voltant de les 20.00 h, toca arrebregar i buidar el carrer, ja que el concurs intern de paellas va a començar. Després de sopar, cada grup porta la seua paella i uns jutges donaran el veredict del guanyador. Aquest any ha sigut la paella feta per Juanma i Jose Juan.

En acabar de sopar, toca la nostra revetla, que serà amenitzada per DJ Lobry; però, en aquesta festa, no han pogut faltar polseres, collars de led, globus i pintures de cara de neó, per a fer la festa més divertida si pot ser.

PROCESSÓ DE LA FALLA SEGON TRAM

El dia 18 de juny, la Falla Segon Tram organitza cada any una processó molt emotiva a la qual assisteixen totes les falles de Torrent.

Un acte que seria per trobar-nos tots els representants al voltant de la nostra Patrona. Els representants M. José, Noa, Manolo i Toni la varen gaudir amb molta emoció.

VISITA AL NOSTRE ARTISTA, FEDE ALONSO

El dia 26 de juny, la nostra junta de la falla va tindre el plaer de visitar el nostre artista faller, Fede Alonso.

Era una visita diferent, ja que es tractava d'unir llaços d'amistat entre la falla i l'artista, i així aconseguir una bonica relació entre nosaltres.

Vàrem començar molt prompte amb un esmorzar a la zona d'on ell és i, a més a més, on ell té el taller. Després de portar-nos a un lloc magnífic, on ens sentírem com a casa, ens va dur al seu taller, on vàrem veure algunes coses que ja té en marxa.

Passàrem algunes hores amb ell. Vàrem estar molt a gust tots.

Gràcies, Fede, per rebre'ns a ta casa!

BENVINGUDES VACANCES

Enguany la nostra falla ha volgut fer un xicotet *tardeo* per a donar la benvinguda a les vacances i així donar per finalitzada l'activitat del casal fins a setembre, amb un *tardeo*, amb beguda i racions de braves, morro, pernil i formatge. Mentre els majors jugaven al truc, els menuts gaudien d'un taller de dibuix.

D'aquesta manera, donem pas a les vacances.

JULIOL

La nostra comissió participa en diferents activitats que organitzen altres comissions, com són:

PÀDEL

Organitzat per la falla Carrer Toledo amb la participació de 4 fallers de la nostra falla.

FUTBOL

Organitzat per la falla Pare Méndez on participaren els nostres hòmens i arribaren a quarts de final. Destacar que a la final van aconseguir la distinció com a millor jugador de la nostra falla atorgat al faller Sergio Jara Vigo.

La falla Sant Roc organitza també el campionat de Futbol infantil mixt on poden participar fallers i falleres dels censos infantils i els valents van quedar subcampions.

SETEMBRE

Tornarem de les vacances i, com era de costum, tornarem a les activitats falleres, participant en els concursos i ultimant els actes que acostumem a fer!

Prepararem el concurs de parxís que organitzem per als fallers infantils de les comissions de Torrent.

Passarem un matí molt agradable i els guanyadors varen ser:

3r Antoni Pardo
2n Saragossa-Parc Central
1r Lope de Rueda-Verge del Puig

Lenhorabona!

Es va celebrar un concurs intern del nostre joc més típic, el truc. Un campionat que es juga els divendres al nostre casal i on participen els fallers de la nostra falla que han volgut jugar.

També vàrem fer la *penjà* de quadres de les nostres Falleres Majors, Gemma i Anna. Abans, Manolo, Noa i María José despenjaren el seu quadre. També es realitzà la signatura d'allò que seran els nostres esbossos per a les falles 2023, amb el nostre artista Fede.

El dia 22 de setembre tingué lloc l'acte de la nostra particular *demanà*, on ens acompanyaren el tabal i la dolçaina i el grup d'*albaes* pels carrers del nostre barri fins a arrebregar les nostres Falleres Majors tant ixents com entrants.

OCTUBRE

A l'octubre vàrem organitzar el concurs culinari de gaspatxo manxec, on participaren 18 comissions de Torrent. Entre foc i germanor els fallers de s'ho passaren genial. La vesprada i la nit estigueren acompanyades per un pinxo i canya.

Els guanyadors del concurs varen ser les falles:

3r Carrer Benemèrita Guàrdia Civil

2n Camí Reial

1r Escultor Vicent Pallardó

Al finalitzar el concurs la nostra falla preparà gaspatxo i paella per a qui volguera sopar. Disfrutàrem de la discomòbil a càrrec de Dj. Lobry.

També el dia 31 d'octubre tinguérem el nostre *Halloween*, on els xiquets gaudiren d'un berenar terrorífic, i, en acabar, passejàrem pel barri per anar a les cases amb el famós "truc o tracte", i rebíem molts caramels, tot això disfressats.

NOVEMBRE

El 19 de novembre tenim un dels actes més emotius, el sopar de “La Proclamació de les nostres Falleres Majors”. Aquest sopar de gala, com el seu nom indica, tracta de proclamar les noves Falleres Majors i acomiadar les Falleres Majors de l'any 2022. És una nit plena d'emocions i estem segurs que serà una nit que mai no oblidaran.

El 27 de novembre la nostra falla organitza el concurs intern de dards, on s'organitza un gran dinar per a tots els participants.

Com podeu vore, la nostra comissió és una comissió que es dedica al faller. Durant tot l'any no parem de fer activitats, perquè el faller es divertisca, per passar moments junts i divertits.

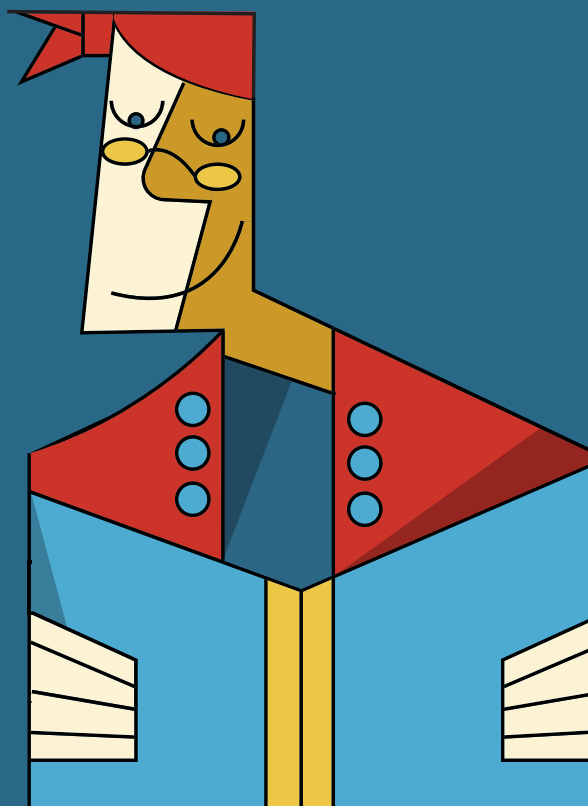

CONTINGUT INEANTIL FALLE 2023

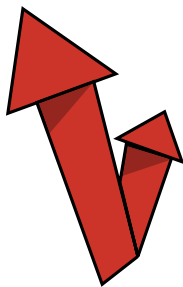

Salutació de la Fallera Major Infantil 2023
GEMMA TRAVER BARRERA

Estimats fallers, falleres i amics

Sóc Gemma, la vostra Fallera Major Infantil. Encara que soc menuda, estic molt contenta d'estar en aquesta falla, una falla molt familiar i on m'haveu acollit amb molt de carinyo i estima.

Enguany, junt amb Ana, Toni, Ana Belén i Ana Maria, espere passar un any que mai no oblidaré i ser una bona Fallera Major Infantil com vosaltres vos mereixeu.

Sols em queda convidar-vos a tots a gaudir de les nostres Falles, en especial a tots els xiquets i xiquetes que espere que vos ho passeu pipa, tirant petards i ballant al nostre carrer.

Sols vos desitge unes bones Falles 2023!

Un abraç

Gemma

Entrevista a la Fallera Major Infantil 2023

Parla'ns de tu... (edat, on estudies, des de quan eres fallera).

Tinc sis anys, soc molt simpàtica, estudie a Sant Francesc de Borja, a Llombai, i soc fallera des de l'any 2021.

Havies imaginat alguna vegada ser representant de la teua comissió?

No, perquè soc molt xicoteta; però estic encantada. El que més m'agrada és saludar i tinc molta il·lusió per ser la vostra fallereta.

Sempre has format part de la mateixa comissió?

Sí.

Eres més de paella o de xocolata?

De xocolata, encara que la paella també m'agrada molt.

Una pel·lícula favorita?

Frozen.

Millor mascletada o castell de focs d'artifici?

M'agraden molt els castells, pels colors; la mascletada fa molt soroll.

El teu color preferit per a un vestit regional?

Rosa o groc, encara que el blau també m'agrada.

Quin és l'acte que més t'agrada?

La Presentació, encara que enguany em fa molta il·lusió la cavalcada, per pujar a la carrossa.

Què és el que més t'agrada de la teua falla?

El que més m'agrada és que m'ho passe molt bé i em sent molt recolzada pels meus fallers i perquè jugue molt en la falla.

A més de ser fallera, formes part d'una altra festa?

No, perquè encara soc molt xicoteta.

Què és el que més t'agrada de la setmana fallera?

El que més m'agrada és vestir-me amb el vestit regional, perquè em sent una princesa. També m'agrada veure les meues amigues, sobretot Maria, i que estem tot el dia al casal, i així puc jugar amb elles.

Què destaqués dels teus companys de regnat?

Els vull molt. Em cuiden molt, i, com soc xicoteta, sempre em penge com una moneta en els braços de Toni; els done molts besos a Anna Belén i Anna Maria i a la meua Fallera Major, Anna, que la vull molt. A Toni, una abraçada, perquè és molt dolç amb mi. Espere passar un any divertit amb tots ells.

Canviaries alguna cosa de les falles?

No, encara que ploreg molt quan les cremen.

Com es Gemma?

Soc una xiqueta molt extravertida i simpàtica. Em considere molt alegre, també divertida i m'agrada molt somriure. M'agrada molt jugar.

T'agrada el col·legi?

Sí, m'agrada molt anar al col·legi, perquè ací estan els meus amics i amigues en els que jugue molt, apreng molt, em divertisc dibuixant i fent deures.

Què és per a tu la falla?

Per a mi la falla, és un lloc on m'han acollit molt bé, sempre que baixo al casal, està ple de

gent, i m'ho passe superbé, i són tots molt simpàtics amb mi. M'encanta baixar al casal!

T'agraden els actes que estàs vivint?

Sí que m'agrada molt vestir-me de fallera, i anar als actes amb les altres falleres majors infantils de les altres falles. Em cuiden molt perquè soc la més xicoteta. M'encanta molt representar a la falla.

A qui li dediques aquest any?

A tota la meua família, als meus pares, a la meua cosineta, però sobretot als meus iaïos, perquè gràcies a ells soc la Fallera Major Infantil, i sempre estan al meu costat pendent de tot.

Que vols ser de major?

De major vull ser, veterinària, mestra, futbolista, bombera o metge.

Què t'agrada fer en el temps lliure?

M'agrada dibuixar, ballar i jugar amb les nines, però quan acabe l'any de fallera major infantil, vull apuntar-me a ball, bàsquet, futbol i música.

JUNTA DIRECTIVA

Vicepresident 1r

Manuel Blasco Ferrando

Vice President 2n

Roberto Fabia Saiz

Comptador

Esther Orti Ortiz

Secretari

Aitor Peris Tellez

Delegat de Festejos

Belen Toledo García

CENS FALLER

Joel Roger Méndez

Mateo Sanz Marín

Rubén Navarro Ribes

Isco Marcilla Vilata

Mikel Ortí Medina

Rubén Parada Gordillo

Guillermo Domínguez Paños

Carlos Castello Raga

Marc Herreros Santamaria

Kevin Torrijos Puig

Marc Caballero Piera

Hector Castañeda Caballero

Leo Cuartero Garcia

Lorenzo Berlanga Velasco

Joan Fuentes Redondo

Ángel Ramírez González

Iker Berlanga Velasco

Ángel Marcilla Moreno

Jorge Castello Raga

Ángel Vilata Gimenez

Juan Carlos Ortí Ortiz

Arturo Hinarejos Castello

Aitor Castañeda Caballero

Xavi Rocha López

Álvaro Donate Borrás

Xavi Silvestre Díaz

Diego Muñoz González

CENS FALLER

Fallera Major ixent

Noa Fuentes Redondo

Aisha Ghalbzouri Barrachina

Estrella Moreno Sanchez

Candela Paños Alagarda

Roser Marti Santamaria

Vega Vilata Moya

Chiara Blasco Ferrando

Maria Martínez Miquel

Ariadna Roger Mendez

Vega Ortí Medina

Valeria Martí Santamaría

Abril Martínez Marcilla

Carla Torrijos Puig

Lola Martínez Marcilla

Maria Ballester Fernández

Mírian Navarro Rives

Aitana Saiz Rincón

Candela Raga Zamora

Cristina Silvestre Navarro

Rocio Vercher Jaro

Claudia Miquel Gil

Lourdes González Baron

Belén Toledo García

Carmen Silvestre Navarro

Lucia Aznar Miquel

Esther Ortí Ortiz

FALLERS D'HONOR

Enzo Herreros Santamaria

Evelyn Peris Traver

Jazz

Lema falla infantil

Artista: Fede Alonso

L'esquirol i el pit-roig.

Aquesta història té lloc en el profund d'un bosc, un bosc ple de pins, carrasques i llentiscles. Un bosc verd amb uns habitants molt especials. Aquests habitants són animals de tota classe, la rabosa Rosa, el picot Robert, la papallona Lola... Aquest bosc és conegut per l'amabilitat i empatia dels seus habitants. Tots ells s'ajuden quan ho necessiten i sempre estan units. Bo, açò no és del tot cert; perquè, en un dels arbres que hi ha prop del riu principal, viu l'esquirol Oriol, i aquest xicotet animal diguem que no vol saber res de la resta dels seus veïns.

Oriol és un jove esquirol de color marró i una cua molt gran i bella. Un dels seus passatemps és tocar instruments, i per això te la casa plena d'ells. De la paret del seu saló, pengen tambors de totes les zones del planeta. En l'armari del corredor té un fum de trompetes diferents comprades en els seus viatges pel món. Per tots els racons de la casa, es pot trobar instruments, i Oriol els sap tocar tots i cadascun d'ells.

REYNA.

J. Carmona
2020

JAZZ

El seu gust per la música i el temps lliure que pot emprar en aprendre a tocar-los han fet que Oriol siga un músic excel·lent. I tot anava bé fins que una vesprada, quan ja sabia tocar la partitura més difícil de l'últim instrument que havia comprat, es va adonar d'una cosa:

-Tocar estos instruments és una passada, però la veritat és que alguns d'ells sonarien encara millor si els tocara conjuntament amb uns altres.

I, com Oriol era un animalet que li agradava estar a soles, no li agradava socialitzar amb altres animals i sempre ho havia fet tot ell mateix, va decidir que seria ell qui tocaria els dos instruments a la vegada.

-Si agarre el tambor i el pose a la taula, agarre una baqueta amb este dit, la trompeta amb este altre i la pose en esta posició... PAM, PUM, tot a terra!

Impossible, Oriol es va passar tres dies sencers per a intentar fer sonar més d'un instrument a la vegada, però no ho va aconseguir.

A la nit del tercer dia, Oriol ja estava cansat d'intentar-ho tot. El seu objectiu era tocar partitures on feien falta dos o més músics, ell volia saber com sonaven d'harmònics aquells instruments que tenia per casa.

Decebut, Oriol s'adonà que ell a soles no podria aconseguir el seu desig. Que, com sempre havia estat apartat de la gent, no coneixia ningú per a demanar-li tocar junts i, per això, no podria aconseguir el seu somni... Aleshores, es posà a plorar en la terrassa de la casa.

De sobte, mentre Oriol plorava, es va posar un pit-roig a la barana de sa casa. Oriol estranyat es va eixugar ràpidament les llàgrimes i el va mirar esperant que el pit-roig començara a parlar:

– Bona nit Oriol, soc Claudi el pit-roig, fa uns dies que sobrevole la teua casa perquè estic fent el niu en el segon arbre a la dreta i no he pogut passar per alt el que estaves fent.

Oriol, com mai no parlava amb la gent, no sabia què dir al pit-roig i continuà callat, per la qual cosa Claudi hagué de continuar amb el seu monòleg.

–Bo, aleshores jo el que volia dir-te és que, si tu vols i et pareix bé, podríem tocar junts. Jo toque el violí i m'agrada tocar amb més gent, així t'ho passes millor i gaudixes més.

Oriol, que ho havia escoltat tot amb molt d'interés, va reaccionar com sempre reaccionava, i va ser amb un:

–No gràcies, no necessite a ningú.

El pit-roig, sorprès per aquestes paraules i amb els ulls com a plats, li contestà:

–Bé, com tu vulgues, però crec que eixes llàgrimes no eren d'alegria, i, tal volta, encara que t'agrade estar sol, tindre companyia d'algú no està malament. Hi ha situacions en la vida que a soles no es poden afrontar (el pit-roig bategà les seues ales de color marró per anar-se'n). Si canvies d'opinió, ja saps on tinc en niu.

Encara que parega que Oriol no havia fet gens de cas al pit-roig, aquest va estar tota la nit pensant una frase que va dir: “Hi ha situacions en la vida que a soles no es poden afrontar.”

Oriol sempre havia sigut un animal solitari, cosa amb la qual se sentia molt a gust, però amb el pas del temps sí que s'havia trobat en situacions on, si haguera tingut un amic que l'ajudara, hauria sigut tot millor.

I si era aquesta una d'aquestes situacions? I si acceptava la invitació de Claudi de tocar junts i això li feia feliç?

L'endemà al matí no va poder parar de donar-li voltes a aquest pensament, i, a la vesprada, després de molt de pensar, va afrontar la seua vergonya. Es va posar la seua gorra, va tancar la porta de casa i va posar rumb al segon arbre a la dreta per a veure Claudi.

En arribar, el pit-roig el va rebre amb un somriure i Oriol, agarrant aire, li va dir de colp:

–Jo soc un esquiroi solitari, mai no m'ha agradat estar en companyia d'altres animals, però m'he adonat que tal volta em vindria bé un poc de companyia, i, si tu vols tocar amb mi, jo estaria molt agraït. A canvi, també et puc ajudar si necessites alguna cosa...

El pit-roig, mirant com a Oriol se li acabaven les paraules, li contestà:

–No digues més amic, ara mateix anem a ta casa, m'ensenyes tots eixos instruments estranys que tens i toquem alguna cançoneta.

I així va ser, Oriol i Claudi van començar una gran amistat que va estar plena d'alegries, vivències i, per descomptat, molta música.

Cansada d'escoltar sempre la mateixa música a les festes? Estàs fart d'estar sempre amb la mateixa cançoneta al cap?

.....

Contracta al duo Jazzanimal, el gat i el gos més famosos del panorama musical actual. Disponibles per a qualsevol acte, de nit o de dia, ells són els millors en el seu treball! Crida i pregunta per les nostres tarifes sense compromís.

.....

Telèfon: +95584722250

S'ofereix a donar classes de música a tots els animallets interessats. Rateta molt resabuda amb coneixement professional en la pràctica de la guitarra, la trompeta i la simbomba nadalenca.

Classes de 2 hores a les vesprades.

Interessats, crideu al 6588746910.

L'ase treballador.

Una vegada, hi havia un poble molt xicotet, era tan xicotet que només hi vivien quatre famílies i tan sols hi havia dos xiquets a tot el poble. Els xiquets es deien Lluís i Neus, ells es passaven el dia junts. Al matí, anaven a la casa d'Eduard, un senyor major del poble que els donava classes perquè aprengueren matemàtiques, llengua, ciència... I, a les vesprades, anaven a la plaça del poble a jugar, i, si feia calor, a banyar-se en la font.

Doncs bé, com qualsevol vesprada, Neus i Lluís estaven jugant amb els camions de joguets i les muntanyes d'arena, però Lluís es va fixar en una cosa:

–Neus, mira Boira, porta ja cinc dies sencers en el camp.

Boira era un ase que vivia en el poble des de molt abans que els xiquets hagueren nascut.

–Sí, està ajudant Pep a carregar tota la collita de l'hort.

– Ah, que bé! Així Pep no ho haurà de carregar ell a soles tot –li respongué Lluís.

L'endemà, els xiquets, en eixir de prendre lliçons, varen veure Boira passar amb Rafaela, i l'ase portava unes alforges als costats. Neus va preguntar:

–Lluís, què són eixos sacs que porta Boira?

–Són unes alforges que l'ajuden a portar les botelles d'aigua que Rafaela ha comprat en el mercat de la ciutat.

– Ah, que bé! Així Rafaela no es cansarà tant –va exclamar Neus.

Passà la setmana, arribà el diumenge i el cosí major de Lluís es va emportar els xiquets a passar el dia al riu. Baixant pels camins dels camps que hi havien abans d'arribar a la ribera del riu, varen passar per una casa de camp i varen veure que Boira es trobava per allí prop.

–Neus, què fa ací Boira?– va preguntar Lluís.

–Està ajudant Agnès a cuidar el magatzem de cereals– contestà la xiqueta.

Lluís es va quedar pensatiu i va dir:

–Boira sempre està ajudant els altres, però... i ell? Ell necessitarà alguna cosa?

Els dos xiquets es varen mirar i, després, van mirar Boira i decidiren entrar a parlar amb ell.

–Bon dia, Boira!

– I-oooo... I-oooo... Bon dia, xiquets. Com vosaltres per ací?

–Anàvem de camí al riu a passar el dia –va contestar Neus–. I tu?

–Ajutant a vigilar el magatzem de cereals.

–Vols vindre amb nosaltres a banyar–te? –li va preguntar Lluís.

–No puc, he d'esperar que arribe el camió i ho carregue tot.

–Però, Boira, tu quan descansas? Quan tens temps per a divertir-te? –digué Lluís molt pensatiu.

–I-oooo... I-oooo... A mi m'agradaria fer moltes coses, no vos cregueu, però tinc molta feina, sempre hi ha veïns que necessiten la meua ajuda.

–Ja, Boira, està bé ajudar els altres, però no tens ganes de tindre temps per a tu i fer les coses que a tu t'abellixen?

–Va, dis-nos Boira, què t'agradaria fer? – va tallar ràpidament Neus–. Quin somni tens?

–I-oooo... I-oooo... Sempre he tingut unes quantes coses pendants, però és igual, no vos preocupeu, jo estic content de tindre esta vida.

–Vaaaa... Boira, dis-nos el que vols! –afegiren els xiquets, que no s'acontentaven amb el no de l'ase.

I Boira, davant de la insistència dels xiquets i amb un filet de veu, va dir:

–Sempre he volgut tocar el tambor i cantar amb un grup de gent cançons de revetla, però el tambor que tenia es va trencar fa molts anys i mai no me n’he pogut comprar un de nou. Tinc encara records de l’última revetla en la qual ballàrem i cantàrem tot el poble unit, i jo feia el ritme amb la percussió. Era taaaan divertit! I-oooo... I-ooooo...

–No digues més, Boira. Demà a la nit, vine a la plaça del poble. Li demanarem als veïns que et compren un nou tambor. Després de l’ajuda que els has donat, de segur que ho fan de bona gana –va dir Lluís molt emocionat.

–Sí! I convidarem la resta del poble a unir-se a la festa! –va concloure Neus.

I dit i fet, l’endemà, a la plaça del poble, es va muntar una gran vetlada. La gent cantava alegre, ballava i feia palmes al voltant de Boira i el seu nou tambor. Aquell dia va ser recordat per sempre com el dia que començà la carrera del gran percussionista Boira.

“Herois del (en) Silenci”

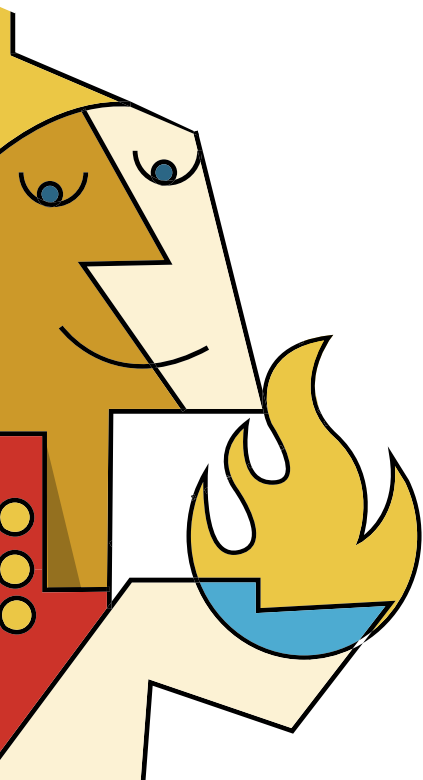
Per Félix Crespo Hellín

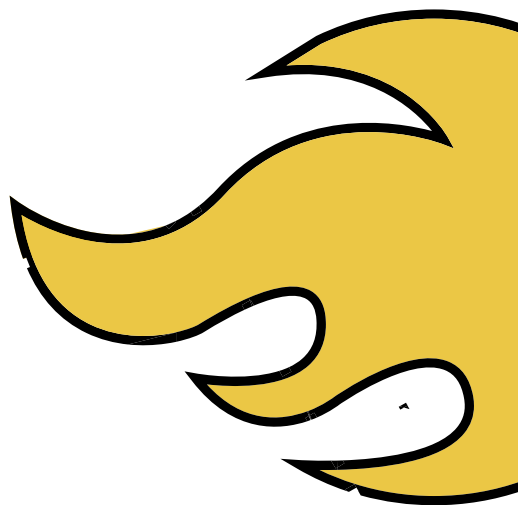
Expresident de la Junta Central Fallera (2003-11)

No és el lloc per a posar-se a escriure ara sobre la mítica banda de rock espanyol que allà pels anys 80 va marcar una fita en el panorama musical espanyol i internacional, ni dissertaré sobre el seu líder i solista Enrique Bunbury, encara que el seu perfil i caràcter donaria per a moltes pàgines.

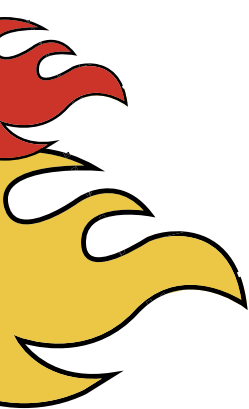
Però sí que vull utilitzar la simbologia del nom d'aquest excepcional i sempre recordat grup musical per a brindar un gest d'afecte a aquells “Herois del Silenci” el treball dels quals, l'entrega i el sacrifici –en un quasi absolut silenci– han servit per a fer grans els seus col·lectius més volguts, i que no és un altre que les seues estimades i sacrificades comissions de Falla.

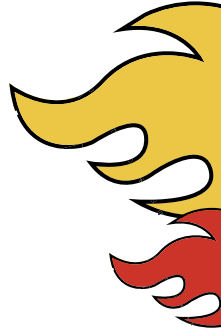
Sempre s'ha dit que a una comissió de Falla cal mesurar-li la seua capacitat de generar entreteniment, activitat cultural, activitats que vagen més enllà del fet festiu que són les Falles, per a demostrar que darrere d'elles hi ha tot un entramat d'autèntica cultura plàstica i artística, però també d'aquells fets i activitats que donen sentit a la singularitat i l'exclusivitat d'una festa com la nostra, així reconeguda per la Unesco.

Per això donar a conèixer -i fins i tot ensenyar-, la pirotècnia, les danses o els balls regionals, la indumentària, la música, el treball amb la flor, el treball del taller faller amb l'escultura, la fusteria, el modelatge o la pintura, han donat lloc a tants cursos, conferències, setmanes culturals, tallers educatius, classes magistrals i tantes altres activitats en els casals de Falla, que aquestes i no altres qüestions, han fet créixer en fama i consideració a moltes comissions de Falla fins a convertir-les en autèntiques "escoles" o icones d'especialització en moltes d'aquestes variants culturals. Perquè ningú no s'enganye ni s'equivoque, a hores d'ara:

la dificultat i la tècnica que necessiten i comporten tot el muntatge d'un betlem, d'una obra de teatre, d'un *play-back* major o infantil, d'un concurs de dibuix o de declamació arrossegueu al fet que algú haurà de sacrificar moltes hores per a poder portar avant un projecte, una obra o un treball de muntatge. Hores de sacrifici literalment robades a la família, als amics, a les aficions personals, però evidentment entregades per voluntat pròpia i només amb la finalitat d'aconseguir un objectiu per a la comissió de Falla que vaja més enllà de l'obligada activitat de la setmana fallera.

Aquest treball i sacrifici ha tingut projecció al llarg del temps quan han anat sorgint del no-res els meus benvolguts "Herois del (en) Silenci", fallers i falleres que, per gust, per coneixement, per experiència, però sobretot per una il·lusió desbordada de donar el millor a la seua comissió de Falla, han aconseguit una immaculada trajectòria transformada en premis i distincions que han portat la seua Falla a ser un estandard aplaudit i quasi venerat per tant i tan bé com han treballat en un àmbit concret de la cultura fallera. Si diem simplement betlems, *play-back*, setmana cultural o teatre, entre tantes altres activitats, tancant els ulls saltarien a la nostra ment noms de comissions de Falla que han unit la seua existència i la seua història a alguna d'aquestes activitats fins al punt d'aconseguir una excel·lència, en la seua realització, difícilment imitable per altres col·lectius que posseeixen molts més mitjans i ajudes que les que es generen, per ells mateixos, els col·lectius fallers.

I aquests “Herois del (en) Silenci”, com si foren súper herois dels còmics actuals, trauen forces de no se sap on per a barallar-se amb el tresorer i obtindre pressupost, o amb els pares perquè col·laboren més amb els seus fills en la preparació de l'esdeveniment que siga, o amb els comerços del barri per a obtindre una xicoteta ajuda per a sufragar les despeses, o fins i tot amb el director del col·legi de la cantonada per a tractar d'aconseguir la cessió d'una sala d'actes sense cost per a poder realitzar l'espectacle... autèntics súper herois no reconeguts mai prou ni valorats, però que, no obstant això, aconsegueixen generar un benestar en tots els integrants de la Falla quan es veuen amb un estendard entre les mans amb un número u, o veuen en la premsa el nom de la Falla en primer lloc d'una classificació, o quan senten en el bar mentre prenen café com els veïns parlen del que val la pena acostar-se al casal per a veure el que han preparat els fallers. Ens arriben a sobrar alguns botons de la camisa del que se'ns unfla el pit.

Perquè potser és el moment de pensar en com cuidar aquests herois, aquests fallers que es deixen la pell per a mantindre l'exclusivitat del nom de la Falla. Potser no aconseguim com a Falla pujar a alguna de les millors categories perquè es necessita molt de pressupost econòmic, però potser amb la inversió de treball, de sacrifici, de voluntat, d'il·lusió i d'hores i hores d'assaig dels nostres singulars “Herois Fallers en Silenci” estem aconseguint una major rendibilitat per al nom de la nostra comissió de Falla sense adonar-nos que el cost que ens suposen aquestes persones és mínim, per al reconeixement que després obtenim. I a més, paguen quotes i venen loteries com els altres. Alguna cosa no quadra i hauríem de començar a cuidar-los millor.

Que rars aquests fallers!

Per Ferran Martínez

Si hi ha alguna cosa que compartim la majoria dels fallers de tot el territori és que considerem falles vertaderes aquelles que coneixem i que, per norma general, no van més enllà de les quatre parets del nostre propi casal i, a tot estirar, i no sempre és així, les falles de la nostra població.

L'investigador faller torrentí Salvador Ciscar escrivia en el llibret de la falla Cronista Vicent Beguer i Esteve de Torrent de l'any 2012:

Una de les primeres coses que hauríem de fer tots, és veure més enllà de la nostra comissió. Si Plató haguera conegut les falles, de segur que hauria substituït la caverna per un casal. Els fallers a penes veiem les ombres del que fa el nostre veí i en el món de les falles, ho puc dir per pròpia experiència, és increïble la quantitat de magnífics projectes i iniciatives que el recel i un mal entès esperit de la competitivitat ens impedeix descobrir.

En un sentit molt similar, Miguel Prim digué en el seu discurs com a mantenidor de la Fallera Major de València 2022, Carmen Martín: No coneix les falles qui a soles la seua falla coneix.

És una realitat el desconeixement global que tenim de les falles més enllà dels límits de la nostra demarcació, a no ser el que sabem dels amplis avantatges que tenen els fallers d'altres comissions en la setmana fallera en comparació amb la pròpia, que això és un altre clàssic... I per això ens sorprenem si algú ens diu que hi ha falles que durant la setmana fallera els fallers treballen en lloc de divertir-se, hi ha poblacions que no tenen fallera major de la població, en unes altres la cavalcada del ninot és a l'octubre, en

altres poblacions no existeix el concurs de falles o n'hi ha en la que les Corts d'Honor tenen el seu acompanyant masculí. Segurament, pensem que rars són en aquestes poblacions. Però no vos preocupeu, la raresa és recíproca, ja que en aquestes poblacions segur que veuen amb estranyesa també algunes de les nostres tradicions més arrelades.

Com he dit a l'inici, els fallers tenim el costum d'entendre que el concepte de falla correcte és el que coneixem, i això en una "festa" importada té difícil arranjament, ja que la "tradició" s'ha adaptat als costums de la població on s'ha exportat des del *Cap i casal* enriquint la cultura festiva de tots els valencians.

Les comissions no deixen de ser un col·lectiu social i, per tant, aquestes solen actuar amb la "manera de ser" de cada població. Per això, als elements patrimonials que tenen les falles, i que desgraciadament en massa ocasions ens oblidem que són el que ens diferencia de qualsevol altra celebració i que són el que ens hauria d'identificar, els haurem de sumar allò que ens identifica com a poble mediterrani i que és comú en qualsevol de les nostres celebracions, bé siga festes patronals, moros i cristians, clavàries de qualsevol classe, celebracions familiars, una colla d'amics o fins i tot una penya esportiva, i que no és una altra cosa que una combinació de menjar, beure i estimar. I també haurem de sumar aqueix toc personal de l'íntima idiosincràsia de la població en la qual se celebra. Igual que ocorre amb els menús de les cadenes de menjar ràpid que s'adapten als gustos del país on s'instal·len.

Fallers de Benicarló preparant el dinar per a diferents persones.

Falles obertes: el cas de Benicarló

A Benicarló, enguany celebren 50 anys de falles en la població. Si visitem la població en la seua setmana fallera, potser ens sorprén que a pesar de la distància visquen d'una forma tan intensa les falles, amb grans falles plantades i un gran ambient als seus carrers, malgrat que els festius escolars i laborals no coincideixen com estem acostumats per ací.

Però el que realment crida l'atenció quan comences a conèixer el seu entramat i el seu funcionament és l'organització de les comissions falleres. Encara que no és la seua totalitat, aquestes compten amb un nombre reduït de membres en la comissió, que són els que aporten una quota major i el compromís de treballar per la comissió sent els que també tenen la capacitat de decisió en l'assemblea. A la comissió hauríem de sumar els socis, el major nombre de membres, que realitzen anualment una aportació econòmica que podríem dir "simbòlica" que els dona dret a assistir a una celebració dedicada als socis de la comissió i eixir en l'ofrena, després d'haver pagat el ram.

Dia del Faller, juliol 1979. La Fallera Major eixint amb banda però de particular.

Però el que segur que més ens crida l'atenció és que la seua principal font d'ingressos és la setmana fallera. Si li demanes a un benicarlando o una cadufera que definisca les seues falles, possiblement la majoria et dirà que les falles a Benicarló són "obertes". D'aquesta manera defineixen que els casals, les carpes, els envelats són llocs en els quals durant la setmana fallera acullen per a esmorzar, dinar, sopar o per a prendre copes a la població, indistintament si són socis o no, i visitants. Com heu observat, no he citat la comissió, ja que per norma en aquesta setmana és la que es dedica a "currar" de valent a servir i atendre a aquells que visiten les seues instal·lacions. Per això, és normal veure que en una mateixa carpa es reuneixen a sopar socis de diferents comissions, veïns i turistes, i que, una vegada acabada l'hora del sopar, es dirigeixen a un altre casal per a la festa i les copes. Una bona setmana fallera, l'allarguen per l'inici per a garantir el màxim de dies en cap de setmana, amb un bon temps que faça eixir la gent de les seues cases i visitar les falles, que és fonamental per a plantar una bona falla el següent exercici, ja que aquesta serà la principal font de finançament de la majoria de les comissions de Benicarló.

Falles presidencialistes: El cas de Dénia

Geogràficament oposada es troba Dénia, en la qual enguany les comissions “fundadores” estan celebrant el seu 75 aniversari, malgrat que com en la majoria de les grans poblacions falleres existeixen referències anteriors de *plantaes* de falles d’iniciativa popular. Si busquem comissions falleres amb una organització “presidencialista”, Dénia és l'exemple.

Des de la nostra visió de l'àrea metropolitana, ens sorprén especialment descobrir que el càrrec de president de falla en la capital de la Marina Alta és per un any, i no em referisc al fet que es renova anualment, no. Em referisc al fet que president de falla a Dénia s'és un any, com si es tractara del càrrec de Fallera Major. I no es tracta d'un càrrec representatiu i que, per això, siga així, ja que el càrrec és totalment executiu en molts aspectes.

Són pocs els casos que, amb el temps, repeteixen de president d'una comissió fallera. L'agenda i sobretot la tasca “extra” de tirar del carro fan que siga un any d'il·lusió i esgotador. Per norma, les directives de les comissions marquen uns mínims i és cada president i el seu equip el que s'encarrega d'aconseguir aquest extra addicional si vol anar a competir pel primer premi de falla, de carrossa, augmentar l'ambient festiu en la setmana de falles o disparar un extra en pólvora.

El president serà l'encarregat d'aconseguir els mitjans necessaris: bé siga amb aportació econòmica, amb treball, o aportant nous espònsors a la comissió, i encara que aquest extra sol ser autoritzat i auditat per la comissió en funció de la viabilitat de la seua consecució, és responsabilitat del president tirar del carro i aconseguir dit extra. Sumem a això que al ser un any, es transforma en “el seu any”, i és que també en l'apartat més festiu tenen la seua agenda ocupada de dimecres a diumenge una vegada passa l'estiu.

Falles i comboi: El cas de Sueca

En la capital de la Ribera Baixa, Sueca, compten amb personatges il·lustres vinculats a les falles i a la cultura popular del nostre territori. El mestre Serrano, Bernat i Baldoví i Joan Fuster són homenatjats el dia de Sant Josep per les comissions de Sueca, el Perelló i Mareny de Barraquetes. Jo afegiria Puchades i Eugeni Alemany, per a acabar formant un quintet de luxe que arreplegaria l'essència del nostre caràcter com a poble.

Les comissions de Sueca són comissions molt nombroses quant a membres. Ens sorprendrien els seus casals, de grandíssimes dimensions, en els quals s'arriben a realitzar les presentacions de la comissió, o representacions de sainets, i que allotgen una vida social frenètica. Les comissions de Sueca tenen un ampli calendari d'activitats de tota mena: esportiu, lúdic, cultural i festiu. Curiosament, estan tot l'any competint en tota mena de concursos, excepte en el de Falla. El que és inqüestionable és la implicació en l'àmbit cultural de les comissions i el seu vessant més festiu, intentant mantindre aqueix difícil equilibri entre la part patrimonial i cultural i la purament festiva.

A l'ombra del Cap i Casal: el cas de les Falles metropolitanes

Si analitzem les poblacions de l'àrea metropolitana, l'Horta Sud, l'Horta Nord, el Camp de Túria, ens adonarem que l'organització i l'activitat és a imatge i semblança de les del Cap i Casal, on tenen un espill on mirar-se potser en excés. I és que és més que habitual veure com comissions d'aquestes comarques fins i tot intenten participar de les activitats que organitza la Junta Central Fallera.

“Soc tan faller i valencià com els de València ciutat!”, sol ser un argument molt usat per fallers de l'àrea metropolitana quan descobreixen que alguns “avantatges” van destinats a les comissions pertanyents a la JCF, o, per exemple, quan volen optar al sorteig per a assistir a una *masclètà* al balcó de l'Ajuntament de València.

En definitiva, les comissions falleres i, per tant, la vida social d'aquestes s'han anat adaptant als costums de la població on la festa ha sigut exportada. I no vos contaré detalls de poblacions on tenen el càrrec de Fallers Majors des de fa quasi 50 anys, on

les Corts d'Honor de la població tenen els seus acompanyants masculins o poblacions on ni es plantegen tindre la figura de la Fallera Major de la població, perquè les de les comissions no tinguen qui els lleve protagonisme, ja que d'aquests costums també en tenim de tots colors.

El que sí que m'agradaria que quedara clar és que en una festa que ha sigut exportada i que, per sort, està viva, el normal és que s'adapte on s'importa enriquint-la, i, si ens obstinem a encaixonar-la a la visió que tenim cadascun de nosaltres, en cada comissió, en cada població, com si fora l'única vertadera, cometrem un gran error.

Com ja vos he dit, això de la raresa en les falles és recíproc.

Aparició i desaparició de comissions falleres de la Junta Central Fallera

Per Javier Mozas (Arxiver-Bibliotecari de la JCF i membre de l'Associació d'Estudis Fallers)

Els últims anys, l'aparició de noves comissions falleres, normalment, ha estat supeditada a la urbanització de nous barris, places i carrers, i a la construcció de nous edificis per atraure nous veïns. És, sens dubte, una pauta generalitzada a qualsevol municipi on està establerta la festa de les Falles, destinada a eixamplar-se als nous espais.

Els últims 30 anys, començà una nova etapa d'aparició sostinguda de comissions falleres a la ciutat de València. Tot i pertànyer també a la JCF els municipis de Burjassot, Mislata, Quart de Poblet i Xirivella, s'adoptà l'acord que si es fundava un nou col·lectiu a estos quatre municipis, automàticament deixaria de pertànyer a la JCF el municipi on s'havia fundat una nova falla. D'ací deriva el fet que els intents, des d'aleshores, hagen fracassat per a la resta de comissions de la localitat afectada.

El nombre total de comissions fundades és de 26 des de l'any 1992 fins a 2022. Si ens hi fixem, veiem que la immensa majoria estan situades al voltant de les rondes nord i sud, amb barris de nova creació, a saber:

La Puebla de Valverde-II República Espanyola (1991/92)
Hort de Sant Valer-La Plata (1991/92)
Poetes Anònims-El Real de Gandia (1991/92)
Llorers-Arquitecte Lucini (1992/93)
Josep Maria Bayarri-Los Isidros (1993/94)
Doctor García Brustenga-Vicente Barrera Cambra (1994/95)
Pere Cabanes-Camí de Montcada (1994/95)
Albereda-França (2000/01)
Barri dels Cocoters (2000/01)
Antiga Senda de Senent-Albereda (2001/02)
Alfredo Torán y Olmos-Luis García Berlanga (2002/03)
Pediatra Jorge Comín-Serra Calderona (2002/03)
La Vall d'Albaida-La Canal de Navarrés (2003/04)
Pintor Maella-França-Menorca (2003/04)
Sirena-Delfins (2003/04)
Plaça de l'Historiador José María Giménez Fayos (2006/07)
Santa Genoveva Torres-Arquitecte Tolsá (2006/07)
Plaça de Vicent Castell Maiques (2006/07)
Menorca-Luis Bolinches (2008/09)
Jesús Morante i Borràs-Caminot (La Punta) (2011/12)
Manuel Melià i Fuster-Carlos Cortina (2012/13)
Manuel Melià i Fuster-María Fernanda d'Ocón (2012/13)
Ciudad Ros Casares (2013/14)
Montesa-Doctor Marañón (2016/17)
Blas Gámez-Ángel Villena (2018/19)

Òbviament, alguna s'ha format per escissió d'una altra comissió existent, normalment veïna i limítrof. Tot i que el cas més cridaner és el de la coneguda com Nou Patraix (Montesa-Dr. Marañón): el grup impulsor de la qual ho intentà els anys previs al barri de Patraix, però al final només pogué constituir-se a este emplaçament, ocupant demarcació d'una altra que desaparegué, i que citarem ara després.

D'aquesta taula podríem destacar les següents: la falla del barri dels Cocoters, que fou una institucionalització de la falla que plantava abans l'associació de minusvàlids MINUSVAL; el referent de les falles plantades de grans dimensions, a Nou Campanar, Pediatra J. Comín-Serra Calderona; la més llunyana del centre històric, situada a l'últim tram del Perellonet, Sirena-Delfins; o l'èxit per la gran quantitat de components de la Nova d'Orriols, Santa Genoveva Torres-Arquitecte Tolsà. La resta són falles normals de barri, amb una quantitat modesta de falleres i fallers, com una gran família.

Però també hi ha hagut constants notícies a la premsa de desaparició de comissions falleres, justament enguany, una de les citades, Sirena-Delfins, ja en el mes de desembre de 2021. Generalment, han sigut casos de col·lectius amb un nombre molt

reduït de membres en el seu cens faller que, per la falta de recanvi en els càrrecs i la impossibilitat de capgirar la situació, han acabat per acceptar que el camí havia acabat.

No és casualitat, però també podem afirmar que, en estos últims 30 anys, s'ha concentrat un nombre major de comissions falleres que han desaparegut. Com a homenatge per la seua aportació a la festa, siguen molts o pocs anys, apuntem que són les següents 12 comissions falleres:

Eugenia Viñes-Espadà (1993/94)

Avinguda del Port-Antonio Suárez (1994/95)

Editor Manuel Aguilar-Maldonado-Na Robella (1998/99)

Llanterna-En Gil (1998/99), El Campot de la Albufera (1999/00)

Barri dels Cocoters (2002/03), Juan Verdeguer-Bello (2005/06)

Plaça de l'Historiador José María Giménez Fayos (2011/12)

Doctor García Brustenga-Vicente Barrera Cambra (2012/13)

Juan de Garay-Doctor Marañón (2013/14)

Pediatra Jorge Comín-Serra Calderona 'Nou Campanar' (2014/15)

Ciudad Ros Casares (2014/15)

Segur que crida molt l'atenció la seua ubicació, ja que no són del centre històric ni comissions amb una extensa trajectòria, que és justament el que era lògic, en barris del centre històric cada vegada menys poblat.

Són curiosos alguns casos de la seua desaparició. **Editor Manuel Aguilar-Maldonado** i **Llanterna-En Gil** acordaren la seua fusió, i pel Reglament Faller, foren obligades a desaparèixer com històriques i fundar-se com una nova comissió.

La falla del **Barri dels Cocoters (MINUSVAL)**, aparegué i desaparegué de la mateixa manera. La seua idiosincràsia com a associació amb altres fins va fer que la seua part lúdica acabara desapareixent.

Historiador José María Jiménez Fayos, pels entrebancs administratius, desapareix i s'ha de formar nova a l'altra banda de l'avinguda, al carrer de Manuel Melià i Fuster, com a nova.

Nou Campanar seria un cas per a estudiar, per la seua peculiaritat en la gestió, el qual explica en una entrevista en el present llibret el seu principal promotor, Juan Armiñana.

És clar que eixes demarcacions han quedat buides, i per tant són espais previsibles d'ocupació per part de noves comissions, com ja ha succeït amb Juan de Garay-Doctor Marañón, l'espai de la qual el va ocupar Doctor Marañón-Montesa el 2017.

O l'intent continuat d'un grup de veïns, que no han pogut encara formar comissió oficial després de diversos exercicis intentant-ho, a les antigues demarcacions de Doctor García Brustenga-Vicente Barrera Cambra i Pediatra Jorge Comín-Serra Calderona.

Al cap i a la fi, el balanç és positiu per al col·lectiu, amb més fundacions que desaparicions. Tot i que preocupa que estes últimes siguin justament a barris relativament nous. Els que ens provoca tranquil·litat per les comissions familiars del centre històric que resistixen any rere any.

Models de falla torrentines: retrocedim al passat després de la pandèmia?

Per Aitor Sánchez Collado

Després de la pandèmia de la Covid-19, la festa de les falles va tornar a la normalitat, com si res no haguera passat. Les falles de setembre de 2021 -ajustades entre la normativa i els protocols- va donar pas a les falles de març de 2022, on les ganes de “normalitat” van arrasar-ho tot per damunt de les possibilitats d’una festa al límit, excessiva i sense un full de ruta per al futur.

“Del virus eixirem millors persones”, deien en temps de confinament a escala mundial. “Hem de repensar el model de festa”, comentàvem en l’àmbit faller. Al capdavall -com era d’esperar- ni hem eixit millors éssers humans, ni hem posat en pràctica aquelles propostes per millorar la festa. La memòria és curta i fràgil, i la capacitat adaptativa al medi de la nostra espècie prompte ens va fer oblidar estes reflexions de cara a un pròsper avindre.

La crisi sanitària del coronavirus va donar pas a una crisi econòmica i a un moment d’inestabilitat internacional amb la invasió a Ucraïna per part de Rússia, així com a una inflació dels preus generalitzada.

Un nou escenari internacional on els actors locals interactuen en el fenomen de la globalització. En este plànol, es desenvolupa la festa fallera: una manifestació plenament local, però connectada amb la seua societat, al seu temps. La crisi econòmica, lapujada de preus, la inestabilitat laboral d'artistes fallers, pirotècnics, etc. i dels mateixos fallers marcaran el futur en els pròxims mesos. Però per a fer un estudi de la qüestió el primer que hem de fixar és la pregunta: D'on venim i cap a on anem?

1. D'on venim? Estat econòmic i emocional de les comissions en pandèmia

La resposta a la primera pregunta l'hem de centrar en l'impàs que va suposar la pandèmia en dos vessants: l'econòmic i l'emocional.

En 24 mesos, els fallers vam reflexionar més que dècades de debats estèrils: una bufetada financera, laboral i emocional que ens posà els peus en terra, ens obrí els ulls per triar entre el que és identitari i el que és superflu de la festa, a marxés forçades. Un debat que cada any es tancava en fals i mai no s'atacava amb profunditat. La pregunta era òbvia: El model de festa dels últims anys era fidel a la tradició o s'havia desvirtuat? Era un model econòmic viable? El faller tenia il·lusió per seguir endavant? O era capaç de dirimir

entre l'urgent i el necessari? El coronavirus va demostrar que podíem viure sense falles, per tant: tornariem amb la mateixa il·lusió?

Des del punt de vista **econòmic**, les comissions continuaren centrades en una economia de subsistència, sustentada per les quotes del faller i tutelades per les subvencions lineals de 2.000 euros del consistori. La incertesa de la celebració de la festa (primer per l'ajornament i després per la cancel·lació de les falles de 2020 i les de març de 2021) va provocar una caiguda de més d'un 10% del cens total a Torrent. Així, de març de 2020 (abans de la pandèmia) a març de 2021, s'havien donat de baixa un total de 711 fallers, d'una població de quasi 7.000. En març de 2021, el cens dels fallers a la Junta Local Fallera de Torrent era de 6.862 (4.875 majors i 1.987 infantils), el que suposava dita pèrdua del 10% del cens respecte a la mateixa data abans de la pandèmia.¹ Les estructures de finançament de les comissions de Torrent són molt febles (falta de patrocinadors, pla de màrqueting, pla de mecenatge, etc.). Les falles de setembre van ser un revulsiu per

---

¹ Dades proporcionades per la secretaria de la JLFT en el temps referit a la pandèmia.

poder retrobar-se, fer festa tradicional i sanar ferides emocionals al tancar el cicle pendent, però l'endemà el faller estava obligat a enllestir un nou exercici que arribara fins a març de 2022, en definitiva, a reajustar els pressupostos amb un cens que no creixia. En definitiva: celebrar dos setmanes falleres en un mateix exercici faller, una autèntica filigrana econòmica a l'hora de quadrar els comptes. Així, totes les comissions tancaren el març de 2020 l'exercici (sense la celebració de la festa), obriren un nou exercici l'abril de 2020 i el tancaren el març de 2021 (també sense la celebració de la festa), per tornar a obrir un nou exercici l'abril de 2021 que conclouria (extraoficialment) pel setembre del mateix any amb el tancament del cicle, tot i que oficialment l'exercici conclougué el març de 2022.

Des del punt de vista **emocional**, les comissions intentaren participar modestament en concursos per mantindre vives les associacions i els seus associats, amb la por d'una nova variant del virus i noves restriccions a curt termini. Enmig d'esta catarsi col·lectiva i d'este maremàgnun d'emocions subjeia una lluita interna que pivotava entre el desànim generalitzat i l'impuls de no deixar un exercici en blanc. La participació dels fallers en este

temps va ser testimonial, a l'espera de la celebració de les falles de març de 2022 amb plena “normalitat”. Els excessos etílics en la cavalcada i la setmana de falles, les discomòbils, les xarangues i l'oci nocturn divers van tornar a la festa fallera i, amb tots ells, van tornar de la mà aquell cens faller que es va donar de baixa per no poder disfrutar d'este vessant de les falles, així com altre públic no faller que visitava els casals.

2. Cap a on anem?

Març de 2022 va ser el punt de no retorn. Va suposar el portal d'entrada a una nova era fallera centrada en l'oci nocturn (i diürn: *tardeo*, pinxo i canya i concursos culinaris), així com un allunyament de les noves generacions de la seua responsabilitat cultural, activista i veïnal. Com diu Ferran Martínez: “Les falles de Torrent tornem 20 anys enrere, tornem al passat”. La constitució del nou exercici faller va donar fe d'èsta realitat. El 90% dels presidents de les comissions torrentines són nous, i els primers mesos es van centrar a organitzar el calendari de concursos culinaris que es realitzen en les comissions (fins al punt de crear-se'n dos nous) en lloc de centrar-se en altres temes de vital importància per a les comissions.

El problema de la “sanferminització” de les falles a Torrent (però també a València i a les Fogueres d’Alacant) era un procés que ja havia tocat sostre en 2019-20, i que va explotar després de la Covid-19 amb la fugida del cens dels comissionats “festers”. Un model de festa insostenible en tots els sentits:

Massificat i excessiu (amb poca reversió econòmica en les falles i les fogueres), i cosificat en el centre de la ciutat, en el cas de València i Alacant, amb turisme de baix cost. Tal com deia l’expert en la festa de Fogueres, J. Carlos Vizcaino en el diari *Información*:

“Cal plantejar-se reestructurar aqueixa proliferació de macroracons en el centre, perquè és una sanferminització de la festa [...] Es pot fer una festa raonable sense tantes molèsties. Desequilibra els barris, perquè la joventut se’n vol anar al centre en lloc de lluitar perquè es queden en les comissions. D’un any per a un altre sí que caldria planificar algunes mesures i límits”.²

---

² <https://www.informacion.es/alicante/2022/06/13/2023-habra-especiales-da-miedo-67218554.html>

Allunyat del barri, del comerç i dels seus veïns en l'extraradi, com remarca Vizcaino:

“Per a les comissions modestes és molt complicat plantar, cal ajudar-les i que hi haja un compromís col·lectiu. A més fa l'efecte que som un cercle tancat, hem d'obrir-nos. Moltes comissions no s'atreveixen, tenen por al salt, perquè no hi ha aqueix sentiment col·lectiu i tenim una oportunitat de replantejar-lo. En cas contrari, es quedarà en una festa sols del centre d'Alacant i de quatre barris potents, i la resta de la ciutat estarà deserta. En Fogueres alguns barris estan desolats, sense ànima festera. Et cau l'ànima als peus.”³

En definitiva, una festa cada vegada més llunyana dels pilars fonamentals que sostenen -o haurien de sostindre- la festa. L'exercici 2023 serà difícil per a tots, perquè ens trobem un nou escenari:

---

³ <https://www.informacion.es/alicante/2022/06/13/2023-habra-especiales-da-miedo-67218554.html>

a. Crisi econòmica. Apujada dels preus (assegurances, hipoteques, lloguers, etc.) de materials, tancament de tallers, crisis d'idees i de valors (sense tocar la quota).

b. Crisi generacional. Les noves generacions no volen implicar-se en la cultura de l'esforç, **ni en l'esforç de la cultura.**

c. Crisi d'idees. La falta de relleu generacional va aparellada a una falta d'idees noves per a la festa. El que ens fa repetir els mateixos temes, lemes i eixos comuns en falles, teatre, cavalcades, presentacions, etc. Repetim el sota-cavall-rei, quasi per obligació. Tal com exposava Vizcaino al diari *Información*:

“No tenim il·lusió, anem com en pilot automàtic. Després de l'aturada, sents una mica que la Festa és prescindible. Entre els veterans, que som els que estem més implicats, gent significada en les festes, hi ha sensació de fredor (...) **És dura aqueixa incertesa. Entenc que els qui hagen tingut una mica de responsabilitat els haja afectat.**”⁴

---

⁴ <https://www.informacion.es/alicante/2022/06/13/2023-habra-especiales-da-miedo-67218554.html>

O com expressava Gil-Manuel Hernández (professor de Sociologia i responsable de Cultura Festiva a l'Ajuntament de València):

“Em fa llàstima comprovar que, en general, en el món faller es continua parlant dels mateixos temes que sempre, sense ser conscients que la situació social, econòmica, energètica i ecològica ha canviat radicalment. En esta nova situació d'emergència i crisis múltiples, que ha vingut per a quedar-se, de poc serviran les discussions habituals, les preocupacions dels temps de la “vella normalitat”, les mesquines disputes sobre jurats, instal·lació d'envelats, horaris nocturns, preseleccions, etc., o un congrés faller, que sempre ha sigut una ferramenta concebuda per a frenar o evitar el canvi. Més bé, estem ja immersos en un temps de transformacions radicals i ràpides, d'adaptacions necessàries, un temps crític per a fer front de manera imaginativa i decidida als reptes que sòbrin en l'horitzó, però em tem que finalment acabarà imposant-se la “impossibilitat del necessari”. Com ve succeint en la festa des de fa dècades, sols que ara les Falles se la juguen de veritat, i la cosa no és cap broma.”⁵

---

⁵ Reflexió en el seu perfil de Facebook, el 22 de març de 2022.

3. Models de falles torretines

Analitzat el passat i el present, cal mirar cap als models de falla que tenim. Quin model de falles volem a Torrent? Aprofitarem cap ensenyament d'esta pandèmia? Viurem més les falles de dia? Tornarem a mirar cap als elements tradicionals per enfortir-los i dotar-los de vertader protagonisme i finançament? Mirarem de nou cap al veïnat per integrar-lo en la festa i reconciliar la festa amb el carrer? Segons el tipus de resposta que volem donar tindrem un model o altre de falla post pandèmia. Analitzem l'estat de la qüestió de les falles actuals i els futuribles models de comissió a Torrent.

Comissió històrica

Són les comissions més antigues de la ciutat: La Plaça,AVINGUDA, Ramón y Cajal, Sant Roc, Sants Patrons, Sedaví, Antoni Pardo, etc. Estes falles quasi no s'han vist afectades per la baixada del seu cens, fins i tot algunes d'elles l'han augmentat lleugerament (com el cas de l'AVINGUDA). Es tracta de comissions amb sagues familiars que han aguantat l'envit de la crisi i la incertesa de la celebració en el futur. La fidelitat dels fallers d'estes comissions ha compensat la baixa massiva al cens total de Torrent. Estes comissions tenen clar els seus objectius com a col·lectiu i centren els seus esforços en els eixos centrals de la festa: la falla, el teatre, la declamació, el llibret, etc. Bona mostra és que estes falles competixen en secció Especial i Primera (alguna en Segona com Sedaví i Sants Patrons). Totes estes comissions també han participat en el concurs de teatre major i infantil, així com en la declamació infantil. Són falles que intenten mantindre una vida cultural al casal, a banda de la social, que també se li suposa. En este sentit, el pes de l'herència familiar i les activitats culturals i socials durant l'exercici els ha fet mantindre amb bona salut el seu cens. Estes comissions es voran enfortides, ja que mantindran quasi el seu pressupost i continuaran amb un bon planter de fallers per desenvolupar la resta de tasques.

Comissió “festerà”

Es tracta d'aquella comissió que té com a principal activitat els actes socials relacionats amb els dinars, els sopars i les festes, com ara revetles, festes temàtiques, pinxo i canya, etc. Són falles que han tingut molt poca activitat fallera durant la pandèmia, ja que, al prohibir en els casals estos tipus de reunions socials, s'han quedat orfes. El seu eix vertebrador és la part social, de la qual s'han vist desproveïdes, i, per tant, este tipus de comissions han quedat desarticulades. Moltes d'elles han optat per congelar quotes, perdonar algunes, o reduir-les, per tal de mantindre el seu cens i no perdre fallers. Després de la pandèmia, **estes falles han** représ la seua activitat. Són falles que tornaran al model previ a 2019, ja que és el que li demana el seu públic faller i, a banda, és una gran font d'ingressos per a la falla.

Comissió híbrida (de subsistència)

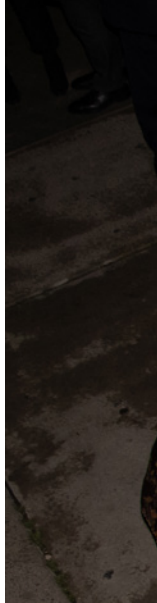
Estes comissions són les que mantenen una rica vida cultural, però amb un gran cens de fallers “fester”, que només acut al casal en temps de festa. Són les que pitjor ho han passat, en patir una gran caiguda de cens. Esta davallada va ser, especialment, sagnant en la falla Sant Valerià, que va perdre el màxim històric de la ciutat, amb una reducció de 155 fallers, o Lope de Rueda, amb una pèrdua de cens de 75 fallers, així com la falla Segon Tram Avinguda o Reina Sofia. Estes comissions tenen en comú un gran cens de joves i famílies noves, sense arrels heretades o un sentiment de pertinença a la institució. Este tipus de faller ha “fugit” en els primers mesos i s’ha donat de baixa sense analitzar l’evolució de la pandèmia. Es tracta d’un faller “fester” atret majoritàriament per la part social i de festa. Estes comissions són les que han de fer una major enginyeria econòmica per equilibrar els seus pressupostos, ja que volen mantindre les activitats culturals, però els resulta molt difícil fer front a les despeses econòmiques. Inequívocament, esta disminució de cens ha colpejat cruelment els seus pressupostos, al reduir-se quasi a la mitat els seus ingressos habituals de quotes.

Totes les falles de la ciutat van posar en marxa bonificacions o reduccions de quotes, però després de les falles de setembre han tornat a cobrar-les íntegrament per a fer front al que ve.

En esta conjuntura, les comissions han plantejat un exercici de tornar als orígens, amb activitats només per als fallers (dins o, de vegades, fora dels seus casals) respectant la normativa; com en la demanà, el sopar de proclamacions, les presentacions falleres i els concursos tradicionals, com el de teatre, declamació i alguns concursos de jocs de taula (truc, dòmino) i esportius (raspall infantil i galotxa adulta). Els més recents han sigut els concursos de Nadal (betlems, arbres, nades i targetes). Han quedat fora d'este exercici faller, per motius sanitaris, concursos gastronòmics, pinxo i canya, festes temàtiques, revetles, *playbacks* i altres, tot i que eren una gran font d'ingressos per a les falles. Esta tornada als orígens serà conjuntural, ja que este model híbrid de comissió tornarà a recuperar dites activitats que aporten beneficis i atrauen un cert tipus de faller “fester” que s’ha donat de baixa. Les comissions hauran de plantejar-se: val la pena?

Comissió sostenible

Este nou model de comissió seria aquell que aposte per recuperar els llaços amb el veïnat, que trace noves línies d'actuacions amb els veïns que la mateixa festa ha expulsat, i que no la consideren com a pròpia. Este conflicte recurrent s'ha materialitzat en queixes, amenaces i denúncies al voltant de les molèsties que ocasionen els casals i els talls de trànsit. Per això la comissió que restaure la conciliació fallera i veïnal tindrà molt guanyat. Podrà recuperar una nova realitat on veïns i comerços col·laboraven de manera directa en l'activitat fallera. L'objectiu seria posar en marxa activitats culturals, lúdiques, espais de reflexió i reivindicatives per millorar la ciutat, perquè el barri trobe el seu lloc al món. Les falles són la major xarxa ciutadana que vertebra Torrent i, per tant, es poden establir altres contactes amb associacions, i generar sinergies –projectes– que facen les comissions més sostenibles i responsables amb el seu entorn.

4. Conclusió: Llibertat en el model de comissió, però sense fallar als orígens

Els fallers triaran el model de falla que vulguen o que més els convinga, en total llibertat, però és vital assegurar dos pilars fonamentals:

a. Blindar els elements essencials de la festa: Com així va quedar reflectit en l'expedient de Patrimoni Immaterial aprovat per la UNESCO: falla, indumentària, música, literatura festiva i usos socials i culturals generacionals. Cal blindar l'eix vertebrador original: "Les Falles de València propicien la creativitat col·lectiva i la salvaguarda de les arts i artesanies tradicionals. També constitueixen un motiu d'orgull per a les comunitats i contribueixen a forjar la seua identitat cultural i la seua cohesió social."⁶

b. Recuperar el pes específic de la festa respecte a la societat torrentina: A Torrent, el cens faller és pràcticament el mateix que fa una dècada, tot i la creació

⁶ <https://ich.unesco.org/es/RL/la-fiesta-de-las-fallas-de-valencia-00859>

de l'última comissió el 2010 (pl. de la Concòrdia). Som els mateixos. La ciutat ha crescut exponencialment, però no el seu cens faller. La població fallera de Torrent el maig de 2020 era del 8,8% respecte de la població total. Torrent comptava el 2020 amb una població total de 83.962 habitants, segons les dades oficials publicades per l'INE el gener de 2020⁷, i comptava amb 7.362 fallers. Esta xifra de fallers és baixa si la comparem a la d'altres poblacions falleres. Podem comparar la densitat de població fallera respecte a la població total de cada municipi que disposa de Junta Local durant l'exercici 2018. La tendència, com ja hem vist, era a l'alça, i els pobles amb més proporció de fallers per població eren: Sollana (17,32%), seguida de Torís (16,47%), Cullera (15,98%) i Sueca (15,20%). En esta classificació, Torrent ocuparia la plaça 17a abans de la crisi, amb un 8,66% de població fallera (7.033: 4807 majors i 2226 infantils) respecte del total de 81.245 habitants que tenia el 2018.⁸

⁷ http://www.argos.gva.es/bdmun/pls/argos_mun/DMEDB_MUNDATOSINDICADORES.Dibuja-Pagina?aNmunId=46244&aNIndicador=2&aVLengua=c

⁸ Elaboració pròpia a partir de les dades facilitades per la JCF de municipis amb Junta Local (excepte Alzira i Gandia que no aporten censos).

En paral·lel, en els últims 20 anys, hem assistit al fet que la festa fallera ha perdut el pes específic i l'impacte que tenia respecte a la societat torrentina pels anys 80 i 90. En eixos anys, la festa era preponderant: ocupava tot l'impacte mediàtic, la presència de les falleres majors era total com a emblema de la ciutat i l'activitat fallera als casals era molt gran, generant diferents sinergies amb altres comissions i associacions. En l'actualitat, les falles de Torrent compartixen eixe espectre amb altres dos grans festes, que han guanyat rellevància social i força identitària. D'una banda, el creixement de la festa de Moros i Cristians (a finals del 90 va veure la seua eclosió amb la creació de moltes *filaes* i comparses fins a arribar a les 24 en total) va fer que molts fallers emigraren d'una festa a l'altra, produint-se una fuga de cervells i de motor renovador de la festa (altres torrentins compartixen militància en les dos festes, però són més actius en una que en altra). D'una altra banda, les falles compartixen espectre social i de base amb la Setmana Santa, que també en els últims anys va viure una recuperació i reviscolament amb la creació de noves germanats a la dècada dels 2000, la renovació d'estil i públic de les bandes de cornetes i tambors (que atrau un nombrós públic), així com la seua declaració com a Festa d'Interés Turístic Autonòmic en 2009.

En definitiva, ha tornat la festa etílica i molts dels excessos comentats prèviament que atrauen les noves generacions. Els fallers ens hem convertit en un gueto, dissociat del barri, dels veïns i de la problemàtica real dels nous reptes del segle XXI; per tant, seria necessari obrir les portes del casal a activitats culturals i socials, obrir-nos a una nova era per a tots. Reconnectar amb l'essència del que va nàixer al voltat d'un parot per fer crítica, per fer societat.

Falla plaça del Doctor Collado. Història d'una revetla i el seu model de gestió.

**Per Jose Manuel Ferrando Barberá
i David González García**

La falla de la plaça del Doctor Collado és una de les falles més antigues de la ciutat de València, de fet l'any 2019 va celebrar el seu 150 aniversari, i està situada en un entorn privilegiat, als peus de la Llotja, al costat de l'església de la Companyia i pròxima a la gran majoria d'edificis emblemàtics de Ciutat Vella.

Durant més de 150 anys, ha sigut una falla compromesa amb l'element al voltant del qual es desenvolupa la festa, la falla. Té sis primers premis de la màxima categoria en el seu palmarés. Però, com tots sabem, no sols de falla viuen les comissions, i, al llarg de la història, i especialment en etapes més recents, s'han desenvolupat multitud d'activitats que fan de les falles un entramat associatiu singular i, dins d'ell, cada falla és un microcosmos particular.

Dins del microcosmos de Doctor Collado, s'han consolidat i han aconseguit notable repercussió diferents activitats i esdeveniments pels quals es coneix la comissió, com són els jocs solidaris, els premis Llotja i el premi Salvador Debón, i, en l'àmbit festiu, per descomptat, les revetles del Collado.

La ubicació privilegiada de la falla en el centre històric de València i el compromís de la comissió amb aquest entorn han sigut el germen per a fomentar un model de gestió particular, ni millor ni pitjor que altres, però sí amb unes particularitats que exposem a continuació.

Un poc d'història

Fa ja més de vint anys que la falla Plaça del Dr. Collado va decidir obrir les seues portes i celebrar revetles al carrer, perquè veïns i visitants foren participants de la festa de les falles i ens acompanyaren en nits d'alegria, ball i diversió.

La bona música i el bon ambient s'han fos nit rere nit en la setmana de falles en el centre de València, de manera que, en poc temps, es va convertir en una de les revetles de referència de les falles de València.

Des de l'inici, es va apostar per la música en directe, amb bandes que interpreten clàssics de sempre de la música pop i rock, que atrauen un públic madur, fidel i amb una única motivació: passar-s'ho bé amb els fallers.

Una revetla amb principis

La revetla de la falla de la plaça del Dr. Collado, des dels seus inicis, ha sigut fidel a una sèrie de principis que han permès gaudir a fallers i no fallers d'una revetla sostenible i respectuosa amb l'entorn i els veïns.

Les claus d'aquest èxit, que entenem que hem de fer valdre, són les següents:

1.- Revetla gestionada pels fallers: La revetla de la falla de la plaça del Doctor Collado sempre s'ha gestionat per i per als fallers, prevalent, i posant en valor, el benefici social enfront de l'econòmic.

Promoure el "comboi", passar-ho bé i generar un ambient positiu, especialment entre els més joves, ens ha permès que diferents generacions de fallers cresquen de manera sana i divertida en la falla sense necessitat de buscar fora alternatives d'oci.

No compartim l'externalització de les revetles, ja que això suposa fer prevaldre el benefici econòmic enfront del social amb les conseqüències que d'això es deriven o se'n poden derivar.

2.- Revetla respectuosa amb els veïns i la normativa municipal: La falla de la plaça del Dr. Collado comparteix la necessitat de promoure un equilibri, que resulta ineludible, entre el dret al desenvolupament d'activitats festives i el dret al descans dels veïns.

Per això s'ha complit sempre de manera escrupolosa l'horari de finalització de les revetles. Prova d'això és que en més de 20 anys mai no s'ha tramitat cap denúncia per incompliment d'horaris o contaminació acústica.

3.- Revetla respectuosa amb l'entorn: Un dels senyals d'identitat de la nostra falla és l'entorn en el qual se situa. La falla Plaça Doctor Collado està situada a Ciutat Vella al costat d'alguns dels monuments més emblemàtics del cap i casal, com l'Església de la Companyia i, especialment, la Llotja.

L'entorn en el qual desenvolupem les nostres activitats ens obliga a implicar-nos en la seua cura, per això qualsevol activitat que se celebra en la nostra demarcació va seguida de la corresponent neteja que mantinga, en les adequades condicions d'adorn i decòrum, el nostre entorn, especialment la part de la Llotja que dona a la plaça.

Prova d'això és que any rere any ha sigut prioritària la realització, pels mateixos fallers o per empreses contractades a aquest efecte, dels serveis de neteja posteriors a la celebració de les revetles, perquè deixaren l'entorn en el seu estat original.

L'esforç i els diners invertits en aquesta tasca han sigut elevats, però entenem que, per responsabilitat amb el nostre barri i els nostres veïns, són imprescindibles i obligats.

Conseqüències de l'aplicació d'aquets principis

Les principals conseqüències del nostre model de gestió considerem que han sigut les següents:

- Revetla sostenible: L'absència d'afany mercantilista en la gestió, prioritzar l'aspecte social que genera la revetla en la falla, la cerca d'equilibri amb el dret al descans dels veïns i el respecte per l'entorn han propiciat que s'aconguisca una revetla sostenible i que any rere any pugui celebrar-se.

- Incidents zero: L'aposta per música en directe enfocada a un públic madur amb l'única pretensió de passar-ho bé ha propiciat que durant més de vint anys no haja existit ni una sola incidència.

- Denúncies zero: L'escrupolós compliment d'horaris i normatives municipals ha motivat que no s'haja tramitat cap denúncia, siga pels veïns o per les autoritats municipals.

- Comissió amb la joventut implicada de la falla: L'ambient generat en la revetla fa que diferents generacions de Collado hagen volgut créixer en la falla en companyia dels seus pares, familiars i amics sense necessitat de buscar fora alternatives d'oci.

Socialment, la revetla representa un element molt important, ja que suposa una fita de convivència intergeneracional molt intensa que ha permés gaudir de manera sana i en família de les nits de falles, sent molt ben volgut pels pares amb fills entre 14 i 18 anys el fet que els seus fills vulguen passar-ho bé a la seua "casa".

El fet de tindre una activitat tan intensa per als joves, com és la revetla, ha permés que el cens de Collado tinga un nucli important de joventut, entre 14 i 30 anys, implicat en la falla i respectuosa amb els valors i principis de la nostra revetla.

Continuem fent passos

Al llarg dels anys, s'ha intentat dur a terme mesures per a aconseguir una revetla responsable, sostenible i respectuosa amb l'entorn. Any rere any, s'han anat implementant mesures, s'han fet xicotets passos, que han suposat avançar cap a un model de revetla amable amb l'entorn, amb el veïnat, amb el visitant, i en el qual el faller siga el centre de la diversió. Les mesures més recents que s'han implantat a l'hora de fer la revetla han sigut:

- Ubicació d'urinaris dins de la demarcació: Facilitant que la gent no orine als carrers per l'antihigiènic que resulta i les molèsties que genera als veïns.
- Campanyes de sensibilització: Amb l'objectiu de fomentar el civisme i el respecte a la plaça i als carrers del seu entorn, amb especial atenció a la Llotja.

L'acció ha consistit en la instal·lació de cartells de grans dimensions per diferents punts de la zona d'influència de la revetla en els quals es recorda en castellà, valencià i anglés que la Llotja és Patrimoni de la Humanitat i que mantindre-la en condicions és responsabilitat de totes i tots.

En la seua llegenda, a més, insta als ciutadans i visitants que utilitzen les papereres i els urinaris que la comissió instal·la als carrers adjacents.

La campanya va lligada al lema de la comissió “fent barri, fent falla”, pel qual la falla pretén visibilitzar el seu compromís amb el veïnat i amb els comerços, així com posar de manifest el respecte a l'entorn monumental que ens envolta i que els fallers són els primers interessats a preservar. Recordem una cosa: Som fallers, però també veïns, i això ens porta a voler el millor per al barri.

- Difusió en xarxes socials de les accions realitzes per a sensibilitzar els assistents a la revetla.

- Revetles amb més il·luminació: Malgrat el cost econòmic que això suposa, no s'apaguen completament els llums de la plaça per a celebrar la revetla, ja que s'ha constatat que suposa una major tranquil·litat i seguretat dels assistents. S'ha comprovat que resulta efectiu enfront d'actituds incíviques (com ara orinar al carrer o deixar botelles i llandes al carrer, damunt dels cotxes o en els monuments), actes de vandalisme, o com a element dissuasiu enfront d'intents de robatori, abús o assetjament.

- Informació permanent per megafonia: A fi de donar a conèixer al públic assistent la ubicació dels urinaris i de les papereres, sol·licitant respecte per l'entorn i fomentant el consum responsable.

A tall de cloenda

En aquestes línies, hem presentat el model de gestió de la revetla de la falla de la plaça del Doctor Collado. Un model que hem anat modelant al llarg de més de vint anys, que ha tingut les seues llums i les seues ombres, però que ens ha permés celebrar revetles any rere any, sense incidents, cuidant de l'entorn que ens envolta i respectant els visitants i els veïns.

Però, fonamentalment, ens ha permés desenvolupar una activitat que ha generat convivència fallera, que ha provocat que es divertisquen i treballen juntes diferents generacions per a aconseguir un objectiu comú i, fonamentalment, que els més joves de la falla vulguen viure les nits de festa de falles amb els seus familiars i amics sense necessitat d'anar a altres punts de la ciutat.

Com déiem al principi, aquest model no és ni millor ni pitjor que uns altres, simplement és el nostre i ens ha funcionat bé.

Esperem poder dir el mateix durant molts anys.

L'activitat fallera a la falla Antoni Pardo de Torrent

**Per M. Dolores Contreras Magaña i
Ernesto Ruiz Cotillas,
fallers de la comissió**

Els objectius prioritaris d'una comissió com la nostra, amb tres-cents cinquanta fallers majors i gairebé 100 infantils, és intentar involucrar el faller de quatre dies durant tot l'any, aconseguint que l'activitat siga contínua i que qualsevol faller pugui triar participar en les activitats que més li agraden durant l'any. Per sort, Torrent té un calendari reblit de concursos i activitats dins del món faller, i nosaltres creiem que és gairebé un deure oferir al faller la possibilitat d'incloure's en elles.

Per a la nostra comissió, l'activitat fallera no és un propòsit, sinó una manera d'entendre la falla, és a dir que l'activitat fallera com a concurs no és en cap cas una prioritat a principi d'any ni a l'hora de realitzar el pressupost, sinó una recompensa o un reconeixement, conseqüència de l'exposat en la pregunta anterior. Sent més sincers, a final d'any, segons haja transcorregut el mateix, pot ser que, sí que s'està un poc més pendent del que és el concurs, de si hi ha opcions de guanyar aquest premi; però la conducta en aquest temps no és diferent ni actuem de manera diferent, perquè sempre som participis de totes les activitats. Fins i tot, sent important per a nosaltres, no ens afecta a priori, no és la base del nostre pressupost ni girem entorn d'ella com a concurs; sí que ho és la mateixa activitat fallera i, per això, a l'hora de portar a cap

el pressupost, intentem que tots els fallers es vegem representats una mica en el mateix i que les inquietuds o preferències de tots tinguen «la seua partida». El faller que li agrada fer teatre, el que li agrada l'esport, el que li agrada el monument, el que li agrada la pólvora, el que fa *playback* o el que li agrada la festa pròpia dels quatre dies de falles. El nostre pressupost engloba totes les partides possibles per a poder realitzar el màxim d'activitat al llarg de l'any. És cert que, en proporció, el destinat a menjar i beguda és menor que a activitats pròpiament dites, i gairebé tot es va en pressupost per a decorats, pólvora, monuments...

De fet, i del que estem molt orgullosos, és del fet que el nostre casal està obert cinc, fins i tot sis, dies a la setmana i diverses hores cada dia, i, amb això, sempre hi ha membres de la comissió involucrats en assajos, realitzant decorats, escrivint, en definitiva, immersos en l'activitat fallera.

En el cas de Dol, és fallera des que va nàixer i sempre ha vist activitat en la falla. No recorde cap època en la qual no hi haguera gent en el casal. Sí que és veritat que, com totes les falles, tens èpoques de més o menys participació; però, si fem la vista enrere vint-i-cinc anys (que és des de quan, per edat, vaig començar a prendre les coses de la falla més de debò), sempre hem estat aquí

participant el màxim. També és veritat que, fa 30 o 40 anys, no hi havia tants concursos ni tantes activitats; però sempre hem sigut participatius, el casal sempre ha estat obert de dilluns a divendres i sempre hi ha hagut gent fent alguna cosa.

Per a nosaltres, hi ha tres activitats que són les més destacades per tota l'activitat que comporta durant l'any i per tota la gent que s'hi involucra: el teatre, els *playbacks* i les presentacions.

En el teatre, per tradició, sempre hem tingut un gran grup de teatre amb grans actors; la gent va i ve, però la base és sòlida des del principi dels temps de la falla. Crec que, des que va començar el concurs de teatre, la falla Antonio Pardo sempre ha participat, i crec que seguirem molts anys més, perquè cada generació apareix amb les mateixes ganes que l'anterior...

Els *playbacks*, des que van començar a Torrent per l'exercici 89/90, també ha estat una activitat que sempre ha arrossegat molta gent dins de la nostra comissió, i han tingut un paper important tant en majors com infantils. És veritat que no té res a veure el que es va començar fent amb el que es fa en aquests temps, perquè tot

evoluciona; però és una activitat que porta molta feina i, sobretot, molta gent darrere que no es veu. Des que s'inicia l'activitat, molt abans dels assajos, amb l'elaboració dels decorats, la confecció de vestuaris i fins al dia d'una actuació, entren en activitat gairebé un centenar de persones.

A més de la importància que té aquesta activitat perquè fomenta que la joventut baixi al casal, conega el món faller d'una altra manera i descobrisca i s'involucre en altres activitats.

I, finalment, les presentacions també són molt importants per a nosaltres, perquè és la nostra forma particular de dedicar a les nostres falleres majors un trosset de cadascú; és on més gent s'involucra, ja que participen tant la gent de teatre, com la gent de *playbacks* i, és clar, la gent que es dedica a fer decorats i treballen darrere de les Cortines; fins i tot familiars i amics de la fallera major que mai no se'n pujarien a un escenari aquest dia ho fan. En una de les nostres presentacions, poden participar perfectament entre 80 i 100 persones, entre la gent que es veu i la que està per bambolines. Des del mateix moment en el qual sabem qui és la fallera major, hi ha algú pensant en la presentació... Al cap i a la fi, aquestes activitats cobren tal importància perquè mouen una massa molt gran de fallers.

En la nostra falla, li donem la mateixa importància a la comissió major que a la infantil, ja que considerem que els infants són el futur, i si, des de petits, aconseguim que s'involucren en les activitats, que vulguen baixar al casal, açò es veu després reflectit en la comissió major, la majoria dels membres de la qual estem al peu del canó en majors en aquest moment. Començarem d'infants i els nostres pares són els que estaven en els nostres llocs, hem seguit el seu camí. Sí que és cert que amb els infants hi ha anys que pots fer més coses i altres menys, en funció de l'edat dels nens; però també és un fet que els nens depenen dels pares, no són com els majors que som més independents en aquest sentit.

Perquè els xiquets participen, has d'intentar que els pares també s'integren en les activitats o que els nens s'ho passen tan bé en el casal que als pares els siga impossible dir-los que no baixen; a part que, amb totes les extraescolars que tenen en aquesta època, has de ser bastant flexible en els horaris, perquè pugua participar el màxim de xiquets en les activitats.

Quant a la participació, és difícil de mesurar, ja que depèn de l'activitat. Per exemple, l'activitat esportiva limita el nombre de participants, o una activitat interna no és igual que un concurs extern.

Si parlem de la participació en l'àmbit global, com hem dit, cada actuació del grup de majors mou una mitjana de 80 o 90 persones, entre "artistes", muntadors, canviadors de vestuari, sense comptar família i amics que venen de públic.

En les presentacions, un altre punt: entre actors, grup de *playback* i muntadors, estem en marxa també entre 80 o 100 persones que passem per l'escenari amb diferents objectius.

La resta d'activitats ja és més reduït el nombre de persones que participen en relació amb els concursos; però, afortunadament, la gent és molt activa i, igual que hi ha concursos per a tots, també hi ha varietat de participants.

Quant a l'activitat interna, és també una mica a temporades; però sí que és veritat que tots els divendres, per exemple, se sopa en el casal, i la mitjana és d'uns 50-60 fallers o fins i tot algun més. Un altre exemple és el concurs de paelles intern, en el qual se solen fer unes 70 paelles de mitjana.

Evidentment, com en totes les falles, per a tot, sempre apareixen les mateixes cares, els anomenats 4 o 5 de sempre. Ha estat així sempre: uns anys han estat uns, altres anys uns altres. Però per al dia a dia, el treball que no es veu, per dir-ho així, com en totes les famílies falleres, és igual que siguen més o menys fallers, no passaran de la desena. S'aniran complementant en cada activitat, però la base de l'activitat sempre acaba sostenint-se en aquestes persones. No obstant això, el més important és que, en moments concrets, com el muntatge de la carpa, desmuntatge, transport del monument... Per sort, molts fallers tiren una mà.

En la nostra falla, no ens fixem cap objectiu per a fomentar l'activitat, simplement és una cosa que crec que portem en els "gens fallers", per dir-ho d'alguna forma, ser participatius, intentar participar en gairebé tots els concursos, perquè en tots és impossible, i intentar que la participació siga seriosa, no un simple tràmit; després pots guanyar o no, però s'intenta fer bé i estar orgullosos del nostre treball. No concebem les falles com quatre dies; per a nosaltres, és tot l'any. És crucial baixar al casal, que hi haja moviment. A partir de setembre, el casal s'obre a les 18.00 h de la tarda per als infantils i els seus assajos, i es tanca a la una de la matinada, quan acaba l'assaig dels majors o els dels decorats fixen per a anar a dormir (moltes vegades són els mateixos). Fins i tot ens toca superposar assajos i quadrar horaris, entre infantils, majors, teatres, *playback*... i el lloc per a fer els decorats...

Els que som fallers de sempre estem acostumats a tindre activitat constant, i els nous, en veure participació, es van animant a participar en el que els agrada. En definitiva, no és un objectiu sinó l'ADN de la nostra comissió.

Hem de destacar que la nostra comissió participa en la majoria de les activitats falleres de la ciutat de Torrent, i fins i tot fora de Torrent. El grup de *playback* porta uns anys ocupant els seus caps de setmana amb actuacions en presentacions i actes de falles amigues i juntes locals de fora de Torrent, fins i tot algun acte de la Junta Central, com també es feia amb el grup de teatre (les modes canvien). Resultat de tot això és que, si mirem els premis d'activitat fallera organitzats per la Junta Local en els últims vint anys, crec que pocs anys no haurem estat entre els 3 primers.

Comptat i debatut, podem afirmar rotundament que l'activitat fallera és el nostre senyal d'identitat, és la nostra manera d'entendre les falles i d'aprofitar les oportunitats que ens brinda el món faller.

Falla del Duc: el tarannà competitiu.

Per Hernan Mir

**Faller i codirector de la revista
*CENDRA-Suc de Falles***

En 2023 farà 60 anys que es planten falles en l'encreuament dels carrers Duc de Gaeta i la Pobla de Farnals de la ciutat de València. Sis dècades d'història contemplem aquesta comissió, seixanta anys de creixement i evolució, de transformació i progrés. D'inici el tarannà veïnal, familiar i de barri es va imposar per damunt de qualsevol altra consideració i la comissió es va dedicar a repetir els esquemes d'altres comissions de falla. Certament aquesta trajectòria inicial va servir per a consolidar els fonaments de la falla augmentant a poc a poc la seua base social amb la incorporació de noves generacions amb noves aspiracions i projectes. Així l'activitat de la comissió comença a fer-se present amb el grup de danses que assoleix una gran reputació, l'intermitent grup de teatre, els diferents grups de playbacks que participen en concursos organitzats per les mateixes comissions de falla o l'agrupació de falles del Marítim a la qual pertany en aquells anys, i els diversos equips de futbol i futbol sala que s'organitzen. És durant la darrera dècada del segle XX, i particularment a partir de l'any 1994 amb l'assumpció de la presidència per part de Marcos E. Soriano Soriano, càrrec que ocupa fins als nostres dies, quan comença l'autèntica evolució de la Falla del Duc. El primer canvi ho fa amb l'escalada permanent de les seues falles per les categories a concurs. Tant és així que passa de militar en seccions quarta, tercera i segona per arribar a la secció Primera A en falla gran i secció Especial en Infantil.

El nom de la Falla del Duc comença a relacionar-se amb els noms dels artistes de primera línia. Noms com els de Pedro, Miguel Jr, Alejandro i Miguel Santaaulalia, Manuel Blanco, Javier Fernández, José Gallego, Paco Mesado, Alberto Ribera, Carlos Carsí, Julio Monterrubio, Vicent Llàcer, Fernando Foix, o Mario Pérez, formen part de la història de la falla. Aquest creixement de l'element principal de la festa, la falla, comporta la visibilització de la Falla del Duc en la ciutat i, amb aquesta, també el seu creixement mateix, i la dota d'una base social que li dona suport i acompanya totes les iniciatives que s'assumeixen des de dins.

A partir d'ací totes les iniciatives de la comissió pel que fa a participació en els diferents concursos es prenen sota un mateix ideari: si es participa, és per tal d'obtindre els millors resultats possibles i es treballa amb força i convicció amb aquesta finalitat: guanyar.

Els bons resultats, premis, assolits per la comissió ajuden, i molt, al fet que els seus components donen suport a totes i cadascuna de les iniciatives que es proposen.

Així l'activitat cultural de la comissió es multiplica exponencialment a partir dels primers anys del segle XXI.

Iniciatives com portar al carrer la presentació de les seues falleres majors o realitzar presentacions de projectes tematitzades i teatralitzades, quan encara no es feien aquestes, posa en la palestra de les Falles a la comissió de camins al grau.

Una altra de les iniciatives que la comissió, atreta pels premis monetaris, conrea amb molta intensitat és la participació en les cavalcades del Ninot assolint èxits, any rere any, amb comparses, figures, grups, etcètera, que omplin, a més a més, un fum d'hores de molts dels membres de la comissió que participen fent-se els seus propis posats tant de vestuari com d'attrezzo.

Són aquestes habilitats manuals les que han conduït a la Falla del Duc per la dreuera de l'èxit en una altra activitat com és la "betlemista". Sense treva i fent del seu betlem una atracció a visitar i així de pas conèixer el seu casal, no ha deixat de presentar, any rere any, una instal·lació d'altíssima qualitat en les diferents categories a concurs, siga en clàssic o modern, fins a 8 metres o de més, fins al punt de concursar en dues categories el mateix exercici, obtenint nombrosos primers premis.

Pel que fa a l'activitat esportiva també es cultiva esperonant la participació en els diferents campionats convocats, sempre adaptant-se a les circumstàncies generacionals i de presència de practicants de l'esport per a participar sota la màxima ja esmentada abans: guanyar. Així és fàcil trobar equips de Futbol, de futbol Sala, de frontó, de pàdel, etc., segons el moment i les possibilitats de triomf. Menció a banda cal fer dels equips de Pilota Valenciana que des de sempre han format part de la tradició de la comissió des de finals del segle XX, amb l'objectiu d'aprendre i crear escola fins a arribar a assolir els triomfs en diferents categories. Fins i tot components femenins i masculins de la comissió participen, individualment i com a equip, en les diferents competicions de *running* que es convoquen en la ciutat, mentre altre nombrós grup s'apropa a animar en la marató Trinidad Alfonso i la mitja marató des dels seus inicis.

A poc a poc les activitats de caràcter cultural passen a formar part de l'activitat interna habitual de la comissió. El teatre, en les seues dues facetes competitives, presentacions i teatre en valencià, i el llibret, també a concurs de la Generalitat, ocupen l'activitat de molts mesos i animen la convivència entre els participants en aquestes. La recuperació i revitalització del Grup de Danses és altra de les fites culturals de la comissió amb la creació d'una escola per a novells i el manteniment del grup històric.

Per la banda dels playbacks l'escola ha continuat amb la potenciació del grup infantil que va fer la travessia d'aprenentatge fins a assolir una qualitat reconeguda pels premis i contrincants. A hores d'ara la "fama" dels grups de playback de la Falla del Duc va per davant de les seues participacions.

Tal és el tarannà competitiu "guanyador" instil·lat en la Falla del Duc, que des de la creació del Premi Levante d'activitat fallera, ha guanyat el primer premi en 17 de les 20 edicions celebrades fins al moment. En les altres tres va quedar en segon lloc.

D'altra banda la creació de l'Agrupació de Falles Camins al Grau per part de catorze falles de l'esmentat sector, que abans formava part de l'agrupació de Marítim, suposa la creació d'un nombre creixent de campionats als quals la comissió del Duc participa des del seu principi com a fundadora, activant altres activitats no contemplades fins a aquest moment. Concursos com ara els de parxís, escacs, truc, bitles, canut, pic i pala, dicció, cultura valenciana, dards, dibuix, etcètera esdevenen una motivació extra per tal de cercar els millors elements de la comissió, dones i homes, per tal d'optar als premis en tots ells.

Esment a part cal fer de les activitats infantils que abasten totes les descrites pels adults i que animen a formar part de la comissió a moltes xiquetes i xiquets que no formen part de les "famílies falleres". L'alta participació dels nanos en tantes activitats com es proposen al si de la comissió del Duc, va crear la necessitat d'establir una de nova: "eDuc-arte", dirigida a ocupar el temps que els nanos estan al casal entre assajos i activitats i ajudar-los amb els seus deures d'escola.

Darrerament, i portats per la inèrcia competitiva, també s'han preparat equips per a participar en concursos culturals convocats per altres comissions com és el cas dels "Sabuts" i "Sabudets" organitzats per Junta Central Fallera i la Falla Sapadors els quals han assolit nombrosos èxits.

Completa l'ampli mostrari d'activitats de la comissió la labor solidària ben present en les seues col·laboracions amb entitats com ara la Creu Roja (donacions de sang i taula petitòria), l'AECC (mesa petitòria i col·lecció de postals nadalenques), o l'AFAV (mesa petitòria, concerts "Les veus de la memòria", campanya "Del Alzheimer no te olvides" i col·lecció de postals nadalenques).

És normal, doncs, que amb el pas del temps la Falla del Duc, en virtut d'aquestes activitats solidàries i de la seua activitat cultural,

esdevinga alguna cosa més que una comissió de falla, aconseguint un ressò públic que la situa en un nivell de reconeixement que li permet dur endavant altres activitats fins ara reservades a altres associacions. Premis com el Caliu de 2020 al projecte “Què més Dona?” o la subvenció al projecte “Associacionisme faller a la llum” parlen d'açò.

Aquesta no passa de ser una aproximació al tarannà competitiu de la Falla del Duc. Una “doctrina” que esdevé oriflama per aquells que la componem, i que alguns poden pensar que darrere d'aquesta només hi ha una motivació econòmica. Sense negar que aquest “tarannà” guanyador ajuda, i molt, al manteniment i progrés econòmic de la comissió, no és menys cert que aquest “credo” és un dels principals atractius d'una comissió a la qual no paren d'arribar nous components des de diferents barris i àmbits de la ciutat, que venen a sumar voluntats i treball, assumint aquest tarannà competitiu que es pot resumir en la màxima: “el gust per les coses ben fetes”.

La falla desapareguda més recent: Sirena-Delfins Nou Perellonet

Per Vicent Gabino Cuenca

Sirena-Delfins Nou Perellonet va sorgir d'un grup d'amics que havien fet diversos intents de crear una nova comissió fallera sense èxit. Aquesta vegada va ser diferent, perquè comptaren amb un altre grup de coneguts amb llarga trajectòria fallera que, a causa de diversos motius, ningú no formava part de cap comissió en aquell moment.

Com la majoria de comissions, una part dels membres fundadors de Sirena-Delfins Nou Perellonet eren una escissió de l'altra falla que hi havia al Perellonet, convençuts del fet que la forma de fer les coses en aquell moment no era la més correcta, cosa que els va moure a la creació d'una nova comissió.

Els nexes dels fundadors d'aquesta comissió van ser les ganes de fer falla i la capacitat de treball i sacrifici, ja que, com tot començament, va ser difícil; però gràcies a la il·lusió i les ganes aconseguirem l'objectiu, plantar falla.

Els membres fundadors foren José Ramón Gabino, Carlos Miralles, Carlos Guillot, Amador Gastaldo, Ana Pérez, Amparo Gabino, Montserrat Ferri, M. José Cuenca, Fidel Fernández, M. Amparo

© Diari Levante EMV

Sáez, Rosa Ferri, Miguel Ángel Soto i José Antonio Gómez Jiménez, primer president de la comissió i una de les persones més importants en Sirena-Delfins Nou Perellonet, qui va dedicar la seua vida per complet a aquesta família fallera.

A primers de juny de l'any 2005, vàrem rebre la notícia que tant desitjàvem, teníem el beneplàcit de la Junta Central Fallera, teníem nova comissió al Perellonet.

A partir d'ací, començarem a treballar per a planificar unes primeres falles, buscant casal, artista faller, pirotècnic, banda de música... Tot de nou. El resultat va ser un primer any espectacular, treballant braç a braç cada membre de la falla per a construir el nostre monument gran, per a aconseguir que uns antics recreatius es convertiren en un casal faller de 10; però, sobretot, per a aconseguir que uns grups d'autèntics desconeguts formaren una comissió fallera on tots i cadascun dels membres era crucial, desenvolupant un rol tant distint com necessari, en definitiva fent falla.

© Diari Levante EMV

Com que les coses estaven fent-se molt bé, no tardà la gent del voltant en adonar-se'n i en voler formar part, pel que, en poc de temps, el nombre de membres de la comissió va pujar arribant a ser més de 100 fallers. Molts d'aquests fallers eren veïns que acudien al Perellonet els caps de setmana i en època estival, que mai no havien format part d'una comissió fallera i que tenien el desig de ser fallers per primera vegada.

De la mateixa manera, va aplegar la crisi econòmica allà pel 2008, i molta d'aquesta gent va haver d'esborrar-se de la falla, per la qual cosa, durant els anys vinents, el cens de la falla es va veure molt afectat i, per tant, haguérem de buscar una nova manera de fer falla amb menys de la meitat de fallers dels quals havíem aplegat a formar part.

Si hem tingut una cosa molt clara en Sirena-Delfins, des del primer dia, és que havíem de treballar amb els recursos que teníem, esprenent-los al màxim i aprofitant els avantatges de ser una família gran, on cada membre aportava el seu granet d'arena desenvolupant la seua tasca a l'àrea on més còmode es trobava. A causa d'aquesta mentalitat, podem dir, amb el cap ben alt, que mai no hem tingut problemes econòmics per afrontar contractacions i tampoc no ens han caigut els anells a l'hora de treballar per la falla.

La nostra xicoteta comissió, de poc més de 40 fallers els últims anys, sempre ha tingut una alta representació allà on hem anat, sent pocs però molt units.

Açò ens ha permés conèixer gent extraordinària amb qui hui en dia tenim una gran amistat i, amb qui hem aconseguit resultats que semblaven somnis. Hem sigut campions de pàdel en la lliga de la Junta Central Fallera en dues ocasions, hem pogut fer llibrets plens d'empreses que han tingut la voluntat de col·laborar amb nosaltres, portar la Fallera Major Infantil de València i la seua Cort d'Honor a berenar al nostre casal en el dia de la inauració d'aquest, hem creat amb les nostres pròpies mans diverses falles grans i menudes, hem obtingut autèntics èxits en el concurs de falles de la Junta Central Fallera, amb un 3r premi de secció (celebrat com si haguérem guanyat el primer premi de secció Especial) i un 9é ninot més votat de tota l'exposició de ninots. Però, si d'una cosa estem orgullosos, és d'haver assolit la germanor amb els nostres veïns, ja que durant molt de temps hi ha hagut rivalitat, com és normal; però, amb els anys, les dues parts entenguérem que les falles són germanor i que els problemes del passat havien de quedar-se en el passat. Menció especial per al president actual, Òscar Rocafull, que va ser la part essencial perquè es portara a terme.

El Perellonet és una pedania molt menuda, que geogràficament no és favorable per a la unió de tots els habitants, ja que consta d'una carretera principal de 4 kilòmetres i mig al voltant de la qual hi ha moltes urbanitzacions que al llarg de l'hivern estan deshabitades la gran majoria. Té dos nuclis de població, un a cada cap de la carretera, sent el principal el de més al nord i on l'altre, durant molt de temps, ha estat oblidat. És allí on teníem nosaltres el casal faller, per la qual cosa era pràcticament impossible arregar gent del voltant per a la falla.

Amb aquest problema, hem conviscut durant els disset anys que hem plantat falla, comptant amb un gran nombre de fallers que no vivien al Perellonet, gent de València majoritàriament que sempre han estat per a tot, fent tots els trajectes que foren necessaris per a fer costat a la seua volguda falla.

Desgraciadament, els anys han passat per a tots i cada vegada se'ns feia més difícil continuar endavant i fer falla de la manera que nosaltres ho féiem, treballant tots a una. Açò, sumat a la crisi ocasionada per la Covid-19, va deixar el nostre cens en situació

precària, i haguérem de prendre la decisió més dura dels últims disset anys, la de cessar la comissió de manera definitiva.

Com a conclusió personal, diria que demà mateix tornaria a començar, inclús sabent que el resultat no anava a ser diferent. Aquests disset anys ens han donat l'oportunitat de viure experiències úniques amb persones extraordinàries que han marcat la persona que soc hui; ja que viure les falles de la manera que m'han ensenyat des de menut m'ha permès incorporar aquest estil de vida al meu dia a dia, fer de la germanor i del treball en equip un estàndard i viure cada moment com si fora l'últim, però amb el convenciment que després de la Cremà comença un nou exercici.

Banyada de solidaritat Per La Generala

Recorde aquella vesprada com si fora ahir. Jo acabava de complir tres anys quan els meus pares em van regalar el que hui dia és la meua segona llar i significa pertànyer a una excepcional família.

Després d'un vándal sobresalt davant la notícia que anava a conèixer molts xiquets i xiquetes, nous amics i amigues, i que m'anaven a fer un vestit blanc de fallera... el calendari del meu rellotge es va paralitzar.

El cel plegava un filtre gris amb una peresosa llum d'abril que va il·luminar amb apetit cada buit d'aquell irresistible esdeveniment. Em van inundar els nervis! Seguidament, una imatge davant de mi, un casal! Era la falla Els Generals.

Vaig esperar reacció davant de tal homenatge. La meua respiració entretallada es va refugiar sota un estendard de color borgonya, mentre que un vent lluitava amb un vaivé que semblava una dansa màgica, i un perfum de càmfora embriagava l'ambient d'aquell lloc, i ben cert era que em recordava l'armari de la meua àvia. Fins i tot, vaig restar petrificada amb tanta bullícia infantil. El moment de fúria pertorbada es va avivar, i vaig decidir compartir-lo amb un somriure suggerent. Aleshores, com un festeig, vaig encendre la meua mirada atrevida, i vaig inspeccionar detingudament tots els quadres de les parets. Tanmateix, un quadre daurat regnava en una delles, "Fallers d'Honor de l'Associació Valenciana Pro Persones amb Discapacitat Intel·lectual (ASPRONA)". Aquell va ser el meu despertar a la SOLIDARITAT.

Al llarg dels anys, vaig emprendre un compromís amb ella. Però, el lliurament més gegantesc es va realitzar amb la creació d'una Delegació d'Obra Social. Es va preparar amb moltíssim afecte amb un Projecte "12 Causes-12 Obres", un combustible explosiu i

mensual que esclatava amb obres socials diferents i amb activitats suggeridores, divertides i originals: recollida de joguets, aliments, material escolar, gales benèfiques, rifes, sopars, exposicions, desfilades, plantació d'arbres, un disc, concerts, premis... Tot això, amb la creació d'una identitat pròpia i personal.

Després d'un reconeixement per part d'entitats com l'ONCE, o la Interagrupació, del premi Pepe Monforte, del Cor Faller de la Federació de Falles de Benicalap-Campanar, i altres per part de la Junta Central Fallera, l'adrenalina i les ganes van creixent amb els agraïments rebuts. Certament, ens sentim plenament gojosos de ser un referent per a altres comissions agosarades que creuen en la Solidaritat. I, per descomptat, els brindem el nostre assessorament i la nostra col·laboració.

Sorpresa! Un bebé nou en la comissió, atraient, acaronat, consentit, estimat i respectat, anomenat "Projecte EN VENA". Un exemple d'honestedat, de compromís, d'il·lusió i d'entrega per a la investigació contra el càncer en tots els seus vessants. Aquest és el nostre millor viatge, i un aprenentatge diari. Actualment, portem 15 anys amb la Delegació d'Obres Socials!

Cal recordar que a mi em van concedir el millor dels afalacs, una vertadera germanor fallera i fraternal que després de cinquanta anys encara perdura en una falla humil i de barri.

Finalment, els fallers i les falleres ens curarem de tota ferida amb gent de debò. A més a més, demostrarem que no sols som un títol de Patrimoni, lluitem per la solidaritat, i alcem les nostres comissions; que, en això, som els més grans!

"Molta gent xicoteta, amb projectes xicotets, de falles xicotetes... poden canviar la societat valenciana a millor, i, sens dubte, fer-la GRAN".

Falles de patrocini

Per Borja Félix

El patrocini en la festa fallera està a l'ordre del dia, ja no en la festa en general, dins de l'Ajuntament o de la Junta Central Fallera, sinó en cadascuna de les comissions falleres, que tenen en aquesta possibilitat una ajuda per a tindre ingressos dins del seu exercici faller, que, de vegades, resulta complicat per a poder tirar els comptes endavant.

A València ciutat, n'hi ha vora de 400 comissions falleres, entre les quals, cadascuna té el seu cas personal i la seua particularitat, però hi trobem des de comissions de barri xicotetes, on els integrants són quatre famílies, fins a aquelles que són 300 o 500 fallers.

La famosa pandèmia ha fet que en moltes falles s'haja reduït el nombre de fallers i siga una feina complicada aconseguir traure el pressupost per a tot l'any, poder pagar la falla infantil i la major, el lloguer o la hipoteca del casal i altres moltes despeses; així que poder gaudir d'uns diners extres per a poder pagar aquestes coses és una ajuda extra que s'agraeix; a més, és un *quid pro quo*, on les empreses també guanyen perquè poden posar els seus productes o el nom de la seua marca en llocs estratègics de la ciutat, com és el centre, on hi ha moltes persones que acudeixen cada dia, des de l'1 de març, a gaudir de la mascletà, i la plaça de l'Ajuntament es troba de gom a gom; o altres turistes que aprofiten per a localitzar algunes de les millors falles de la ciutat, com són Convent de Jerusalem, la falla de la plaça del Pilar, les dos prop del centre de la ciutat, o les altres falles d'Espcial al barri de Russafa, amb Cuba–Literat Azorín i Sueca, que, a més a més, participen en el concurs de carrers il·luminats.

Tot açò afavoreix que les persones puguen descobrir les millors falles de València sense menejar-se massa, perquè poden veure-les totes en un interval curt de temps i, damunt, al centre de la ciutat.

La gent més fallera vol visitar totes les falles d'Espcial, fent la famosa “ruta”, encara que per a això hages d'anar a dretcient a barris més

© Diari Las Provincias

allunyats del centre o en la perifèria per veure-les; malgrat això, falles com l'Antiga (que sol tindre un bon premi) o Exposició reben moltes visites per estar en la secció Especial i aprofiten açò per a decorar les tanques o els suports per als llums i els focus i la resta d'accessoris amb les marques que els patrocinen, perquè qualsevol visitant, o en qualsevol foto, aparega aquesta empresa al costat de la falla plantada, i l'impacte és màxim al rebre tanta quantitat de visites.

Però, desafortunadament, aquest avantatge només poden gaudir-lo les falles del centre i les d'Especial, ja que, en haver-hi tantes i tantes falles, es fa quasi impossible veure-les senceres la setmana fallera i la gent prioritza aquelles més boniques i grans, diferents o amb motius solidaris, abans que falles de barris de la perifèria, com pot ser el Marítim o Olivereta, per exemple, entre altres casos.

Però no només les falles viuen de la publicitat de la setmana fallera, hi ha falles, amb gran activitat a les xarxes socials, que publiquen tot allò que fan al casal, com a forma d'arribar als possibles nous fallers i nous patrocinadors, perquè moltes falles compten amb milers de seguidors al Facebook o Instagram; a més, a cada

© Diari Levante EMV

publicació que hi apugen, n'hi ha una menció o un *hashtag* dels patrocinadors principals, o també reenvien publicacions d'aquestes marques, i de tant en tant hi apugen una publicació que agraeix el recolzament d'aquestes empreses...

En les falles de setembre, tenim l'exemple de com el patrocini o la publicitat es clava dins del mateix monument faller, amb aquella falla plantada a Russafa amb ninots de la sèrie de Netflix de La Casa de Papel, on promocionava la nova temporada.

En aquest camp, les comissions han de treballar de valent, contactant amb els possibles patrocinadors, i han d'aconseguir tot el que puguem; no necessàriament han de ser diners, perquè pots contactar amb una marca de begudes i que, a canvi de tindre un cartell o una banderola de la marca, et deixen una quantitat determinada d'aqueixa beguda per a la setmana fallera, i això que pots estalviar-te dins del pressupost.

© Diari Valencia Extra

Com he dit, les falles del centre i d'Espcial ho tenen més fàcil per aconseguir patrocinadors, per tota la repercussió que tenen i tota la gent que passeja per aquells carrers, i moltíssimes comissions no poden aprofitar aquest avantatge que no tenen la majoria de falles del cens faller, perquè, tenint un bon patrocinador o diferents xicotets, ajudaria a invertir aquests diners en activitats de la delegació d'infantils, de festejos, subvencionar algun sopar en la falla, pagar part de la falla infantil i de la major, i així abaixar les quotes, o emprar els diners en un millor decorat per al concurs de *playback* o el de teatre faller, si és el cas, o en una orquestra per a les nits de falles, o fer algun acte important fora del casal, entre altres moltes activitats.

El model de gestió de la Federació de falles d'especial

Per Rafa Mengó, president de la Federació de Falles de la Secció Especial.

Parlar de model de gestió en la Federació de Falles de la Secció Especial com a tal és un poc ambigu, ja que no hi ha cap model de forma definida.

La manera d'actuació és la de buscar espònsors que vulguen participar com quan ho fan en cadascuna de les comissions.

Busquem el *win to win*, de forma que ells es beneficien dels impactes publicitaris que els podem oferir i nosaltres de la part econòmica que ells ens poden aportar.

A nivell d'Especial, què oferim? En primer lloc, l'aparador que suposem les nou comissions que econòmicament més aposten de tota València i que per això són les més visitades pels milers i milers de persones, locals, nacionals i estrangeres que venen en la setmana fallera a la ciutat.

També donant peu que puguen participar en els diferents actes que realitzem durant la resta de l'any, on figura la seua marca com a impacte imprescindible en la publicació dels citats actes; per exemple, en la presentació de projectes que realitzem en les instal·lacions del centre comercial Nuevo Centro.

© Valencia Bonita

Per altra banda, en algun cas, la participació i la realització conjunta d'un acte entre l'espònsor i la Federació, com es el cas del Premi Especialíssim que atorguem conjuntament el Col·legi d'Administradors de Finques de València i Castelló i la Federació de Falles de la Secció Especial.

Igualment, disposem de col·laboradors que, posant la seua imatge i la seua contraprestació econòmica, participen en els actes i esdeveniments que realitzem cada exercici faller.

Aquestes gestions les fem a través de contactes que podem tindre cadascuna de les nou comissions integrants del col·lectiu, buscant l'objectiu de poder aconseguir finançament per a totes.

Som de l'opinió que és millor "tindre molts de poc que pocs de molt", pel que puga passar. És la nostra teoria.

Açò ha canviat molt al llarg del temps respecte a anys anteriors. Per això ens hem hagut de reinventar, com bé sabem fer els fallers, per a obtindre allò que volem.

El model d'una comissió: La Plaça

Per Lorena Andreu Guillem, fallera de la Plaça

Parlar del model de la meua comissió, la Falla de la Plaça, després de més de 40 anys sentint-la, és bastant senzill, i dic sentint-la, perquè al final aquest sentiment és el que ens fa pensar, a cadascú, que pertanyem a la millor falla del món.

Supose que a vosaltres també vos passa que quan visiteu o assistiu a actes que organitzen altres falles de Torrent, València o altres municipis, veieu coses que vos agradaria que es feren en la vostra falla, coses que vos agraden però no creieu que tinguen encaix en la vostra falla i coses que directament no vos agraden.

Amb això vull dir que sota una base comuna que és plantar i cremar una falla en honor a Sant Josep, cada comissió té una manera diferent de viure les falles, ni millor ni pitjor, simplement diferent. I aquesta manera és la que han viscut sempre els seus fallers, la que els emociona i els fa continuar millorant a poc a poc, adaptant xicotetes modificacions al seu caràcter com a Falla. Perquè aquesta varietat i aquesta evolució són les que han aconseguit dotar de gran riquesa a la festa que, per a nosaltres, és la millor festa del món, les Falles.

Per això, començaré enumerant tres factors que es troben en l'ADN de la nostra comissió i que crec que ajudaran a entendre com som, com fem les coses i com vivim les Falles en la Plaça.

El primer factor és la seua **localització geogràfica**. Com sabeu, la Falla de la Plaça es troba enclavada en el centre històric de Torrent, en el barri més antic de la ciutat, barri que va nàixer i va créixer al voltant de la Torre, emblema i orgull dels torrentins. En la seua demarcació es realitzen i discorren actes tan importants per als fallers com la Crida, el Trasllat i l'Ofrena a la Mare de Déu.

Actualment, la Plaça Major és la ubicació on es planten els nostres monuments i on es troba el nostre casal, el So'Pep, encara que no sempre va ser així. En els nostres primers anys, plantàvem la nostra falla al Raval i el casal va arribar a estar situat al carrer de Marco o en la plaça de l'Església, entre altres ubicacions temporals.

El segon factor a destacar és l'**històric**. La Falla de la Plaça es va fundar l'any 1942, i en aquests més de 80 anys d'història, únicament deixàrem de plantar falla en dues etapes. La primera, entre els anys 1958 i 1966, a causa de la prohibició decretada a Torrent després de la "tombà de les falles". La segona, l'any 2020 per motiu de la pandèmia del COVID-19, per la qual es van suspendre les Falles fins a setembre de 2021.

Com acabe de comentar, en 1942 es va fundar la Falla de la Plaça i ho portaren a cap els veïns del barri, gent que vivia al voltant de la Torre, del mercat, que es trobava en els porxos adossats a aquesta, al voltant de l'Església de l'Assumpció i del Raval; gent que eren amics, gent que esmorzaven en els Caçadors o en Ca el Coixo; gent que es trobava en la cua d'una parada del mercat o en la Paqueteria del Racó; gent que compartia les seues alegries i les seues tristeses tots els dies de l'any. En definitiva, una gran família que, a partir d'aquest moment, tenien altra cosa que els unia encara més, eren els primers fallers de Torrent, eren la primera gran família fallera de Torrent.

Aquells fundadors viuen en el record dels actuals fallers de la Plaça, els seus fills, els seus nets i els seus besnets, que són la quarta generació d'una comissió amb un gran sentiment d'arrelament i de pertinença a aquesta.

Cal destacar que, a partir de 2017, amb la celebració del 75 aniversari de la fundació, la Falla de la Plaça s'ha impregnat d'aquest caràcter històric i ha crescut en els seus fallers aquest sentit de pertinença i afecte cap al significat de ser faller de la Plaça i cap al barri que l'acull. Com a exemple, es pot indicar que, durant la pandèmia, la Falla de la Plaça va tindre un increment net en el seu cens i, el que em sembla més rellevant, que en un moment en el qual els centres històrics de les ciutats es van despoblant, molts joves de la nostra comissió decideixen comprar i rehabilitar habitatges situats en la nostra demarcació, revitalitzant d'aquesta manera el barri i oferint un futur a la nostra Falla.

L'últim aspecte a esmentar seria el factor **sociològic**. Torrent és aquest poble que ha anat creixent a poc a poc fins a convertir-se hui en la segona ciutat més poblada de la província de València. Un creixement lent però constant que li ha permés mantindre intactes les seues tradicions religioses i festives. Entre elles cal destacar l'Entrada de la Flor,

l'Aurora, Sant Blai, la Setmana Santa, multitud de clavaries, les Falles i la incorporació més recent a aquest elenc de celebracions, els Moros i Cristians.

Doncs bé, en la Falla de la Plaça, la majoria dels seus fallers comparteixen la seua dedicació i amor a la Falla amb altres celebracions anteriorment citades i a més ho fan amb la mateixa intensitat. Una mostra són les diferents Reines de l'Encontre, cambres de la Reina i els seus patges, així com Capitans Moros, Germans Majors, clavaris i clavariesses que han pertangut a la nostra comissió.

I és que per als fallers de la Plaça, la Falla és un dels eslabons de la cadena que els uneix fortament a Torrent, que els ajuda a viure i disfrutar de la cultura i la tradició que Torrent des del seu naixement ha anat creant i ampliant i que solament ha sigut possible conservar gràcies a persones que consideren aquest patrimoni cultural un tresor que ha de passar de pares a fills perquè perdure en el temps.

Una vegada vistos els factors que condicionen la nostra manera de ser i de viure la Falla, és més fàcil entendre que el nostre concepte de falla en part és diferent del de moltes altres falles, però sens dubte és el que la majoria dels nostres fallers vol. Per això, potenciant la tradició, la cultura i la convivència, el nostre objectiu és realitzar una gestió encaminada a fomentar el sentit de pertinença a la Plaça. A la Plaça com a Falla, a la Plaça com a centre del nostre barri i lloc de trobada amb els nostres veïns i a la Plaça com a símbol de totes les celebracions torrentines que tenen lloc en ella i els seus voltants.

Per a aconseguir aquest objectiu donem gran importància al que considerem els pilars fonamentals de la nostra comissió:

Els monuments. És el que ens diferencia de la resta de festes i ha de convertir-se en la nostra vertadera raó de ser. Devem sentir-nos orgullosos d'allò que plantem en la Plaça i per a això hem de fer el major esforç econòmic possible per a traure el major rendiment a la nostra inversió i treballar per a aconseguir els millors artistes disponibles.

En els últims anys hem aconseguit que grans artistes hagen plantat les seues falles en la Plaça, algunes han aconseguit premi, però de totes ens hem sentit molt satisfets. M'agradaria puntualitzar que, encara que ens il·lusiona, aconseguir un premi no és el que més ens motiva.

Les presentacions de les nostres Falleres Majors i les seues Corts d'Honor són l'essència i la carta de presentació de la nostra Falla. Encara que no participem en el concurs de presentacions, la nostra missió ha de ser preparar unes presentacions dignes de la nostra comissió, per a la nostra barriada i per als familiars dels nostres fallers. En els últims anys, hem comptat amb la música de la banda Unió Musical de Torrent en directe com a principal ingredient.

Habitualment, s'ha realitzat una obra curta, sainet o apropòsit, com a pròleg a la presentació de la nostra Fallera Major, ja que la Falla compta amb el grup de teatre La Granera, sent el **teatre** també un altre dels pilars de la nostra comissió.

Les cavalcades de la Falla de la Plaça van ser durant molt de temps un referent per a la resta de comissions. En els últims anys, altres falles han pujat el nivell i cada vegada és més complicat optar als premis del concurs. Per tant, haurem de començar amb més temps a preparar tant la crítica com les comparses per a poder aconseguir al nivell que últimament es necessita per a estar entre els millors.

Llibret. El 75 aniversari ens ha ensenyat el difícil que és trobar informació precisa. Com va passant el temps, els records es van diluint i resulta una tasca quasi impossible realitzar un relat fiable de l'ocorregut en la Falla en els anys anteriors.

Per aquest motiu, el llibret de la nostra Falla, a més de presentar els nostres representants, els monuments i el programa de l'exercici, s'ha convertit en una crònica de l'ocorregut l'any anterior, amb un ampli reportatge gràfic.

Parador So' Pep. El nostre casal, lloc de trobada de fallers, familiars i amics de totes les edats. Per a nosaltres, és important fomentar un ambient divertit, de cordialitat, que done cabuda a totes les necessitats dels fallers, on puguem conèixer des dels acabats de néixer fins als més majors i que tots se senten com a la seua casa.

Per això, en la Falla de la Plaça, amb aquestes fites fonamentals que hem enumerat, intentem trobar l'equilibri entre activitats lúdiques i culturals, tal com s'han anat desenvolupant els últims anys, com ara per exemple el Dia del Rossejat que celebrem als peus de la Torre, rendint homenatge al nostre plat típic torrentí i que tant d'èxit ha tingut entre fallers, amics i veïns.

Hem d'intentar consolidar la nostra imatge, la nostra marca i el nostre segell, considerant-nos com una falla en la qual els seus valors més importants són la solidaritat, el foment de la cultura i la tradició, l'activitat divertida del Parador, l'activitat sociològica del Casal i sobretot el sentiment de pertinença a la Plaça, al nostre barri, i l'amor a la festa més bonica del món, les Falles!

Falles experimentals

Per Dafne Gómez Royo, fallera de la Falla Plaça de Jesús i delegada de la Delegació de Falla de la Junta Central Fallera.

Com a fallera de la FPJ (Falla Plaça de Jesús) és un orgull que la nostra comissió siga coneguda per ser Falla Experimental, rara, cultueta... i un munt més d'etiquetes que encara que no ens defineixen, i tampoc no ens agraden molt, sí que ens diferencien de la resta. Les nostres pretensions com a associació són poques i estan molt clares: fer falla i plantar el que ens agrada. Fa uns anys, el nostre projecte parlava de l'ADN FPJ, i va haver una frase molt encertada que em va agradar molt i que ens descrivia com a col·lectiu: “Venim de la falla, som fallers”. Crec que és senzilla i directa, i que expressa a la perfecció com és la nostra família i quins són els nostres interessos.

Som una pinya, i paradoxalment, sent “els modernets”, resultem també els més tradicionals amb el nostre toc FPJ. Ens reunim al casal cada divendres, preparem les nostres presentacions, fem *playback*, participem en els campionats de l'Agrupació i la setmana fallera gaudim de tots els actes: *despertaes*, *mascletaes*, ofrena, recollida de premis (si en tenim, sense ser el més important per a nosaltres) i per descomptat els dos actes per excel·lència, els que més il·lusió ens fan i els que més esperem: la *plantà* i la *cremà*. Però de com els vivim i com els preparem vos parlaré més avant.

Vaig a començar per contar-vos com i quan comença l'elecció dels nostres projectes, ara que ja vos he comptat quina és la importància de la falla per a nosaltres. Una prioritat, l'eix central sense cap tipus d'excusa.

Som un paper en blanc, on cadascú pot aportar les seues idees, presentar-les davant de tots els membres en la junta i, finalment, serem tots els qui decidirem quin serà el nostre projecte per a l'any vinent. Sempre es deixa obert a modificacions, suggerències i aportacions, i, en moltes ocasions, decidim els projectes fins i tot

per a dos anys, quan encara no hem plantat el que tenim cuinant-se. Això ens fa treballar de valent, sí, i, comptant que som una comissió menuda, moltes vegades resulta esgotador, però sempre paga la pena, sempre.

Per cert, estareu preguntant-vos, si el 100% de la comissió accepta este model de falla... Doncs sí, tots accepten i arrimen el muscle quan hem decidit que plantarem, inclosos els qui els agrada la falla d'estil més clàssic; perquè, si alguna cosa tenim a FPJ és que, quan anem avant, anem avant TOTS, units i amb predisposició. És el que més m'emociona i a la vegada un altre motiu d'orgull, la unió i com ens repleguem per treballar per al projecte que tindrem vigent durant un any.

Una vegada hem decidit el que plantarem, posem la màquina a treballar. Preparem activitats durant tot l'any, coordinem el llibret i intentem involucrar tots els membres de la nostra comissió, tant grans com infantils, per tal que tots coneguem i divulguem el que plantarem.

És molt important, fer este treball de divulgació per tal d'entendre, familiaritzar-nos i portar avant el nostre projecte.

El contacte directe amb els nostres artistes, la implicació d'estos, la bona sintonia i la bona relació que tenim, fa la simbiosi perfecta perquè ens entenguem i tinguem plantat a la plaça el que ens agrada. I és que ja són molts anys treballant amb els JJ García, però també han sigut diversos els artistes que han passat per la nostra demarcació: Andreu Girona, Ramón Solaz, Giovanni Nardin, Alfredo y Anna Ruiz, entre altres.

Hem explorat per terrenys desconeguts fins a arribar a guanyar un primer premi de Falles Experimentals i continuar la nostra trajectòria per este camí que ens apassiona i ens motiva per a continuar treballant per la falla.

Fou amb Anna Ruiz amb qui vàrem obtindre en 2012 el primer premi de Falles Experimentals, amb el projecte Espai Públic. Una

falla que ens va marcar, i no sols pel premi, el qual vam rebre amb molta sorpresa, sinó per tot el que va significar. Per a mi, va ser una falla que va marcar un abans i un després. Una falla viva i participativa que ens va permetre tindre una experiència única com a fallers.

A la nostra demarcació, un espai diàfan amb un templet sèrigia simbolitzant una plaça porticada. Tota la falla es va implicar en el projecte. Per una vegada el cadafal no sols ocuparia un espai, a més a més el definiria i reivindicaria com el de tots. Una subversió que va fer de la falla un lloc viu, participatiu i canviant. Una crida d'atenció al present però oblidat espai, l'espai comú que al compartir-lo habilita la creació de la societat viva.

Com a resultat, aquell primer premi de Falles Experimentals 2012, un treball imaginatiu, emocionant, còmplice i compartit.

I és que, quan ja fa un grapat d'anys, i davant d'una situació complicada que va travessar la nostra falla, es va decidir plantar uns palets, no imaginàvem que havíem iniciat un camí a eixe xicotet microcosmos de les falles que planten cadafals molt diferents, d'estètica poc tradicional però amb l'essència més tradicional.

Esta barreja tan boja, ha creat tres reaccions: de vegades rebuig per part del veïnat, admiració i "efecte cridada" per a persones de fora del barri interessades en este tipus de propostes distintes dins del món faller, i, sobretot, un reforç per part d'esta espècie "d'aldea gal·la" en la qual, sense proposar-nos-ho, ens hem convertit.

Per a nosaltres, la falla, com a cadafal, és tot com he reiterat al llarg d'este escrit. Per això la *plantà* i la *cremà* les vivim amb màxima intensitat. Esperem la nit de la *plantà* com si fora la nit de Reis, una barreja d'il·lusió, ganes i nervis. Una gran part de la comissió ajudem als artistes a plantar, posar la gespa, la pedra o el que toque. I, durant la setmana fallera, fem la vida al voltant d'ella. Com m'agrada dir "sempre estem tocant mare"! Mirant-la,

fotografiant-la, o inclús mentre ens pentinem de valencianes al costat, gaudint del sol, de la gent que s'acosta a visitar-nos i del barri en falles. Comboi a més no poder.

Per descomptat, la *cremà* no pot ser menys, tot un ritual de foc, mai millor dit. El dia 19, a poqueta nit, comencem a preparar el que serà la fi de les nostres falles. La *cremà* infantil, junt amb els més menuts, en la qual sona la cançó del Circ Du Soleil, "Alegria". Perquè, a la fi, la *cremà* no deixa de ser un acte que dona pas a les falles de l'any següent. Una barreja de sentiments que ens fan vibrar i transmetre als infants la passió i l'amor per la nostra festa.

La cerimònia del foc és un dels rituals més bonics de la Falla Plaça de Jesús. La Fallera Major de l'any anterior, acompanyada de tota la comissió, recorre un llarg corredor portant el foc fins a la Fallera Major vigent, que serà l'encarregada de pendre foc a la traca final, la qual reduirà a cendres el cadafal.

Tot això donarà pas a les llàgrimes, els somriures i les felicitacions per l'any nou i el brindis de rigor al costat del foc. Convençuts que l'any vinent continuarem amb una de les tradicions més boniques del món, plantar falla. Perquè venim de la falla i som fallers.

Més de trenta anys fent cultura a la Malva i a Alzira

Per Miguel Àngel Martínez Tortosa

Hui en dia parlar de falles és sens dubte parlar de cultura, i el cas de la Falla Plaça Malva d'Alzira és un dels millors exemples que podem prendre per a il·lustrar aquesta realitat.

Des de fa més de trenta anys, encetàrem l'aventura d'apropar la cultura i les nostres tradicions al poble mitjançant la celebració de Setmanes Culturals. En tot aquest temps, i amb la direcció i l'impuls de José Manuel Rubio i Miguel Àngel Martínez, la comissió ha exercit el seu compromís cívic estimulando campanyes de promoció lectora, impulsant cicles culturals variats, oferint cursets de valencià i patrocinant premis literaris amb vocació i entusiasme. Convençuts que hi ha una altra manera de fer festa, sense deixar de costat la diversió i tot allò que du intrínsec ser faller, hem dedicat part del nostre temps a l'organització d'actes culturals.

Tot començà allà pel final dels anys 80, quan decidiren crear un canvi en el plantejament que duia la festa fallera fins aquells moments. La comissió de la Malva va ser fundada en l'exercici 83-84 amb tan sols 29 fallers. Quatre anys després, José Manuel Rubio va accedir a la presidència, amb molta joventut i un muntó d'idees noves. Jo el vaig acompanyar en el viatge com a secretari. Una data clau és el 3 d'abril de 1989, quan es va ser crear l'Associació Cultural i Festiva Falla Plaça Malva, primera en l'àmbit de les falles d'Alzira, i a partir d'aquest moment no hem deixat de tirar gasolina al foc de la cultura. No va

ser gens fàcil, perquè aquells que lligen aquestes paraules podrien pensar que som uns il·luminats d'aquestes coses, i res més lluny de la realitat. Fórem molt criticats, des de dins de la festa ens acusaven que allò no era fer falla i, des del món de la cultura, ens miraven de reüll i repetien una vegada i una altra “Ah, eixos de la cultureta”.

Hem estat al llarg de tot aquest temps un exemple d'incansable activitat cultural, i prova d'això han sigut les XXX edicions de Setmanes Culturals dutes a terme en les quals hem anat mostrant una gran quantitat d'exposicions temàtiques, conferències, taules redones ben diverses, sempre relacionades amb la llengua, cultura i tradicions del nostre poble.

La Setmana Cultural de la Falla Plaça Malva és la més veterana d'Alzira i va celebrar la seua primera edició l'any 1993, encara que abans ja havíem realitzat activitats culturals al casal. Es tracta d'una setmana cultural multidisciplinària i oberta, amb gran diversitat d'activitats, que van des de xarrades a exposicions i concerts, passant per teatre o projeccions cinematogràfiques, totes

elles de considerable qualitat i que han implicat figures destacades de tots els àmbits culturals.

Un dels plats forts ha estat el lliurament del Guardó d'Or a persones il·lustres que hagen destacat en algun aspecte de la seua vida professional. Aquest reconeixement, que fins al 2006 rebia el nom de “Faller d'Honor Especial”, ha recaigut en destacades personalitats com, per exemple: l'actriu Elisa Ramírez; el Grup de Danses d'Alzira; el pilot Jorge Martínez Aspar; el pilotari Paco Cabanes “El Genovés”; els cantants Pep Gimeno Botifarra i Paco Muñoz; l'arxiver Aureliano Lairón; els escriptors Josep A. Fluixà, Eduard Soleriestruch, Bernat Montagud i Enric Lluch; l'editor Josep Ballester; l'humorista Eugeni Alemany; el dibuixant Ortifus; el Síndic de Comptes, Vicent Cucarella; o l'acadèmica Immaculada Cerdà, entre altres. En l'última edició, van ser els actors Carlos Galiana i Ángeles Hernández.

Per si no n'hi haguera prou, hem sigut capaços d'enllestir un entramat en la programació cultural i educativa d'Alzira. Convoquem diversos premis, com el Concurs de Narrativa Infantil i Juvenil, del qual ja hem celebrat vint-i-quatre edicions, i que

té l'objectiu de promoure la lectura i millorar l'expressió escrita de l'alumnat d'Alzira; igual que el Premi de Poesia Infantil, que porta ja catorze edicions. A més a més, els treballs guardonats es publiquen dins de la secció infantil del llibret. També convoquen, amb la col·laboració de la Plataforma Lletres Falleres, el Premi Malva al millor Poema Satíric d'un llibre de falla dins de la Comunitat Valenciana, certamen que es troba ja en la catorzena edició.

Hem fet cursos de valencià al casal, salons nacionals de fotografia, trobades de pintors, concerts de música, activitats teatrals, etc.

Pel que fa a les publicacions literàries destinades als nostres Fallers d'Honor, a la Malva destaquem, per una banda, els llibres editats, i que han donat lloc a una extensa bibliografia que constitueix un material fonamental per a l'estudi de la festa, la història, el patrimoni i la natura d'Alzira. Entre els nombrosos títols, podem destacar *Escola i municipi*, *Alzira pretèrita*, *Flora de la Ribera*, *Poetes d'Alzira*, *Història del Monestir de Santa Maria de la Murta* o les reedicions de la revista *Xúcar* de 1934-1935 i de les revistes de la Junta Local Fallera des de l'any 1944 al 1969.

Per altra banda, la publicació fallera per excel·lència és el llibret, i el de la Malva ha destacat brillantment pel seu treball i és àmpliament conegut fora de les fronteres de la localitat com un dels referents indiscutibles per a tot el món faller. El nostre llibret, que des de l'any 2007 pren el nom de *Tro d'avís*, té acte propi de presentació a la manera dels llibres publicats per les editorials a l'ús i, a més a més, ha estat sempre guardonat en els últims anys com un dels millors en el concurs de la Generalitat Valenciana, amb nou primers, nou segons i tres tercers, entre altres. A Alzira comptem amb 25 primers premis de 30 participacions. Lluny queda aquell primer llibret en format menut editat en 1989, guanyador del tercer premi a Alzira i que va ser l'espurna que va encendre la nostra flama llibretera.

El nostre llibret va ser un dels primers a tindre una temàtica central i, des de 1993, ha girat al voltant de temes relacionats amb la terra, el foc i la cultura, sempre reunint nombrosos col·laboradors, entre els quals s'hi poden trobar reconeguts escriptors, membres de l'Associació d'Estudis Fallers, acadèmics i personalitats destacades de la cultura i la societat tant local com valenciana. Des de 2004, presenta una secció infantil independent i amb continguts propis i acurats, i, des de 2005, la secció d'adults compta amb un apartat fix dedicat als monogràfics de la festa i un altre als monogràfics de la història d'Alzira. Aquest mateix any decidírem també fer coincidir el tema de la falla amb el del llibret, en un pas més cap a una major coherència i cohesió del seu projecte cultural. A més a més, en aquesta data, encetàrem l'edició d'una guia didàctica al voltant del tema tractat en la secció infantil del llibret, editada per separat i destinada als centres escolars de la localitat, elaborada en un primer moment per Josep A. Fluixà i en els últims anys també per la seua filla Alba. És, en definitiva, “un llibret capdavanter del país, que compta entre la seua nòmina de col·laboradors amb artistes, intel·lectuals, científics, pensadors i treballadors de la cultura de la terra amb un especial interès per reivindicar i normalitzar l'ús del valencià”, en paraules de Gil-

Manuel Hernández, actual director del Museu Faller de València i un dels estudiosos més destacats de les falles.

Caldria fer referència a moltes persones que han participat en aquestes tasques de la Malva, tant en les setmanes culturals, com en el seu llibre; però hi ha algun nom a destacar, com són Josep Antoni Fluixà, Enric Lluch i, en els darrers anys, Alba Fluixà, perquè sempre han estat convençuts que aquesta inquietud cultural és un valor afegit que persegueix la falla des de fa molts anys.

En definitiva, han estat 34 anys de llibret i 30 de Setmanes Culturals, una intensíssima activitat que han demostrat que festa i cultura poden caminar juntes de la mà i esdevindre un autèntic element dinamitzador de la vida cultural d'un poble i d'una societat.

Com a colofó, vull afegir que el 30 de desembre de 2018, en un ple municipal i, per unanimitat, se'ns va atorgar, a José Manuel i a mi, la màxima distinció del poble d'Alzira, la Insígnia d'Or de la ciutat en l'àmbit cultural.

Però, de veritat, aquesta història no haguera estat possible sense la permissibilitat de Mari Lluch i Sílvia, les nostres dones. Els nostres fills eren menuts o nasqueren en el si de la cultura de la Malva, i, perquè José Manuel i jo poguérem treballar, elles, amb la seua empenta, els cuidaven, i cuidaven de les nostres cases i, com no, de nosaltres també. Elles són tan importants com nosaltres i l'èxit el compartim amb elles.

“Tenim en Torrent... la falla de molt voler...”

Per Laura Gómez Pedrós

D'aquesta manera comença el nostre himne, una melodia que, quan sona, cada santroquer identifica i fa seua. I sí, la nostra comissió és una falla volguda, un conjunt de persones molt diferents que, després de 54 anys, continua treballant per tal d'anar omplint el nostre llibret de memòries.

Realment, desconec quina imatge en té la gent des de fora de la nostra comissió, però en primera persona puc dir-vos que som especials, peculiars, i, per descomptat, fallers en el sentit que la mateixa paraula té.

És cert que el pas del temps ha anat canviant l'esperit de la festa. Al cor d'una de les placetes més endinsades en el nostre poble (hui ja gran ciutat), va nàixer una comissió molt familiar i que des de sempre ha conservat unes bases molt sòlides per a certes coses. Ben cert és també que la vida, la societat i les circumstàncies han fet que aquelles bases anaren canviant al llarg dels anys.

Som una falla que sempre ha lluitat pel futur de la festa; per això, el nostre treball en i per a la comissió infantil ha sigut fonamental. Jo he viscut una de les millors èpoques que la falla ha tingut en infantils, però cert és que en aquell temps els xiquets i les xiquetes vivíem la nostra infantesa d'una altra manera. Els anys 70 i 80 van apujar les nostres cavalcades al milloret del panorama faller de Torrent.

Més de 40 anys té ja el nostre campionat de galotxa, referent en esport valencià, que un grup d'hòmens en el seu moment va promoure per tal d'endinsar-lo dins de l'activitat esportiva fallera. Sant Roc ha tingut grans pilotaris, el nostre campionat ha tingut alts i baixos, modificacions, diferents emplaçaments; però sempre un gran esperit. Hui per hui, gaudim de bona salut en el campionat, cada vegada la participació de les comissions torrentines és més gran i amb una qualitat extraordinària, i sí, hem d'estar "pagats".

I si d'esports parlem, trauré a passejar el futbol infantil, bressol de grans futbolistes en la nostra comissió i en la resta de les falles torrentines.

L'estiu ens fa parar tècnicament; però sempre agafem les vacances amb deures, els nostres actors i les nostres actrius, tant els grans com els menuts, estiuegen amb les obres de teatre que a la tardor representaran; els xiquets i les xiquetes que declamen, també es preparen perquè, a la tornada, els assajos siguen més fàcils, i és que la cultura de la declamació i el teatre també és de les que persisteixen en el temps.

Vos he de confessar que l'activitat és frenètica, i a vegades s'acumula la feina. Quadrar la disponibilitat del casal per a poder preparar concursos i activitats pot aplegar a ser complicat.

Crec que no m'equivoque si dic que Sant Roc es la comissió torrentina que més concursos organitza. A l'octubre comença el campionat de dòmino, que arriba a tindre partides infinites... I per si fora poc, i des de fa pocs anys, ens vam unir a la tendència dels concursos gastronòmics, però com ens hem de fer notar, volíem ser diferents i vam organitzar el FallerChef.

No hi ha prèvia al Nadal sense la nostra setmana cultural, referent entre les comissions torrentines i punt de partida per a successives setmanes culturals que han anat celebrant-se anys després per moltes falles germanes. Hem tingut la sort i l'honor de rebre, en el nostre casal, persones de renom en la cultura i la història torrentina i, és clar, de fora d'ella. Gràcies infinites als qui encara que passen anys sempre dieu que sí a les nostres propostes.

A les portes del mes de març i després d'haver exaltat les nostres falleres majors, tenim una de les cites més importants

i significatives per a nosaltres; el Cant de l'Estoreta. Concurs emblemàtic, importat del cap i casal per a promoure i cultivar la nostra cultura i els nostres costums. El Cant ha anat evolucionant, amb canvis en les bases del concurs, en l'estètica, en els mitjans... Com tots els concursos, ha tingut els seus moments, però sempre un gran esperit. Ens encanta presumir que se celebra en la nostra casa, i és un goig rebre en la nostra placeta tots els que volen disfrutar d'ell.

El nostre exercici faller està ple de dates assenyalades en el calendari, ens agrada ser partícips de les màximes activitats possibles; tal vegada i davall el meu criteri, hi ha vegades que no hauríem d'anar a tant, però volem estar presents i de la millor forma.

Som els reis del tro de bac, l'única falla que ha mantingut sempre aquesta modalitat pirotècnica per a les seues despertades.

Els dies de falles, gaudim dels nostres monuments, dels esmorzars i dinars, de les grans i crítiques cavalcades que muntem, del trasllat de la Verge que recorre part del nostre barri, de l'Ofrena, que fa que ocupem quasi tot el recorregut amb les nostres flors, i de la missa a Sant Josep que, per molt que ho intentem, sempre té la mateixa escassa afluència.

Tanquem cada 19 de març amb la màgia del foc que pren els nostres monuments, amb les llàgrimes de les nostres falleres majors, amb l'esperança d'un any millor, amb l'orgull santroquer, amb l'esperit de "marea roja", amb la intenció d'encertar algun any per fi el número de la grossa de Nadal, amb ganes que més gent tire endavant amb una comissió gran i a la vegada una gran comissió, amb resignació enfront dels obstacles que podem anar trobant, però amb l'objectiu de seguir donant sempre el nostre cor i sent la falla de molt voler. És la Falla de Sant Roc a la que tots anirem!

Fem Falla, fem Mocador... I fem llibret!

Per Rosa Benet Carot, fallera de l'AC Falla el Mocador de Sagunt.

Si fem memòria i em pose el mocador roig, com algun amic em diu, des de 1979, en la seua creació com a Falla Penya el Mocador, a Sagunt, tenim una marca cultural i una implicació social amb les persones. Desenvolupem, des de la falla, any rere any, accions en el vessant de la solidaritat, la igualtat i la sostenibilitat. Però és cert que ens reconeixen, a tot el territori valencià, per la qualitat del disseny de les nostres falles i del llibret

De fet, mai no ens cansem, i ens agrada molt dir que fem Mocador. Però, a més de fer Mocador:

Fem Falles de Sagunt: Pertanyem, des del seu origen, a la Federació Junta Fallera de Sagunt, junt amb 29 falles més del Camp de Morvedre.

Fem cultura en valencià: Som orgullós membre fundador de la Federació dels Premis de les Lletres Falleres, i organitzem, des de 2010, els Premis Mocador i Emili Lluca als millors assajos publicats en un llibret de falla de tot el territori valencià i la comarca del Camp de Morvedre, respectivament.

Fem innovació i disseny: Formem part, des de l'inici, de la Federació de Falles I+E, Innovadores i Experimentals de València, transmetent en els nostres monuments un grau de diferenciació de disseny que les diferencia de la resta.

Fem valors: Des de 2004, el Premi VIP, Valors i Professionalitat, reconeix, any rere any, els valors de persones, col·lectius i organitzacions.

Però l'orgull màxim de qualsevol membre de la Falla és ser i sentir-se El Mocador.

Si sabem alguna cosa sobre les Falles, és que són art efímer i que són pensades per a ser cremades (d'açò, la pandèmia ens va ensenyar alguna cosa). Perquè, si podem guardar al calaix dels records, a la nostra memòria, part d'elles, ha de ser en forma de llibret. Este concepte el resumeix molt bé una frase que, sense anar més lluny, ha sigut preludi del llibret del Mocador algun any, *verba volant, scripta manent*.

Des del Mocador, fem servir el nostre llibret com a vehicle de comunicació en valencià amb la resta del món. Dic la resta del món, perquè podeu consultar, des de qualsevol part del món, els llibrets dels últims 20 anys en la web de la falla, fallaelmocador.org. El seu disseny, cada any més innovador, confiant amb Yogur de Fresa, i la qualitat literària dels seus col·laboradors fan que siga un

llibret d'obligada lectura per als amants de la festa. Però què fa del llibret del Mocador un llibret sublim?

La temàtica: Any rere any, elegim un eix vertebrador que unifique tot l'any faller amb coherència.

El disseny: Yogur de Fresa innova cada any amb la maquetació i el disseny del nostre llibret. Cal destacar, en 2018, la col·lecció de huit llibrets amb Tirant de Lletres, o la portada i el disseny del llibret de 2022 dedicat a la WDC 2022 València. O un dels meus favorits, el llibret del Mocador 2012, dedicat a Enric Valor, on cada pàgina tenia un verb conjugat. Unes obres d'art dignes de menció.

La qualitat literària: Col·laboradors d'alt nivell fan dels llibrets del Mocador autèntiques obres de consulta de temàtiques que van des de la literatura infantil i juvenil, passant pel disseny, els artistes fallers i foguerers grans i infantils, la música o la dona i la xiqueta en la ciència. Un autèntic contenidor literari en forma de llibret.

L'harmonia: L'equip de coordinació i els col·laboradors del llibret gaudeixen, any rere any, amb l'edició anual del llibret que es guardarà en prestatgeries d'arreu del món.

La llengua: Cuidem un llenguatge inclusiu i en valencià en tot el nostre llibret.

La llibertat d'expressió: Donem llibertat d'expressió als nostres col·laboradors i a les nostres col·laboradores, perquè en la recerca d'opinions està l'aprenentatge.

Un projecte global que emmarca, no sols el llibret, sinó el monument (som coherents), i les activitats culturals que es desenvolupen al llarg de l'any, entre altres.

I sí, el nostre llibret ha arribat lluny, molt lluny. No tinc àvia...

© Paco Bono

Una oportunitat cultural que, any rere any, tenim l'ocasió d'editar recopilant escrits dels millors col·laboradors de la temàtica anual. Una creació literària reivindicativa; enguany, sobre la dona i la xiqueta en la ciència, donant a conèixer la minoria que ocupen les dones en les professions STEM. Un problema del present i del futur de les nostres filles. Així que, des del Mocador, intentem ser un espill de la societat de hui, per a fer-la millor demà; perquè no estic disposada a perdre la mitat del talent en les professions del futur, com són les àrees STEM.

Vos convida a seguir les nostres edicions anuals, que podeu trobar en la pàgina web del mocador, fallaelmocador.org. Obres de consulta de diferents temàtiques, que ens fan créixer culturalment any rere any. Nosaltres seguirem fent falla, fent Mocador i fent llibret des de Sagunt per a tots vosaltres.

Programa de festes 2023

Dissabte 25 de febrer

Crida.

A les 18.00 h, concentració al casal per arreplegar als nostres representants i acudir tots junts a la Plaça Major on tindrà lloc l'acte de la Crida per donar oficialitat al començament de les nostres Falles.

Diumenge 26 de febrer

Cavalcada infantil.

La cavalcada començarà a les 10.30 h, però nosaltres eixirem del casal a les 11.15 h, aproximadament.

Dissabte 4 de març

Cavalcada major.

La nostra falla convida tots els fallers infantils i majors a dinar paella al casal.

La cavalcada començara a les 19.00 h, però nosaltres eixirem del casal a les 20.00 h aproximadament.

Divendres 10 de març

Muntatge de l'envelat.

Durant la vesprada, estarem al carrer del casal per al muntatge de l'envelat. Després tindrem el sopar d'homenatge als nostres abonats.

Dissabte 11 de març

Sopar en honor a la nostra Fallera Major.

Celebrarem el sopar d'homenatge a la nostra Fallera Major, Ana Asensi Calatrava, i, en acabar, farem l'entrega de recompenses.

Diumenge 12 de març

Diada infantil.

A les 11.00 h, tindrem el tradicional matinal, amb castells unflables i un pinxo i canya amb música per a gaudir tots junts.

A les 18.00 h, tindrem berenar oferit per la nostra Fallera Major Infantil, Gemma Traver Barrera, per a tots els xiquets de la comissió, i, després, l'entrega de recompenses infantils.

Dimecres 15 de març

Sopar de la *plantà*.

Estarem muntant els nostres monuments fallers des de la vesprada, i, entre monument i monument, la nostra Falla ens convidarà a sopar a tots els fallers.

Dijous 16 de març

Despertà.

A les 8.30 h, tots al casal per a despertar tot el barri amb l'olor de pólvora i amb la nostra xaranga "A vorem", i, per a finalitzar, desdejunarem a càrrec dels nostres representants.

Esmorzar a càrrec d'un dels nostres representants.

Trasllat.

A les 18.00 h, acompanyarem la comissió germana Falla Barri Cotxera en el trasllat de la nostra Mare de Déu dels Desemparats.

En acabar de desvestir-nos, tots al casal per a sopar i gaudir de la nit.

Divendres 17 de març

Despertà.

A les 8.00 h, tots al casal per a despertar tot el barri amb l'olor de pólvora i amb la nostra xaranga "A vorem", i, per a finalitzar, desdejunarem a càrrec dels nostres representants.

Esmorzar a càrrec d'un dels nostres representants.

En acabar, tots junts anirem a la replega dels nostres premis.

Ofrena.

A les 17.00 h, tots al nostre casal per a arregar les nostres Falleres Majors, per a poder fer la desfilada fins a arribar a la nostra Verge.

En acabar de desvestir-nos, tots al casal per a sopar i fruit de la nit.

Dissabte 18 de març

Despertà.

A les 08.00 h, tots al casal per a despertar tot el barri amb l'olor de pólvora i amb la nostra xaranga "A vorem", i, per a finalitzar, desdejunarem a càrrec dels nostres representants.

Esmorzar a càrrec d'un dels nostres representants.

Cercavila.

En acabar d'esmorzar, tindrem cercaviles pels carrers de la ciutat, acompanyats per la nostra xaranga "A vorem". Seguidament, anirem a veure la *mascletà* oferida per l'Ajuntament de Torrent.

Dinar.

La Falla convida a dinar tots els fallers, al nostre casal.

Sopar.

Tots al casal, per a sopar i gaudir de la nit.

Diumenge 19 de març

Despertà.

A les 08.00 h, tots al casal per a despertar tot el barri amb l'olor de pólvora i amb la nostra xaranga "A vorem", i, per a finalitzar, desdejunarem a càrrec dels nostres representants.

Esmorzar a càrrec d'un dels nostres representants. *Globotà.*

Dinar.

Dinarem tots junts, al voltant de la nostra falla, les típiques "Paelles de sant Josep". Berenar.

Xocolatà i jocs al carrer per als infantils de la nostra comissió.

Cremà.

A les 20.00 h, cremarem el nostre monument infantil.

A les 22.00 h, cremarem el nostre monument major, per a donar pas a un nou exercici faller.

Nota important: Qualsevol modificació o canvi els comunicarem en les xarxes socials, els grups de whatsapp i al tauler d'anuncis de la falla.

Himne de Torrent

José Ortí Soriano, música.

Jesús Huguet Pascual, lletra.

Conjugats passat i esperança,
El Ràfol, el Mas, el Vedat,
reviscolen l'esforç d'una terra
regada amb sudor llaura de mans.

Units férem de la pedra verd,
gents i ambicions conjugàrem.

Sobre el barranc escrivírem la història
que de Cabrera a la Torre reeix,
i bastírem els anhels d'un poble
que futur sens límit a l'home ofereix.

Units férem de la pedra verd,
gents i ambicions conjugàrem.

Davallarem al pretèrit, traurem
dels avantpassats els espers cercats,
que Torrent els ofrena en imatge
de conquesta tenaç per vigor constant.

Units férem de la pedra verd,
gents i ambicions conjugàrem.

Tota l'Horta, mà a mà, forma anell
que dansa envoltant l'essència del poble,
i esclata fulgent en un crit vibrant:
Honor als seus hòmens

VISCA TORRENT!
VISCA TORRENT!

Himne de C. Valenciana

José Serrano Simeón, música.
Maximilià Thous Orts, lletra.

Per ofrenar noves glòries a Espanya
tots a una veu, germans vingau.
Ja en el taller i en el camp remoregen
càntics d'amor, himnes de pau!

Pas a la Regió
que avança en marxa triomfal!

Per a Tu la vega envia
la riquesa que atresora
i és la veu de l'aigua càntic d'alegria
acordat al ritme de guitarra mora.

Paladins de l'Art t'ofrenen
ses victòries gegantines;
i als teus peus, Sultana, tons jardins estenen
un tapís de murta i de roses fines.

Brinden fruites daurades
els paradisos de les riberes,
pengen les arracades
baix les arcades de les palmeres.

Sona la veu amada
i en potentíssim, vibrant ressò,
notes de nostra albada
canten les glòries de la Regió.

Valencians: en peu alcem-se.
que nostra veu
la llum salute
d'un sol novell.

Per a ofrenar noves glòries a Espanya
tots a una veu, germans vingau.
Ja en el taller i en el camp remoregen
càntics d'amor, himnes de pau!

Flamege en l'aire
nostra Senyera!
Glòria a la Pàtria!
Visca València!

VISCA! VISCA! VISCA!

COMERÇOS I EMPRESSES

**Amb la llum,
la pólvora,
el foc,
la tradició,
la festa:**

**Les
nostres
Falles!**

www.percentserveicios.com

S&G

www.syctienda.com

ESPECIALISTAS EN MODA JOVEN Y VAQUEROS

Avenida al Vedat, 77, 46900 Torrent - Valencia

Síguenos
sycorrente

Instagram

Tel. 96 118 06 16

Síguenos en
Facebook

S&C torrente

PAPERS SAHUQUILLO

Carrer Benemérita Guàrcia Civil 17 Baix · 46900 Torrent

Telèfons 96 155 04 70 / 645 47 31 60

Transport inclòs

ALDIESPORT

Artículos para fallas

*trofeos, bandas y pergaminos
banderas y estandartes
cubrebalcones, pañuelos y polares*

FALLERA
MAJOR DE PAPORTA 2011

Yessica Domingo i Martínez

Maestro Sanchis almiñano, 8

Tel: 96 155 65 11

622. 131. 786

aldiesport@aldiesport.com

46900 TORRENT

(Valencia)

AVES TORRENT, S.L.

Ctra. Masía del Juez, 32
46900 TORRENT (Valencia)
isabel@avestorrent.com

T. 96 155 03 06

T. 96 155 02 58 (Cont.Autom)

 636 973 295

**Mecànica, i
Maquinària Agrícola**

Talleres Guzmán MJS

P. I. JAUME I, - C/. Catadau, 9
Tel. 96 178 21 91
46450 Benifaió (Valencia)
tallersguzman@gmail.com

Lotería La Ermita, S.L.

Ermita

Administración de Loterías Nº 1

3er PREMIO SORTEO NIÑO 2020

Ramón y Cajal, 33

46900 TORRENT (Valencia)

Teléfono 96 155 07 70

info@loterialaermita.com

Admón de loterías Nº 1 La Ermita

Lotería La Ermita

658 337 356

www.loterialaermita.com

Casa Conchin

*Comidas
Caseras*

*Pollos
Asados*

Direcciones:

Casa Conchin I

C/ CONSTITUCIÓN, 15 BAJO

Pedidos

96 195 05 45 / 637 595 273

Casa Conchin II

C/ MORALETES, 4 BAJO

Pedidos

96 005 96 89 / 665 257 597

Casa Conchin III

C/ ALBOCASSER, 14 BAJO

Pedidos

96 071 65 76 / 691 398 732

La Casita Azul

Zapatería Infantil

960723790

Avd. Al Vedat 139. 46900 Torrent

Zapatería La Casita Azul

DISTRIBUCIONES BEBIDAS

Alhambra

CERVEZAS

Coca-Cola

TOMAS Y PERIS

**Cerveza, Coca-Cola, Vinos,
Agua, Leche, Batidos, Zumos,
Cava, Aceite y Licor**

C/ Travesia del Bobalar, 7
46970 Alacuas (Valencia)
Tel 96 150 04 45 Fax 96 151 25 67
www.tomasyperis.com

RUBÉN GARCÍA

Peluqueros

Padre Méndez 51 bajo
46900 TORRENT - Valencia
960 43 90 91

BORDADOS

SERICRAFÍA

**C/Pintor Renau, 44
46900 Torrent-VALENCIA
bordadoslaudi@yahoo.es
Tel 626585594**

CONTIGO

**Sí. Somos la banca cooperativa
que siempre está a tu lado
para crecer juntos.**

Esta es nuestra fórmula
de siempre para trabajar
por el futuro.

**caixa rural
torrent**

CARNICERIA Y CHARCUTERIA

**BONILLO Y
REME**

Tel. y Fax 96 156 72 40

46900 TORRENT

C/. Arripreste Vicente Mengod, 31

(Valencia)

Calle Germanies, 70-7 2
46900 Torrent (Valencia)
talleressvines@gmail.com

Tel. 96 157 59 32

HERMANOS

Caballer

Pirotécnicos sll

José Tronch Toledo

665 664 137

Apdo. de correos 82

12590 Almenara (Castellón)

Tel. 617 586 108 - Fax 656 527 385

www.hnos-caballer.com

tronch@hnos-caballer.com

JOSE VICENTE MORA
REFORMAS INTEGRALES
ELECTRICIDAD/AIRE
ACONDICIONADO
FONTANERIA
CARPINTERIA/PARQUET
699918588

TORRENT-SERVICIOS
MULTISERVICIOS
TORRENTSERVICIOS@TERRA.COM

NARAN
CARROZAS

www.narancarroz.com
667 969 028 // 654 417 250
Carretera Real de Madrid, 13, Beniparrell.

Naiara Arándiga

HORNO - BOLLERIA

**Hnos.
RAMIREZ**

Especialidad en:
PAN DE PUEBLO
Y PASTAS CASERAS
Se recogen encargos

**C/ Jesús, 1
C/ Tirant lo Blanc, 34**

.....
Teléfono: 96 156 17 87
46900 Torrent (Valencia)

**LEÑAS
NUÑEZ**

LEÑAS Y SERRINES NUÑEZ, S.L.

RECICLAJE MADERA

Nº GESTOR 661/V/RNP/CV - B46621926

Ctra. Màs del Jutge, 54-1 - 46900 TORRENT (Valencia)

Tel. 96 155 99 62 - Mòvil 608 86 88 99

MORDISCO

Arroces - Tapas - Pastas
Guisos - Pollos Asados - Bocadillos
Paellas por encargo - Mariscos
pescados y mucho mas....

Especialidad en Arroces

Cocinamos Por tí

C/.Flay Antonio Panes n3
TORRENT

Tel. 96 062 91 90

COMIDAS PARA LLEVAR

ENDULZATE con LLOOLY

Ven a disfrutar de un Bubble Waffle
Gofre, Crepes, Batidos
ICE ROLLS y mucho mas...

@llooly.torrent

CALLE DON EMILIANO FERNANDEZ HERRAIZ 3

CAMP DE TIR PENYA ROTJA

ALMUERZOS POPULARES

Tel :607220525 —617796525

Centelles y Buj

Jamones y Embutidos

659 614 738

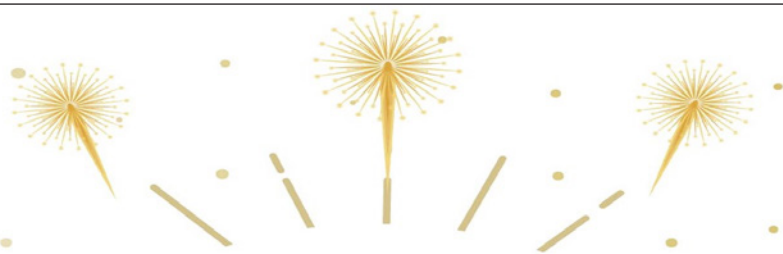
Puesto 4

MERCADO PICANYA

Raquel - Puesto 4

Centelles y Buj

discema

JA ESTEM EN FALLES!

#SEMPREAMBLATRADICIÓ

#SEMPREALTEUCOSTAT

DUCABREM DESMO

DESMOMECHANIC PASSION

[https://
www.facebook.com/
flors.amparo](https://www.facebook.com/flors.amparo)

Carrer Mont-Siò 18A/
Carrer Albocasser 28
Torrent
664473912

In Crescendo eventos

Discomoviles

Contacto 650821428

DISFRUTA DE LAS FALLAS CON UNA GRAN VARIEDAD EN TAPAS Y BOCADILLOS

CONSULTA NUESTROS MENÚS ESPECIALES

Bar Hermanos López - Desde 1979
C/ Valentín Planells 18, Torrent
Reservas: 96 155 92 71

¡Felices Fallas!

Más que una fiesta, un sentimiento.

www.madersan.com

Venta exclusiva a profesionales

BigMat
Aldino

Aldino
Home
viste tu hogar

CONSTRUIMOS CONTIGO

COCINAS

PINTURA Y
DECORACIÓN

PISCINAS

PROTECCIÓN
LABORAL

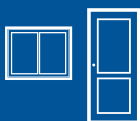
FERRETERIA

AZULEJOS

CALEFACCIÓN

PUERTAS Y
VENTANAS

DUCHA
Y BAÑO

TABIQUERÍA
EN SECO

C/ Llibrers, nº4

P. I. Mas del Jutge - 46900 TORRENT (Valencia)

Tel. 96 155 52 11 - Fax 96 157 40 58

info@aldino.com - www.aldino.com

REFORMAS Y CONSTRUCCIONES
TELEFONO: 637831696

balcó

DEL VEDAT

Atic
BALCÓ

Compra a Torrent!

El racó a Granell

Alimentació a Granell
Avinguda Al Vedat, 141 baix
Telèfon: 653 833 829

El teu mosset

Alimentació en general
Carrer Germanies, 47

La cabanya

Tenda d'alimentació
Carrer Font de Sant Lluís. 15
Telèfon: 96 062 06 01

Mels noranta reines

Especialistes en diverses mels
Carrer Pintor Renau, 11

Licors Virgili

Especialistes en begudes
Carrer Verge de la Pau, 56
Telèfon: 96 156 14 67

Carn de cavall J. J. Sanz

Especialistes en carn de cavall
Carrer Pintor Renau, 9
Telèfon: 96 155 59 27

Llegums Andreu Llustre

Gran varietat en llegums
Carrer Fra Lluís Amigó, 19
Telèfon: 96 155 19 83

Salaons i fruits secs Barona

Encomanes per *whatsapp*
Carrer Baviera, 2-3
Telèfon: 607 93 61 98

Fill de Marieta

Fruites i verdures
Carrer Baviera 2-21
Telèfon: 669 77 05 42

Fruites de l'hort

Fruites i verdures
Carrer Primat Pla i Daniel, 13
Telèfon: 600 20 71 73

Fruites El Vedat

Especialistes en Fruites i verdures
Plaça Amèrica, 8 baix

Fruites i verdures Empar

Varietat en fruites i verdures
Carrer Baviera 2-13
Telèfon: 667 63 87 75

Verdures Paradís

Gran varietat en fruites
Carrer Pare Méndez, 104
Telèfon: 695 13 25 64

Fruiteria Fàtima

Fruites i verdures
Carrer Pare Méndez, 86
Telèfon: 96 155 82 08

Compra a Torrent!

Alimentació fresc i verd

Fruites i verdures

Carrer Fra Lluís Amigó, 39

Telèfon: 679 36 62 39

Fruites de l'horta Xelo

Fruites i verdures

Carrer Ramon i Cajal, 24

Telèfon: 655 51 10 78

L'horta de Tonet

Fruites i verdures

Carrer Gómez Ferrer, 36

Andreu M. forn de pa

Pa i pastisseria

Carrer Hernández Malillos, 31

Telèfon: 96 156 32 49

Forn pastisseria l'Ermita

Varietat en pa

Carrer Ramon i Cajal, 48

Telèfon: 661 116 160

Forn Germans Gascó

Especialistes en pa de poble

Carrer Santa Anna, 18

Telèfon: 96 155 95 67

Forn les delícies

Pa i pastissos

Carrer Sant Diumenge, 32

Telèfon: 96 321 49 41

Forn pastisseria

Germans Ramírez

Pa i pastissos

Carrer Jesús, 1

Telèfon: 634 57 78 80

Forn pastisseria Xenillet

Pa i pastisseria

Carrer Xenillet, 10

Telèfon: 654 41 87 94

Forn Avinguda

Pa i pastisseria

Carrer Tirant lo blanc, 34 baix

Telèfon: 96 156 17 87

Forn Germans Vilanova

Pa i pastisseria

Carrer Creu Roja, 2

Telèfon: 96 155 94 65

Forn La Foieta

Pa i Pastisseria

Carrer Pare Méndez, 62

Telèfon: 96 155 18 38

Forn la Plana

Pa i Pastisseria

Carrer la Plana, 1

Forn Montoro

Pa i pastisseria

Carrer Dominical, 24

Telèfon: 96 155 66 13

Compra a Torrent!

Forn Sant Ramon

Pa i Pastisseria
Carrer València, 4

Pastisseria La Plaça

Pastisseria
Avinguda Al Vedat, 180
Telèfon: 605 65 71 35

Pastisseria El Capritx

Pa i pastisseria
Carrer Seül, 88, 1 baix
Telèfon: 619 52 50 49

Pastisseria Olímpica

Pastisseria
Avinguda Olímpica, 52 baix
Telèfon: 660 02 36 51

Tot per a tots, Maria

Pa i pastisseria
Carrer Pintor Ribera, 23
Telèfon: 678 68 16 20

L'Espai verd

Drogueria ecosostenible
Carrer Francesc Tàrrrega, 1
Telèfon: 651 05 50 51

Pintures el Molí

Pintures
Carrer Músic José Ortí Soriano, 24
Telèfon: 96 109 66 01

Torrenatura veterinaris

Clínica veterinària
Carrer Sant Cristòfol, 19
Telèfon: 96 155 11 08

Adrimar Art Floral

Floristeria
Carrer Exèrcit Espanyol, 9
Telèfon: 96 155 20 13

Blanca Floristes

Floristeria
Avinguda Al Vedat, 129
Telèfon: 96 064 27 08

Floristeria La Plaça

Flors
Plaça Major, 12 baix
Telèfon: 96 155 00 51

Flors Torrent

Floristeria
Avinguda Al Vedat, 1

El gosset content

Perruqueria canina
Carrer 25 d'Abril, 8

El Teu lloc

Bar – Cafeteria
Carrer Marquesat, 16 baix
Telèfon: 96 109 80 59

Bar Quatre germans

Entrepanes
Carrer V. de la Soledat, 20
Telèfon: 673 85 45 05

Compra a Torrent!

Farigola i Menta

Restaurant

Carrer Pare Méndez, 34 baix

Telèfon: 96 117 72 58

Bar Germanies

Bar i Cafeteria

Carrer Germanies, 51

Telèfon: 96 377 10 07

Bar L'Estació

Entrepans

Carrer Sant Nicolau, 1 baix

Telèfon: 96 155 71 63

La Plaça

Restaurant

Plaça Major, 8 baix

Telèfon: 96 156 24 01

La Tasca

Tapes variades

Carrer Pare Méndez, 67 baix

Telèfon: 692 43 97 51

Els Germans

Tapes i entrepans

Carrer Constitució, 49

Telèfon: 96 021 55 16

El Rellotge

Bar – Cafeteria

Carrer Vicent Pallardó 103

Telèfon: 96 108 97 63

Gelateries

artesanes Llinares

Gelats i orxates

Plaça Llibertat, 1

Telèfon: 651 69 96 92

Orxata la Torrentina

Orxateria

Carre Pare Méndez, 23

Telèfon: 96 321 24 66

Al Punt

Menjars per a portar

Carrer P. Genaro Palau, 12

Telèfon: 96 001 48 78

El bon paladar

Menjars per a portar

plaça de la Llibertat, 5 baix

Telèfon: 96 156 71 20

El racó de l'arròs

Menjar per a portar

Carrer Pare Méndez, 126

La iaia

Menjars per a portar

Plaça Sant Jaume, 2

Telèfon: 96 156 61 61

Menjat i fet

Menjar per a portar

Carrer Pare Méndez, 162

Telèfon: 96 129 17 03

Compra a Torrent!

Molt de gust

Menjar per a portar
Carrer Sant Fermí, 20 baix
Telèfon: 647 26 29 53

Pollastres torrats

La Pilarica

Carrer Saragossa, 33
Telèfon: 96 155 66 55

Pollastres Abelard

Pollastres torrats
Carrer Sant Pere Alcàntera, 4
Telèfon: 96 155 24 93

Pollastres a l'ast J. Ruiz

Pollastres a l'ast
Carrer Gómez Ferrer, 46
Telèfon: 96 155 15 87

Rossejat la Pepica

Menjars per a portar
Carrer Sant Valerià, 29 baix
Telèfon: 96 158 00 56

Balcó del Vedat

Restaurant
Avinguda Sant Llorenç, 98

Entre amics

Restaurant
Carrer Pare Méndez, 144
Telèfon: 96 006 01 34

Casa El Chesús

Restaurant
Carrer Gómez Ferrer, 104
Telèfon: 96 157 14 52

El Perelló

Restaurant
Carrer el Perelló, 88

Casa Agustí

Restaurant
Carrer Gómez Ferrer, 17
Telèfon: 96 155 55 26

El Ball de Torrent

Restaurant
Carrer Gómez Ferrer, 17

La Torreta 1988

Restaurant
Avinguda San Llorenç, 90
Telèfon: 96 070 20 91

Casa Lluïset

Restaurant
Plaça Major, 15
Telèfon: 96 157 45 28

Els Tarongers

Restaurant
Carrer Calderes, 6
Telèfon: 96 158 00 24

La Barraca

Restaurant
Pl. Pedro Iturralde Ochoa, 11

Compra a Torrent!

La casa Vella

Restaurant
Carrer Jutge Àngel Querol, 8
Telèfon: 617 19 43 09

La Figuera

Restaurant
Centre comercial Toll i l'alberca
Telèfon: 96 155 10 54

La Font de Sant Lluís

Restaurant
Carrer núm. 2 nucli 25, 99 baix
Telèfon: 622 02 80 03

Somni cuina de mercat

Restaurant
Avinguda Barcelona, 92, 3
Telèfon: 96 021 92 74

Basar Colón

Regals i basar
Carrer Sagra, 20
Telèfon: 605 65 50 21

Basar Torrent

Regals i basar
Carrer Constitució, 56

Preus

Regals i basar
Carrer Pare Méndez, 97
Telèfon: 622 49 42 99

Tenda multipreu

Regals i basar
Carrer Pare Méndez, 1

Electricitat Querubin

Electricitat
Carre Camí Reial, 89
Telèfon: 96 156 61 84

Instal·lacions i subministraments elèctrics GM

Electricitat
Carrer Verge de la Pau, 7 baix
Telèfon: 96 155 05 04

Instal·lacions el. Torrent

Electricitat
Carrer Verge del Puig, 3 baix
Telèfon: 96 129 26 49

El Clau avinguda

Ferreteria
Avinguda al Vedat, 24

Ferreteria Jove

Ferreteria
Carrer Camí Reial, 102 baix
Telèfon: 96 108 02 77

Fusteria José Navarro Andres

Fusteria
Carrer Fra Lluís Amigó, 30
Telèfon: 96 156 09 56

Compra a Torrent!

Fusteria Pep Roig

Fusteria
Carrer V. Blasco Ibañez, 15
Telèfon: 96 155 39 32

Marcilla disseny de fusta

Fusteria
Carrer Tirant lo Blanch, 32
Telèfon: 96 156 59 41

Art en llum il·luminació

Il·luminació
Avinguda Al Vedat, 140
Telèfon: 96 156 52 09

Germans Fenoll

Materials de construcció
Carrer València, 119
Telèfon: 96 155 04 07

Germans Simó

Materials de construcció
Carrer Pintor Renau, 29
Telèfon: 96 158 87 70

Mobles Cristòfol

Llar i decoració
Carretera Mas del Jutge, 93

Mobles Sedaví

Llar i decoració
Carrer Garbí, 3
Telèfon: 96 156 35 20

Pintures Aullana

Pintures
Carrer Gómez Ferrer, 68 baix
Telèfon: 96 155 16 51

Pintures Blatem

Avinguda Rei Joan Carles I, 12
Telèfon: 96 155 65 54

Pintures Simó

Pintures
Polígon Mas del Jutge
Telèfon: 96 156 40 43

Llar tèxtil

Tèxtil per a la llar
Avinguda Al Vedat, 70
Telèfon: 96 155 18 04

Impremta Regino Esteve

Papereria i impremta
Plaça Major, 32
Telèfon: 96 155 82 59

Impremta Toni Burguera

Impremta digital
Carrer València, 100
Telèfon: 96 156 21 14

Llepolies tots els dies

Prensa i quiosc
Carrer V. Blasco Ibañez, 3

Multicopies Torrent

Prensa i quiosc
Albereda Reina Sofia, 2

Estanc El Raval

Fotocopies
Plaça Mestre Giner, 13 baix
Telèfon: 96 155 79 26

samaruc
solucions
gràfiques

Tel.: 657 44 88 64
www.samarucsg.es
info@samarucsg.es

Aquesta comissió
ha rebut una subvenció
de la Diputació de València
per al desenrotllament de les Falles 2023.

Gràcies!

CASAL

